IESVITISMI PARS PRIMA:

SIVE

DE PRAXI ROMANÆ CVRIÆ contra Resp. & Principes: Et de noua legatione Iesuitarũ in Angliam, προθεράπεια & premunitio ad ANGLOS.

CVI ADIVNCTA EST, CONCIO eiusdem Argumenti, Laur. Humfredo S. Theologiæ in Academia Oxoniensi professore Regio, Autore.

Editio secunda.

Rogo vos, Fratres, vt speculemini eos, qui seditiones & offensiones præter doctrinã, quam vos didicistis, excitant. &c. Ro. 16.

Ter. in Ap. c. 13. Circuit cauponas Religio mendicans.

Ath. con. Arrian. Or. 1. Syncera & simplicia Apostolicorum virorum ingenia sunt.

LONDINI,
Excudebat Henricus Middletonus impensis Geor. Byshop.

1582.

47
F. 14. 39

~~72,00~~

76-3012

Locorum præcipuorum Index.

LEgati Pontificis Romani antiqui.
Legatio Ieſuitarum qualis.
Origo iſtius Monachatus & Ieſuitiſmi.
Diſputationes, & oblatum certamen Ieſuitarum.
Ieſuitarum Eruditio qualis.
Doctrina qualis.
Ieſuitarum miracula.
Ieſuitarum negotiatio & merces in Anglia, ſcilicet,
Indulgentiæ.
Confeſſio, Abſolutio.
Agnus Dei, Aqua luſtralis & Reliquiæ, &c.
Contra L. Anonymum de Chriſtiana Peregrinatione.
Confutatio Epiſtolæ de Perſecutione Anglicana, incerto autore.
Quatenus liceat animaduertere in hæreticos.
Contra Bullam Pij Quinti & aliorum.
Regin. Poli & Sanderi de oppugnanda Anglia ſententia.
Confutatio Breuis Rationum cuiuſdam dehortantis à noſtræ Eccleſiæ conſociatione.
Reſponſio ad Alenum & alios, de Iuramento R. Eliſabethæ non præſtando.
Formulæ Iuramenti illiciti, ab Imperatoribus, Epiſcopis, Doctoribus, Ieſuitis, præſtiti Romano Pontifici.

72;00

AD ILLVSTREM VIRVM D. ROBERTVM DVDLAEVM, COMITEM LEICESTRENSEM, R. MAIESTATI A CONSILIIS, Academiæ Oxoniensis Cancellarium,

LAVRENTII HVMFREDI de tota huius instituti ratione, Apologetica Præfatio.

CVM omni tempore calami comes est Calumnia, Honoratissime Comes, tum in hoc submoroso & maligno seculo vel maximè, vbi qui aliquid in publicum edunt, multorum oculorum atque iudiciorum examen subeant, & in varias quorumcunq; hominum reprehensiones incurrant necessum est. Quid enim esse potest vel cogitatione maturum, vel oratione politum, vel industria elaboratum, vel artificio elimatum: quod non curiosis exile, inornatum, scabrum, indolatum, aliqua demum causa sibilo non applausu dignum esse videatur? Equidem in re nunc ego versor multis difficultatibus obstructa, & Zoilorum sannis non parum obnoxia. Itaq; ab amplitudine tua enixè peto, vt quò ad te via planiore & expeditiore descendat oratio, patiaris me prius obices aliquot & scrupulos amouere, qui obijci à nonnullis solent, & festinantem alioqui impedire fortassis & implicare possunt. Et vt ratione & via procedat oratio,

Ordo. 1. 2. 3. *præfari peropus esse video, primum de Regni & status publici administratione vestra, secundo, de Academia nostra; tertio, de me, atq; instituti mei ratione: quæ singula patere obtrectationibus, & in cauillandi materiam rapi intelligo.*

1. De status publici administratione Apologia.

Hic ergo primus est & præcipuus Actus, in quo mihi elaborandũ est, vt antequam ad doctrinã Iesuitarũ & ad Edmundi Campiani decem rationes veniam, cum ingeniis politicis aut verius cum hominibus inciuilibus confligam. Illæ enim quia Theologicæ sunt, in qua arena versatus sum diutius, retundi & refelli possunt facilius. Nunc autem cùm maleuoli obtrectatores quidam de Campiani & aliorum reorum innocentia, morte, martyrio nimis magnificè, de Iudicum fide, Senatus æquitate, Testium candore, legum moderatione non satis candidè, vtrobiq; peruersè iudicent, idq; infamibus libellis, petulantissimis dicterijs, virulentissimis scriptis, propalàm testatum & apertũ faciant: antiquũ morem Satanæ & vaferrimũ stratagema eiusq; fecialium atq; Legatorum Parasiticam & vicariam operam, & olim & hodiè probè ac sedulò nauatam, in omniũ auribus & oculis defigendam censui: quò pòst à persona ad rem, ab HAC PRAXI *& his consceleratis Pseudoapostolorum Actibus ad pestiferæ religionis explicationẽ, Deo iuuante, suo tempore & loco rectius commodiusq; delabar. Ab eo igitur exordiri volui maximè quod est temporibus istis aptissimum, euentu rerum postremum, Anglis nostris maximè necessarium, simplicioribus hanc*

Libelli famosi.

mysticam

mysticam Praxim minus intelligentibus periculosum, & propterea autoritati tuæ Senatoriæ ad cõsiderandũ accõmodũ & grauissimũ. Nam dum negãt Illustrissimæ Reginæ in suo Dominio principatũ: dum alius affirmat Iuramentum receptũ non esse præstandũ: dum alius è Tribunali pronunciat eam Regio solio deijciendam: dum alius subditos non solùm ab obedientia debita auocat, & ad Papatum signo sublato vocat, sed ab Ecclesiæ nostræ liminibus arcet: dum alius scita & leges omnes publicas tanquam iniquas, captiosas, capitales & cruentas peruellit: dum alij Dei verbo & Scripturæ dignitati obtrectant: dum Præpotentis Dei Religionem violant, Sacram Maiestatem Principis lædunt: legum autoritatem labefactant: ipsum Regni neruũ & robur eneruant: quis est tam stulte patiens qui hæc ferre possit: aut tam leuiter de rerum communium statu anxius, qui hanc publici Regiminis defensionem exulceratissimis hisce temporibus non esse putet pernecessariam?

Omnes.

Alenus.

Bulla.

Autor discursus.

Camp. Pondus & Censor.

Prosilijt præter alios, quos dixi, libellus alicuius hominis sed nullius nominis, ἀδέσποτος quidam sed dentatus & mordax, in quo pueriliter deflet Catholicorum in Anglia persecutiones: eos vinculis stringi, tormentis subijci, in crucem subleuari, & non modò corporis sed animarum quoque illiberalem seruitutem sustinere. Quamuis autem vanitatem istarum cauillationum omnium in hoc tractatu infrà vberius demonstrauerim: tamen istius Scriptoris aliquot absur-

In Epist. ad Gerardum de persecutione Angli. Arist. in Plato.

In Libro de vita Iuelli.

In Epist. ad Gerardum de persecutione Angli. Arist. in Pluto.

absurdissimos articulos hic Tuæ Dominationi subijciam & breuissime dissoluam: vt facilè emergat verissimum esse illud Aristophanicum, Aduersus morsum Sycophantæ nullum esse remedium: atque adeò hanc esse nouæ scholæ Iesuiticæ licentiam, è Vetere aliqua Comœdia haustam & imbibitam vt iam nihil ab hoc calumniandi morbo tutum, nihil à linguæ petulantia satis obmunitum esse possit.

I

Nemo Papisticè credens solùm, à Reg. Elisa, capite plenus.

Primus hic articulus de Catholicorum extrema calamitate & morte totus consutus est ex fallacijs & mendacijs, & calumniæ pleniſſimus. Quis enim vel vnum simpliciter Papistam ob solam religionem à serenissima Regina vlla hactenus lege, vllo iudicio, vllo tempore acerbissimæ morti traditum nominare aut proferre posset? Quis dicet, aut si dixerit, quis probabit Elisabetham vnam sanguinis guttulam propter solam Pontificiorum fidem in hoc tanto vigenti quatuor annorum spatio effudisse? Nec verum est Papistas esse Catholicos: quicquid Bristous in suis Molinis ex solo nomine Catholicismi ex meis scriptis capiosè & curiosè venetur & colligat: quippe non vniuersali aut Catholicæ Christi Ecclesiæ adhærescunt, sed particulari Romanæ Synagogæ se addicunt. Sed enim fingamus fuisse quod nunquam fuit, fateamur aliquem capitali pœna sic affectum, non debet tamen illa mors dici martyrium sed dignum pseudoprophetis supplicium. Isti isti Iesuitæ sunt plebis corruptores caudæ nouis suis insusurrationibus autores confusionum in republica & Ecclesia, qui pa-

In Libro de vita Iuelli.

pula

pulo non suo sed alieno, non vinum Euangelicum sed Romanam cicutam & aconitum propinant. Cùm autem Magistratus sit vtriusq; tabulæ & totius Legis custos, Dei in terris quædam imago eiúsq; vicarius, cui duplex gladius est commissus, vltionis propter malos, defensionis propter bonos: cur non in legum diuinarum transgressores inquireret? cur non animaduerteret?

QVARE illa secunda mirabilis determinatio est: Erigat aliquis in Anglia vetus Idolũ Missæ: audiat aut cantet Missam, Romanæ Religionis nullam detestationem faciat, Regiæ Maiestatis in suo Regno primatum abnegat abnuat: obsequium amne eidem subtrahat, AGNOS DEI, Medalias, reliquias, nugatorias alias reculas à Pontifice Romano benedictas recipiat retineat, Romanæ Ecclesiæ Anglos reconciliet, istorum scelerum consuasor, caput, Princeps, sit: hac nouella sanctione Pontificiorum nec pœna corporis aliqua, nec mulcta pecuniæ vlla, nec supplicio grauiore aut leuiore quoquũq; coërceri, sed tanquam Catholicus in pretio esse, magni æstimari, muneribus honorari debet. Quæ tamen quò spectant, nisi vt quæ optimis legibus temperata & deuincta sunt, laxa & luxata diffluant omnia? De confectione autem & consecratione Agnorum Dei, legatur ceremoniarum liber primus, in quo efficiens causa & creator describitur, summus Pontifex, materia, cera, balsamum, aqua sacra: forma, imago Christi, crux, magica preces: finis, vt per eius tactum & visum fideles

2

Lex in pseudocatholicos in Epist. de Persec. Angl.

9 Agn: Dei.

1 creator.
2 materia.
3 forma.
4 finis.

fideles inuitentur ad laudes, fragor grandinum, procella turbinum, impetus tempestatum, ventorum rabies, infesta tonitrua temperentur, fugiant atq; remiscant maligni spiritus ante sancta Crucis vexillum quod in illis exculptum est, cui flectitur omne genu &c. Has imagunculas & Dros cereos mittunt in Indiam, in alia regna, & nunc in Angliam, quo modo olim ad Imperatorem Graecorum misit Urbanus Quintus Rom. Pont. cum his versiculis, vbi ostendit qualis Grammaticus & quantus poëta sit, & quanta non sit poetica tantùm sed Papistica licentia:

Balsamus, & munda cera cum Chrismatis vnda,
Conficiunt Agnum, quod munus do tibi magnum.
Fonte velut natum per mystica sanctificatum,
Fulgura desursum deprellit, omne malignum,
Peccatum frangit, vt Christi sanguis, & angit.
Pregnans seruatur, simul & partus liberatur.
Dona defert dignis, virtutem destruit ignis.
Portatus munde de fluctibus eripit vnde.

Haec sunt Levia & minuta in curia Romana, imò pretiosa & vendibilia in foro Papali, sed haec quia indicio Scripturae blasphema sunt, ideo à nostro Magistratu merito punita sunt.

3. De capitali lege.

QVIN illa alia persecutionis Anglicanae species grauissima obtenditur: multa quae Religionis sunt & ad fidē pertinent, ad laesae Maiestatis crimen attrahi, & Catholicos tanquam proditores accipi & capitalem poenam subire. Quae hae tandem nona disciplina? Qui dixerit, affirmauerit Roma-

num

leges retza papatum.

num Pontificem esse supremũ caput Ecclesiæ Anglicanæ: qui ab eo Grana & alia cõsecrata, & Bullas inuexerit, qui ad illum appellauerit, qui ad eius Ecclesiæ vnionem & communionem Anglos solicitauerit, ad Romani Pontificis Cathedrã traxerit, qui concionando, suadendo, confitendo, absoluendo, Papatum hîc instauráuerit, qui Religionem in Anglia receptam dissuaserit, qui Reginam hæreticam, schismaticam esse scripserit, significauerit, in hunc nulla lex capitalis statuetur, hic nullo crimine læsæ Maiestatis tenebitur? Quæ hæc Romanæ scholæ doctrina? quanta impunitas? vt in Deum, in patriã, in Principem piam matrem impij, a legitimo magistratu plecti non debeant? Expostulat iste nouus historiographus vobiscum, Ornatissime Heros, & cum Magnatibus, nobiscum & cum ministris, nos istas leges asperas elicere & vrgere, quodammodo conniuente aut etiam renitente Principe: quasi refragante Regina vlla lex vires apud nos aut vigorem habeat, quasi edicta non publicentur Præconis voce Reginæ nomine, quasi etiam illud edictũ mense Martio quo Iesuitæ proditores declarantur non sit eadẽ autoritate promulgatum. An vero ista nũc primum edicta, aut rogata sunt? nullane leges cõtra Papatus extortionem, intrusionẽ, insolentiam, eminentiã in hoc Regno a priscis Regibus latæ, & datæ sunt? Regni huius proceres noluerunt suum Regem Edouardũ Primum coram Papa sisti iudicio. Quid Henricus Primus? obstitit: & tum senserunt Regni huius dignitates Iuramentis & Iuribus Papa ve-

Leges antiquę con. Papatum.

Edouard 9
Henric 9 } prim.

pe velut tendiculis auerti & alienari: ideóq; tum cautum est vt Episcopi suam fidelitatem Regi non Pontifici repromittant: quod & Thomas Becketius Cantuar. Archiepiscop. fecit, licet postea stolidè & perfide facti sui pœnitudine ductus desciuerit, contra quem, non solùm noster Ioannes & nomine & re Oxfordius, (cuius Hector Boëthius ad Iacobum Quintum Scotorum Regem meminit) diserte scripsit, Regis causam defensitans, sed etiam inter magistros Parisienses quæstio erat, Damnatúsne sit an seruatus, aliíq; eum inter Martyres referentibus Rogerus quidam Normannus dixit, eum morte dignum quod in Regem suum Dei ministrum fuisset contumax. Quid Edouardus tertius? de quo Thomas Walsingamus hæc commemorat, eum Clemeti Sexto succensuisse, quod Episcopatus & census Ecclesiasticos in Anglia vacantes in suos Cardinales conferret, nouosq; eis titulos moliretur imponere, & proinde interdixisse sub pœna carceris atque capitis, ne quis deinceps tales PROVISIONES afferret. An ergo hoc capitis supplicium nouum? an rarum? an modo ab ELISABETHA R. inuentum? Ibidem addit, per totum Regnum omnes decimas temporalium & spiritualium Regi solutas fuisse. Ibidem extat Epistola Regis ad eundem Papam pro libertate Ecclesiæ Anglicanæ, plena fructu, vt Autor loquitur, cui tunc Papa & Cardinales rationabiliter respondere nesciuerunt: Ab exordio nascentis Ecclesiæ in hoc Regno progenitores suos

Roger. Normann.

In vita Ed. 3.

Ed. 3. Epist. cum Papam.

& pro-

Edouard. 3. pro libert. tate ecclesiæ Anglicanæ.

& proceres propter diuini cultus augmentum construxisse Ecclesias, ipsas amplis possessionibus dotauisse, priuilegiis munuisse, in ipsis ministros idoneos locasse, quorum opera & sollicitudine vineæ Domini Sabaoth in cultu & fructu mirificè fœcundatæ est: nunc quod dolendum est, ipsius vineæ propagines in labruscas degenerare, eam apros syluestres exterminare, singulares feras depascere, dum per impositiones & prouisiones sedis Apostolicæ solito graniùs inualescentes, ipsius peculium contra piam voluntatem & ordinationem donatorum & sacerdotia pinguia alienigenis hominibus plerunq; suspectis, non residentibus, vultum pecoris sui non agnoscentibus, linguam non intelligentibus, animarū curam negligentibus, mercenarijs, solummodo temporalia lucra quærentibus, tribuuntur: vnde ius patronatus eneruatur, Curia, in qua duntaxat illæ causæ tractari debent, eluditur, iura Coronæ depereunt, Regni thesaurus ad extraneos & malenolos exportatur, hoc forsan nomine vt Regnum totum eiusq; vires in aduersis debilitentur. Itaq; in Parliamento sancitum est, vt hisce dispendijs intolerabilibus celeriter occurratur. Neque verò in alijs causis Rex Edouardus ex ore Pontificis Romani pendebat, sed misit Procuratores Romam, Henricum de Lancastria Comitem Derbiensem, Hugonem Spenserum, Rudolphum Staffordium, cum Oxoniensi Episcopo & alijs, cum plena potestate & mandato speciali, vt de iure suo in Regnū Franciæ, coram Pontifice, non vt IVDICE, sed

Richardus Secundus. Libro 20 Angl. hist.

vt priuata persona & amico communi, non in forma nec in figura iudicij tractarent. Quid Richardus Secundus? Eius lex à Polydoro Virgilio refertur, in Concilio Westmonasteriensi eiusmodi, vt nulli mortalium liceret agere apud Romanum Pontificem: vt quispiam in Anglia eius autoritate impius Religionisq; hostis publicè declararetur, hoc est, excommunicaretur, quemadmodũ vulgo dicitur, néue exequi tale mandatum, si quod ab illo haberet: pœna verò ijs constituta est, qui legẽ violassent, vt amissis omnibus bonis vitam perpetuò in carcere agerent: eaq; pecunia ad vsum belli imperata est.

H. Sextus.

Quid Henricus sextus? Publicum instrumentum confectum est ab ipso, assensu & consilio Principis Humfredi Ducis Glocestriæ Protectoris Regni & Ecclesiæ Anglicanæ, cõtra Martinum Papã in quo Richardus Cãdraius Procurator Christianissimi Regis Henrici dicit & allegat, Progenitores regni tam speciali priuilegio quàm consuetudine laudabili ab omni vetustate ab omni hominum memoria satis dotatos legitimeq; munitos, ita vt nullus Apostolicæ Sedis legatus sine Regis vocatu aut rogatu in Angliam veniret.

Vide exemplar apud Io. Foxum.

Protestatur igitur palàm contra Henricum Cardinalem legatum nomine Procuratorio sui Principis & omnium subditorum nolle se Legatum contra leges, iura, consuetudines, libertates & priuilegia quouismodo admittere, nolle eius ingressum approbare, sed ab omnibus actis seu agendis dissentire. Hæc aliaq; multa à nostris statuta sunt; & hæc legati

gati nostri à latere Gregorij sine publico testimonio emissi ignorarunt? aut scientes & prudentes se in apertum discrimen præcipitare voluerunt? Quod autem de supplicio extremo narrat, Catholicorum multos protractos, strãgulatos, exenteratos, & tanquam perduelles in multis locis dispersos vt spectaculum hoc suspensorum membrorum sit exemplum aliorum: inuidiosè & calumniosè ab illo additum est: quandoquidem non illud supplicij genus à Protestantibus aut à nostra Principe, sed ab alijs in Papismi nocte degẽtibus ante multos annos excogitatum, & antiquis legibus Regni constitutum est. Et quidem meritò contra proditores. Quid est autem aliud hic noster Papismus nouus & mixtus quàm proditionum schola, quàm rabidè & furenter & imperiosè dominans potestas? quàm dira quædã lues & pestis Regna conficiens & depopulans? Quonam quæso omnes suos conatus comparant, quo neruos industriæ & peritiæ suæ isti intrusores inẽdunt, quàm vt respublica in contrarias partes discordijs & contentionibus distracta concidat? Bullarum autem importatores nunquam excusasset, si quid sint, perspectum satis exploratumq; habuisset. Etenim Bulla est gemina, vna contra Deum, altera contra Principes, amba, impia & teterrimæ: Contra Deum, qua Dei vices vsurpat, dum Iubileos instituit & peccatorum veniam largitur. Exemplum huius Bullæ sit Clementis Sexti, qui Iubileum ad annum Quinquagesimum Romæ celebrauit, quo quotidie eo anno Quinque millia pere-

Papismi nouus proditionum schola.

Qui Papistæ proditores.

Bullæ contra Deum & Principes.

Bulla Clementis. 6.

peregrinorum intrantium & exeuntium confluxerunt, cuius forma hæc recitatur non sine magna in Christi crucem blasphemia.

Ex præmonstratensi Io. Bal. H. Bulling. Cor. Agrip.

QVICVNQVE peregrinandi causa ad sanctam ciuitatem accedere proposuerit, illa die qua de hospitio suo viam arripere voluerit, eligere "possit confessorem seu confessores, & in via & in lo- "cis alys quibuscunq; : quibus quidem confessoribus "authoritate nostra concedimus plenam potestatem "absoluendi omnes casus Papales, ac si Persona nostra ibi esset. Item concedimus, quòd si verè confessus in via moriatur, quòd ab omnibus peccatis suis sit immunis penitus & absolutus. Et nihilominus prorsus mandamus Angelis Paradysi quatenus animam à Purgatorio penitus absolutam, in Paradysi gloriam introducant &c. Atque in alia, Nolumus quòd pœna inferni sibi aliquatenus infligatur: concedens insuper cruce signatis, ad eorum vota, tres aut quatuor animas, quas vellent, è Purgatorio posse eripere. Exemplar alterius Bullæ extat apud Auentinum in Annalibus contra Fridericum Secundum Cæsarem Augustum: quem ille secundum Carolum Magnum haud dubiè potentissimum, Reipublicæ Christianæ vtilissimum, & sapientissimum omnium, testimonio Nicolai Cusani Flaminis Romani fuisse confirmat. Hinc formidolosus & suspectus est Gregorio nono & Romano sacerdotum Senatui, ac propterea Albertum Beham Bathauiensis templi Decurionem factiosum, in quatuor annos huiusce capti institorem

Albertus Beham./.

stitorem declarat, eundem contrectatis sacrosanctæ historiæ diuinis oraculis, sacramentum mandatis bona fide pro virili perfuncturum dicere iubet, tribus Diplomatibus instruit, vt ipsius Auentini verba recitem, Primum dat ad vniuersos Christianos, bestiam Fridericum appellat, parricidij, mendacij, crudelitatis, periurij, sacrilegij, impietatis, perfidiæ accusat, nihil prætermittit, quod ab hoste proficisci, & irato animo dici potest, vt Augusto inuidiam concitet, eundem malè sentire de Christo Domino, Deoq; nostro, de mysterijs religionis nostræ asseuerat. In altero edicto Fridericum cum fautoribus atque consultoribus quibusuis è ciuitate Christiana proscriptum, vicis, oppidis, castellis, vbi versetur, sacrificijs publicis interdictum, omnes iurisiurandi religione solutos esse Alberto aperit. Pontificibus deinde maximis, minoribus, sacrificulis vniuersis, Monachis præcepit, vt hoc Senatusconsultum, hanc sententiam ritu solemni, ceremonia celebri, publicè in templis pro cõcione adhibitis cera & ære, absq; cunctatione populo renuncient. Quod si hi parere recusarint, mandat Alberto, vt eosdem fulmine Ecclesiastico afflet de cœloq; tangat. Tertia proscriptionis tabula itidem Alberto data, in qua Gregorius Fridericum hæreticum nuncupat, suoq; more nihil cõuicij prætermittit: Archiepiscopis, Episcopis, &c. vniuersis pariter Christianis, qui sibi Deum propitium esse velint, imperat, ne verbo, facto, dicto, ne

1

1. Bulla Gregor. 9. con. Frid.

2

2. Bulla.

3

3. Bulla.

tipapa.

animo quidem Friderico fautores sint: quasi verò perinde animis atque linguis imperare posset. Exemplar vtriusq; affertur à Walsingamo nostro Richardi secundi tempore, tum quando schisma inter Vrbanum Sextum & alium Antipapam Clementem gliscebat: nam Bulla illa Episcopo Noruicensi data est, vt cruce signaret, quicunque vellent cum eo ad destruendum Antipapam proficisci in Franciam, vtq; contra omnes alios ei adhærentes bellum illud sanctificaret. Hinc virtute Bullæ alij depositi, alij gradu militiæ & cingulo militari priuati, alij arctis carceribus traditi, credentes illum esse Papam, receptatores, defensores, fautores excommunicationis sententia innodati. Si persona singularis, excommunicatus esset, si communitas vel vniuersitas, interdicti Sententiam incurrerent, ciuitates & terræ eorum, omnium aliorum locorum commercio carerent, nec alius quisquam præter Pontificem Romanum aut in mortis articulo poterat absoluere aut relaxare. Hinc etiam Episcopo concessum est, vt contra Antipapam eiúsque amicos & Consiliarios vi manúque posset capitalia exequi. Hæc est summa primæ partis huius Bullæ de Papæ inimicorum pœnis temporalibus. Altera pars spiritualis est forma absolutionis & remissionis peccatorum omnium, sigillo CRVCIATAE, *quo in hac parte vsus est & hijs verbis, Authoritate Apostolica mihi in hac parte commissa, te A. B. ab omnibus*

Bulla Vrbani ad Noruic. Episc. mixta.

Arcti Carceres.

nibus peccatis tuis ore confessis, & corde contri- „
tis, & de quibus confiteri velles, si tuæ occur- „
rerent memoriæ absoluimus, & plenariam tuorum „
peccatorum remissionem indulgemus, & retribu- „
tionem iustorum ac salutis æternæ pollicemur aug- „
mentum, & tot priuilegia quæ in terræ sanctæ „
subsidium proficiscentibus conceduntur tibi con- „
cedimus, ac Ecclesiæ vniuersalis Synodi, & Ec- „
clesiæ sanctæ Catholicæ orationum & beneficio- „
rum suffragia tibi impartimur. Quæ istorum „
audacia in persequendis Principibus, & in Chri-
sti officio vsurpando ante hæc Papatus exorien-
tis tempora, ne fando quidem audita, vt eam
homines insignitè impudentes non è cœlo sed è
faucibus inferni detulisse & corrogasse videan-
tur. Talis contra Principem nostram Serenissi-
mam & Sanctissimam ELISABETHAM *est*
Pij Quinti Bulla, de qua infrà dicetur, quæ non Bulla Pij Quinti con. R. Eliz.
solùm ipsius Maiestatem in discrimen manife-
stum conjcit, sed & vobis Honoratissimis, &
nobis minimis, & statui publico facessit pericu-
lum. Sed quid ego te istis Bullis ac tot verbis
præter morem Epistolæ eneco? Ex ijs tamen elu-
cet clarissimè, quanta sit istorum hominum non
modò in Deum impietas, sed in Principes perfi- Euerard Hansij.
dia; & reipsa comprobari quod à quodam Eue-
rardo Hansio Presbytero dictum esse aiunt &
scribunt, Proditionem contra Reginam Angliæ nõ
esse peccatum, quod ille ex communi & peruagata

suorum opinione accepit, Principi Protestanti qui fidem non seruat, qui prodit, qui perdit, eum non delinquere. Praxis huius Papisticæ speculationis nuper se exeruit Antuerpiæ, quando puer contra seniorem, quando obscurus contra nobilissimum, quando temerarius contra consiliarium, quando audaculus Papali falerno & non Græco sed Romanensi vino plenus, & supplex hypocrita blandè se insinuans quasi humilis orator contra Illustriss. Principem Auraicum insurgit, verbis salutans, & gestu supplicans, sed bombarda feriens: Diuina tamen prouidentia non impunè ferens: quo facinore in hac senili mundi ætate, in illo iuuenili corpore, sol, credo, nihil vnquam vidit prodigiosius, nihil tetrius. Hic est ille bonus Princeps, de quo olim Schoorum Præses in concilio talem Papæ Maximam eructauit, Filius hæretici non debet in adeunda hæreditate patri succedere. Ille autem huius sceleris administer, Hispanus Ioan. Iauregius, ut perduellionis sic hæreseos nota inustus videtur, dum ante factum se in manus Gabrielis Mediatoris sui, in manus Christi eiusq; PRETIOSI FILII, & D. Mariæ omniumq; Cœlitum committit, in Papismo quanta nox? Sed tamen isti sunt qui proditores dici nolunt: qui tibi, Ornatissime Comes, & alijs Regiæ Maiestatis Consiliarijs & orbi vniuerso persuadere conantur, hunc hunc Catholicismum non esse Principum sceptro infestum, nec politijs aduersum, nec vestræ securitati

Facinus atrox & audax in P. Auraicum.

In Præfat. Epist. de Persecuc. Angl.

ritati inimicum; sed Protestantibus se longè fideliores esse, rationibus scilicet Anglicè scriptis volunt si Deo placet, conuincere.

QVOD *autem de arcta custodia nouus Autor conqueritur, scilicet amicos interdum accessu, aditu, congressione prohiberi, id leue est & responsione indignum. Si vixit Mariano tempore, vsitatum fuisse nouit: si vetera legit, vel ex superiore Bulla idem Papam in sua causa factitasse intelligit: si vidit Chrysostomum, hæc verba non potest ignorare, Quando qui Regem offendit, in carcerem conijcitur, multáq; custodia detinetur, huic & famulis accessus obstruitur, quod verisimile est Paulo quoque obtigisse, cùm Romæ esset, vbi nemo securè poterat salutare Paulum, vel eum accedere sine periculo.* 4 Ad Philip. cap. 2. H. 9.

MAGISTRALIS *conclusio quinta est, non abiurandam Papæ autoritatem, hijs qui in Comitijs publicis regni suffragium habent: non pupillis ætatis perfectæ, non Magistratibus in republica, non Ministris in Ecclesia: non studiosis in Academia: nec vlli istorum iurandum Principi eiúsque legitimis successoribus iustè imperantibus. Et tamen ipsi Papæ se Iuramento manciparunt & se totos deuouerunt, & antehac plerique ipsorum Regiæ Maiestati fidem & obedientiam suam obstrinxerunt: imò quidam nuperrimè vouit & iurauit Patribus Societatis Iesu, non solùm præsentibus, sed futuris in hanc sententiam.* VOVI 5 Lex de Iureiurando.

In Epist. ad reuerend. Patr. Societat. Iesu.

EQVIDEM, *cùm Deo placuerit me liberare, &c. intra vnum deinde annum*, PATRIBVS SOCIETATIS ME TOTVM RESIGNATVRVM *libenter & summo cum gaudio*, IN PERPETVVM *voluntatem meam omnem in Dei seruitium*, & EORVM OBSEQVIVM PENITVS PENITVSQVE TRADITVRVM. *Et in fine Epistolæ, Si vtile videatur in oculis vestris, ad maiorem Dei honorẽ, Ecclesiæ vtilitatem, & animæ meæ æternam salutẽ, vt promouear ad hanc sanctissimam nominis Societatem : in præsenti obedientiam promitto coram Deo in foro conscientiæ meæ* OMNIBVS ET SINGVLIS PRAEPOSITIS CONSTITVTIS ET CONSTITVENDIS : *omnibus item Regulis legibúsue in hac Societate receptis &c. Quæ autem illæ regulæ & leges sint, quàm ex Diametro cum legibus & verbo Dei pugnantes sint, Iuramenti formulæ ab illis obtrusæ infrà à me adhibitæ perspicuũ facient. Hæc est ergo conclusio, Quicquid pro Papismo Iuratur, vouetur, licitum est ratũ & laudabile : quicquid officij Iuramento præstatur aut promittitur Principi, in hoc Papæ foro illicitum erit irritum & damnandum.*

Axioma Papisticum.

Missa pro seipso.

ITA *semper homines philauti & Suffeni sibi fauent, se amant, & (vt dicitur) Missam specialem pro se, ac status sui honore celebrant.*

6 Lex de Pædagogis.

ITERVM *hic Calumniator acerbitate huius legis offenditur : eam persecutionis suæ Anglicæ generibus adnumerat :* SI *quis Pædagogum*

gogum domo retinuerit, ad instruendos pueros, qui Ecclesias Protestantium non frequentet, aut ab Episcopo Caluiniano approbatus non fuerit, perdet ob eam causam triginta tres aureos singulis mensibus quousque illum eiecerit. Annon aqua lex vt pœnam pecuniariam soluat, qui filium Molocho aut Baalitæ aut Iesuitæ tradit, vt perdat nummos: qui perdit filios? Annon hanc Ludimagistri culpam præstabit is, qui culpæ affinis est & adiutor? Annon talem Pædagogum retinere Papisticum, est Papismo fauere, & Papæ Regnum in hoc Regno stabilire? Multò sanius iudicauit Apostolus non factores solùm sed fautores esse puniendos. QVI talia agunt, inquit, digni morte sunt, non solùm qui ea faciunt, sed qui consentiunt facientibus. Augustinus quoque, Ita planè sociatur quis malis, si mali aliquid cum eis committit, aut committentibus fauet. Rom. 1. L. 2. con. Parm. cauſ. 23. q. 4.

Equidem censeo ère esse Christianæ Reipublicæ, & esse ex officio Principum, id cumprimis conari & curare, vt in tenera ætate, tanquam in nouello agello optima seminentur plantaria, vt flos ille primus, dum in herba est, veros discat fructus religionis producere: qua nisi mens puerilis summo studio primo quoque tempore imbuatur, aut silueſcet aut sterileſcet. Daniel non in face Chaldaica educatus est, sed in Iudaica sua pietate sic profecit, vt Puer, Senator

esset: nec Iosephus Ægyptiacè doctus, sed puer, sobrius Somniator fuit: nec Ioas ab alijs in hac ætate corruptus, sed à Sacerdote Ioida bene edoctus, Puer, piè regnauit, pòst illo mortuo factus degener: Ioannes Baptista in vtero sanctificatus, religionem statim didicit, & de eo pater rectè vaticinatus est, TV PVER *Propheta Altissimi vocaberis.* Luc. 1. *Si verò isti nouæ scholæ Seminatores noua semina Papistica & Zizania inserant: si in bona terra pectoris sementem lolij auenarúmque Pueris suscipiant, vt alicubi loquitur Hieronymus: si Iesuitæ prophetarum filiis mortem in olla misceant, aut pro lacte gypsum porrigant, cuius similitudine paruulus facilè decipitur, & propterea labitur procliuius, & errat periculosius: si tales à nostris patribus clàm admittantur in ædes, occultentur, foueantur, nunquid apud nos negligetur? & eiusmodi contemptores legum erunt impuniti? & talis legum nostrarum executio, vocabitur nouo vocabulo* ANGLICANA PERSECVTIO? *Augustus dixit, Malle se Herodis esse porcum quàm filium. Et dicant Angli Patres, malle se aliquem Diogenem aut Æsopum quàm Iesuitam aut Papistam filijs suis præficere. Non est nec esse debet, nec erat apud Persas & Lacedæmonios liberum patribus liberos suos quibusuis arbitratu suo tradere: Regum & Magistratuum & Episcoporum ea cura summa est, sicuti Ioannes Euangelista suum Adolescentem tanquam depositum*

tum apud Pium Episcopum reliquit, & Christo & Ecclesia testibus, commendauit, teste Eusebio. Quòd autē Episcopos nostros Caluinianos hîc & alibi Superintendentes appellat, Scomma est Papisticum. Dignus tali vase talis liquor, dignum tali ore tale oraculum. Eccl. Hist. li. 3. cap. 22.

7 Perscrutatio librorum nocturna.

QVERELA alia, libros Missales, calices, patinas, vestes, cruces, alia Theatrica Missæ ornamenta, papismi & Idololatriæ iustrumenta de nocte sæpe perquiri, versari, euolui omnia? Quid ni? An enim nos phana vastamus, aut Ecclesias spoliamus, aut domos alienas exinanimus, quia lege agimus, & magistratus iussa facimus; & legi diuinæ satisfacimus? Anathemata sunt ista, illicita sūt, legibus prohibita & prophana, nō amplius apud nos sacra aut augusta sunt, quia vitulo Romano exornādo dicata, tolli, in alios vsus conuerti, aboleri, comburi possunt, & Pursęuantes illi, seu lictores, vt vocat, quos Satyricus iste famelica dicit animalia, se digno, illis honestissimis Apparitoribus & Regiis nuncijs indignissimo nomine, dum hoc Magistratus imperio defunguntur, optimè faciunt. Nunquid etiam hoc in Regno Pontificio nouum aut inauditum? an ista de nocte perscrutatio inusitata? Vt omittam alia crudelitatis Papisticæ exempla, & de hominibus flamma consumptis nihil dicam: nostra memoria Præfecti Collegiorum Oxoniæ non modò Lutheri aut Zuinglij aut Tindalli aut Frithi aut recentiorum opera, sed etiam sacros Dei codices, imò familiaria Erasmi Colloquia, & Petri Pursęuantes.

Mosellani figuras, aliósque libros prophanos humanarum literarum solummodo magistros, clauibus à possessoribus extortis, ipsis interim in aulas publicas conuocatis & contrusis, in Musæis, capsulis, arculis, scrutantur, rimantur, reserant secretissima, quotquot ab istis Inquisitoribus lustrari, inuenri vndecunq; poterant, asportant & in foro Quadriuiali Vulcano committunt. Atq; hæc dicta sint de illa ad Gerardum Epistola summatim & vniuersè.

Carfox.

ALIA *est particularis conquestio, & primũ de Cãpiano. Atq; hîc succurrit rancidula illa Bristoi inuectio, qui me nescio quem Papã facit, quòd Iuelli vitã, doctrinã, & mortẽ scripto mandauerim, quasi eum Episcopũ (omnibus tamen ipsorũ Pontificibus doctiorem) tanquã Papa aliquis in diuorũ numero, in Canone Sanctorum reposuerim, quasi dum verã historiam hominis mortui refero, eum in Diuorum Calendarium referam. Non est meum aliquem in albo sanctorũ reponere, sed tamen meum est sanctitatẽ Iuelli ex gratia donatam ad Dei gloriam cõmemorare, & verè in oratione ponere. Deus est qui sanctos facit, & sanctũ nomẽ eius, qui indubiè hunc & alios ab illis in hæreticorum catalogum ascriptos inter sanctos numerauit. Sed Campianum isti quomodo canonizant? hominem cõstituunt doctissimum & innocentissimum: & eum nunc sanctissimus Papa, vt fertur, in Martyrologio suo Romæ collocauit & consecrauit, & breui, credo, in Romana Litania nouum audiemus canticum, Sancte Campiane ora pro nobis. Hunc Persecutionis An-*

Campianus.

Iuellus.

glicanæ

glicanæ ſcriptor ait ſine cauſa & crimine exquiſitis quæſtionibus adactum, vt quæ certò ſciret, apertè retegeret: iuſtiſſimè: quoniam exploratũ erat Campianũ iſtius Motoriæ Fabulæ Coryphœum, intimum à conſilijs Papæ & aliorũ fuiſſe. Sed grauiter tortus eſt? imò leuiter tactus eſt, & ſtatim dimiſſus eſt, quia ſe omnia ſecreta confeſſurum pollicitus eſt. Mox bene ambulauit, comedit, manus & pedes & lingua officiũ fecerunt, quod facere profectò non potuiſſet, ſi illam grauem preſſurã & torturam perpeſſus fuiſſet. Nam quòd poſteà alteram manũ linteo obuolutam geſtans, in publicum prodierit, dedita opera factũ eſſe creditur, quia vnguento quod Præfectus Arcis pio ſtudio ex mera miſericordia præter morẽ aliorum adhibere ſolet, vti noluit. Similis eſt de quodã iuuene Coopero frigida & falſa querimonia, in quà duo aut tria egregia concurrunt mendacia: vnũ, fuiſſe inedia conſumptũ. Habent enim ad neceſſitatem ſatis, ad voluptatẽ fortaſſis plus ſatis in Turri Lõdinẽſi & alibi, iſti Papæ captiui, quod Rõmæ Chriſti captiui nunquam haberẽt: deinde Præfectum caſtri immeritò ſuggillat: quaſi ille vir optimus homini ex ſqualore carceris in perturbationẽ capitis incidẽti lectũ auferri iuſſerit, vt ad ſanitatẽ ſcilicet recuperandã humi diſcumberet. Nulla erat talis inuſitata & crudelis clariſſimi equitis medicina: ſed talis eſt, vt eſſe ſemper cõſueuit, vſitata papiſtarũ maleuolẽtia & maledicẽtia. Iuuenẽ Harpsfeldi quõdã diſcipulũ magiſtro papiſtæ ſimilẽ, religionis noſtræ ꝓtæſum, noui iſtius Ieſuitiſmi helluonẽ æquo auidiorem

Cooperus.

Owinus Hoptonus.

auidiorem, (sic enim mihi ab oculatis & fide dignis testibus relatum est) contra iura Regni legésq; publicas ad seminaria ista transfretantem à magistratu interceptum, in Arcem coniectum, hominem phreneticum lectulum qui dabatur, aliáq; remedia, quæ subministrabantur, reijcientem, tanquam aliquem miserum apud Comicum Ἑαυτὸν Τιμωρούμενον, ægrotum, mortuum, sepultum fuisse. An ista Dei visitatio, & vehemens hominis melancholici rabies Custodi carceris cibum, cœlum liberum, omniáque necessaria concedenti & suppeditanti probro erit aut crimini? Tertium est, cùm ei ad sepulturam caligas detraherent, carnem frigore putrefactam caligis adhæsisse & ossibus auulsam in frusta decidisse. O miraculum! O mendacium! An enim in hoc iuuene, in hac liberali captiuorum tractatione, in hoc breuissimo tempore, hanc tantam mutationem fieri potuisse credendum est?

Thomas Cooperus Epis. Lincol.

Dimmocus, inquit, vir illustris à Superintẽdente Lincolniensi ad carcerem comportari iussus ibidem diem suum obijt. Iterum noua alia finguntur, alia cuduntur mendacia. Vocatus enim non ab Episcopo tantùm sed ab alijs rerum Ecclesiasticarum Iudicibus non venit: non in carcerem compingitur, sed in domo amici sui honestè, medicè, lautè tractatur, ab Episcopo sæpe ad mensam inuitatur, vxori aliisq; patent fores: homo diu paralysi afflictus, tandem naturæ concedit: quem Episcopus viuentem in viam reducere volebat, mortuum deflebat, quem etiam (nisi fallor) puerum & docebat & amabat.

bat. *Quid est autem quod Episcopum doctrina, grauitate, pietate conspicuũ Ironicè Superintẽdentem nominat? seriò ita loquutus est Augustinus: Episcopus nomen operis non honoris. Interpretatur enim Episcopus Superintendẽs saluti proximorum. Valetudinarium diu fuisse D. Dimmocum Academia Oxoniensis testari potest, in qua medicorum consilio vsus, perhumaniter exceptus, & diu vixit & liberè & benè, excepto quod (dolenter dico) non minus corrupto iudicio quàm corpore fuisse nunc res ipsa testetur. Sed non est cur ego agam Præsulis causam, cùm ipse pro se in suggestu Paulino verissimè & plenissimè responderit: & Generosus ipse, si viueret, credo, quæ ille pro concione affirmauit, non negaret.*

NON *dissimile est figmentum contra Superintendentem Londinensem, sic enim homines faceti cachinnari solent, qui verè & reuerentur loqui nesciunt. Iamdudũ ad ista conuitia se obfirmauit prudentissimus & fortissimus Antistes multis nominibus suspiciendus. Non enim ab illo Tomsonia Virgo in Bridwellam protrusa est, sed etiam à reliquis Christianæ religionis administratoribus Regijs qui Ecclesiastici* νομοφύλακες *sunt, nec propter conscientiam, sed propter insignem procacitatem & petulantiam, eóq; magis vt ibi labore & manu victum quæritaret. Est enim illa domus disciplinæ, schola virtutis, ædificata pulcherrimè, vbi sæpe multi ista probiores & honestiores inclusi sunt, vt leuicula illa castigatione vitia sua emendent. Audiant*

Ioan. Elmer. Epis. Lond.

Bridwel.

diant istiusmodi Paulũ reprehendentem hanc scurrilitatem: Sunt iuniores quæ otiosæ discunt circumire domos, nec otiosæ solũ sed etiam φλύαροι *nugaces & curiosæ, garrientes quæ non oportet. De alijs particularibus exemplis simile est iudicium. Cur enim audet Manhodum Iudicem acutissimum & peritissimum crudelitatis arcessere, & Mainum sacrificum, missificum, Bulligerũ defendere? aut Flitwodũ Iudicem iracundũ nominare, quem omnes & sanctum & iustum legis dispẽsatorem nouimus? Et quò tandem illa in Academia Oxoniensi exempla? Iinckſius papista petulantissimus, de statu, religione futiliter & impudenter obblaterans, multos libros hæresi papistica scatentes diuendens, Iudicũ integerrimorum sentẽtia auriculus amittit? Meritò: & tamen, hic fugitiuus in hac Romana Curia velut Confessor & Sanctus aut etiam Martyris diadema redimitus coletur. At quæ demũ hæc religio, hominem captum è Magistratus manu elabi, è castris Imperatoris iniussu exire? Deinde Oxoniæ minister quidam nuper accusat hominẽ præsentem papisticæ fidei quòd eum intelligeret rarius æquo conciones frequentare: monetur à Magistratu vt id deinceps frequentius & feruentius ageret: dimittitur, liber est, & sapienti vtilis est amica monitio, qua ille, credo, factus est correctior, certè esse non debuit irritatior. Cur ergo producitur hoc tanquam persecutionis genus quod à ministro bene, à magistratu iustè & erga hominẽ benevolè, & omnino vtiliter factum est? Iam verò quòd Eboracẽ-*

Manhodus Iudex.

Flitwodus.

Iinckſius.

Comes Huntingtonus.

sis

sis Prouinciæ Præses in eandem crudelitatis ſuſpi-
tionem ab iſto vocatur, in eo hominem ſe eſſe pro-
fligatiſſimæ audaciæ, nullius frontis, nullius men-
tis, planiſſimè conuincit. An enim ille, cuius no-
men in margine aſcribit, COMES HVN-
TINGTONIVS, *morum Comitate, generis*
ſplendore, Religionis ardore, vir egregiè ſpectabilis,
ſalutis omnium ſitiens, quos propter pietatem con-
uertere ſtudet, per autoritatem interdum caſtiga-
re ſolet, eorum ille extremum cupit exitium? Et
hoc lethale & præceps in Papiſtas odium appellare
non erubeſcit? Odium Dauidicum, amor bonus
eſt: Odi Eccleſiam, inquit, malignorum. Odiſſe
vitia, amare homines, Zelus eſt Euangelicus. Sic
vndique peruolitat iſtius hominis concitata oratio:
Deuoniam, Oxoniam, carceres Londinenſes, ar-
cem, Bridwellam peragrauit: nunc demum in
ergaſtulum Eboracenſe decurrit, de inhumanitate
eius queritur, vt quot milliaria, tot penè mendacia
confeciſſe videatur. Præclariſſimè ſcriptum eſt,
hanc eſſe hiſtoriæ legem primam, vt ne quid falſi
audeat, ne quid veri dicere non audeat. In quo ab
iſto quoties peccatũ ſit, ſatis nunc liquere arbitror,
& tu ipſe, Ampliſſime Cãcellarie, de te mẽtitũ eſſe
hũc quiſquis eſt, in hac mea rerũ Ieſuiticarũ hiſto-
riola recognoſces. Sit itaq; & illic & hîc Epiſtolæ il-
li, quã clariſſimus vir Regiæ Maieſtatis Secretari-
us digniſſimus, iſtius Ieſuiticæ prauitatis indagator
diligentiſſimus, mihi nup tradidit, reſponſũ: in qua
ille gubernationẽ veſtrã prudentiſſimã & modera-
tiſſimam

D.F. walſingamus. Martii. 25.

tissimam immeritò taxare, ego in hoc tractatu asserere iure volui : non oblitus illorum Regnum Marianum præ hoc Elizabethico Neronianum fuisse. Cur enim sic nugantur ? cur nunc homines populares populo palpum obtrudunt ? An excidit illis quid olim fecerint cùm fasciculis agerent, cùm seculari brāchio & Satanæ traderent ? quid olim occlamarint? Credísne in Ecclesiam Romanam? credísne ad salutem necessarium esse, Romano Pontifici subesse? credísne in Sacramento reale Christi corpus manducari ? Nostra autem S. Regina ELIZABETHA *facilè reperiri princeps non queat , vel in constituendis legibus prudentior , vel in exigendis pœnis cautior, vel in remittendis noxis clementior : vt Symbolum Alphonsi, iam Symbolum Elizabethæ esse possit ,* PRO GREGE, PRO LEGE : *quæ sic plebi suæ vellet esse parcitum , vt tamen legem Dei & suam inuiolatam seruari cupiat . Atq; hæc hactenus de hac Iesuitarum iniqua criminatione , quæ tamen oratio mea non tam accusatio est illorum, quàm nostri status iusta & propè necessaria defensio.*

2 SECVNDO *Academiæ nostræ à nonnullis traducuntur , quod ex his duabus sororibus nati sunt isti Apostatici & spury filij: & fortassis Dominatio tua mirari potest quòd Edmundus Campianus & plerique hoc tempore Iesuitæ & profugi qui a religione desciuerunt & vnà cum habitu & nomine conscientiam mutarunt & sententiam, huius nostræ Almæ Vniuersitatis alumni, à nobis disces-*

Vniuersitatum nostrarum Defensio.

rexerint & ex nobis profluxerint. Non est mirum, Clarissime Heros, quod non est nouum: cùm neq; locus hominem sanctificet, nec pietas hæreditaria sit, nec Bethleemitæ omnes vbi Christus natus, nec omnes Hierosolymitani, vbi Christus & Apostoli gymnasiarchæ extiterunt, sancti aut Christi fautores & sectatores fuerint. Quid mirum, si ex domo Adæ parricida Cain, ex Arca Nohæ impius Chamus, ex familia Abrahæ scurra Ismael, ex ædibus reuerendi patris Eli Ophni & Phinees filij Belial, è Dauidis Aula perduellis Absolon, ex schola Iesu perfidus Iudas, ex Diaconorum cœtu Nicolaus hæreticus prodierit? Quid nouum, si à Socrate, Aristippo, Cicerone nati sint liberi non ita liberales nec digni suis parentibus? Quandoquidem ex nostro corpore pituita & pediculi generantur, quæ abijcimus: & vt perbellè Chrysostomus, in omni re, ex ipsa re nascitur quod exterminet rẽ: vtpote ex ligno vermis, ex vestimento tinea, ex oleribus vermiculus, vnde & lignum consumi, vestis comedi, olera corrumpi consueuerunt. Sit confessum sanè & concessum, aliquot Iesuitarum Oxoniẽses fuisse, quod in alijs Academijs vsu veniisse constat: & ex scholis Grammaticis & triuialibus, non paucos generosos etiam sine parentum consensu ad Iesuitarũ seminaria transmigrasse, vel sua voluntate, vel aliorum suasu, ipsimet Pontificij in libris suis iactitãt. Attamen illæ scholæ quæcunque sunt, non sunt Christi schola & Apostolorum collegio beatiores, nec sumus nos Academici ita extra omnem

In Matt. c. 23.

Oxonienſis Academia.

G. Allenus.

aleā, extra omnem telorum iactum positi, vt patribus illis priscis meliores nos existimemus: sed vt neque Seruator propter malum discipulum, nec Ecclesia Apostolica propter malum Diaconum, sic nec Academia propter vnū aut alterum Apostatam, vllo bono iure potest reprehendi. Hieronymus ait, Non esse culpā Christiani nominis si simulator Religionis in vitio est: Sed planè negamus istos à matre sua hoc venenum exuxisse: aliter illa peperit: aliter instituit: alios hinc emisit: Roma nouos recepit, Roma infecit, Roma infectos remisit in Angliam. Nam & Campianus noster, apud nos erat noster & Christianus: pòst alienus & Iesuita: apud nos subditus, pòst desertor: apud nos semel atque iterum Regiæ Maiestati Iuramento obstrictus, pòst periurus: apud nos frater, pòst fraterculus. Isidorus bene, Quosdam in primo conuersionis calore virtutem amplecti: pòst in spinis hærere: postremò alijs auocamentis implicatos, quasi plantatas tenellas arbores radice non fixa concuti pariter & arescere. Multæ sunt ancipites & fallaces hominum cogitationes: Multi homines si tamen homines, tempori se dedunt & scenæ seruiunt, ab hominibus suis gloriolam ambitiosè aucupantur, auidè persequuntur, abiectè emendicant. Multi non homines sed arundines, quæ caue sunt, inanes, fragiles, instabiles, quouis vento agitatæ. Multi qui cælo mutato animum mutant & se peius habent. Certè arbores annosæ si è natiuo solo reuulsæ alio loco conserantur, steriles & infœcundæ euadunt.

Ad Rusticum Monachum,

Ed. Campiani & aliorum transfugarum leuitas.

Quos

Quos in euangelio peperit bonos Galatas Paulus, eosdem in Iudaismo fascinarunt Pseudoapostoli. Multi seniores Prophetæ delitescunt, & in suis seminarijs sibi cauent, alios iuniores in errorem impellunt & in discrimen adducunt. Ab hijs transmarinis exulibus primis si alij Oxonienses priuatis literis, magnis pollicitationibus, vocibus plusquam Syreneis illecti non fuissent, nec Duacum credo, nec Rhemos, nec Romam vidissent: sed nobiscum fortassis ad hanc vsque diem permãsissent:

A boue maiori discit arare minor.

Dolet profectò Academa separentem posthabitam fuisse, & nouercam sibi prælatam: dolet aluisse ingratos filios, qui nunc ipsam suam matrem omnibus maledictis proscindunt, & in eam contumeliosissimè expuunt. Quid enim non audent perfrictæ frontis homines, qui scribere non verentur suum nescio quod seminarium Rhemense aut Romanum, & ingeniorum acumine, & linguarum varietate, & otij abundantia, & negotiorum multitudine, & lectionum crebritate, & exercitiorum assiduitate, & magistrorum excellentia, & discipulorum diligentia omnibus vtriusque Academiæ Collegijs anteferendum? O suaue & aureolum somnium!

Vide Allenũ Bristoum & alios.

Seminariorũ cum Academijs collatio iniqua & Thrasonica.

Quisquis amat ranam, ranam putat esse Dianam.

Comparatio sanè vt odiosa, sic vanissima: & stupenda in matrem ingratitudo, etiam apud Persas

Xenophon lib. 1. Pæd.

Ingratitudo.

Ethnicos Iudices grandi supplicio vindicanda. Ita vipera mater non nisi à suo fœtu necatur? Ita à canibus suis Actæon miser dilaceratur? ita Vniuersitas proprijs pennis vulneratur? sic olim colubrum in sinu fouit suo malo Rusticus Æsopicus: sic ouicula quædam iussu pastoris, uberibus suis se aluisse lupi catulum, non sine causa est conquesta in Græco Epigrammate,

Lacto lupum uberibus proprijs non sponte, sed horsũ
Me demens adigit pastor vt id faciam.
In me rursus erit fera, postquam creuerit ex me,
Natura haud vnquam vertitur officijs.

Sic gallina serpentinis ouis incubans, ne suò exitio ea foueret, ab hirũdine prudenter est admonita.

QVÒ autem hæc obiectio hostilis infringi, & sanctissima Academiæ existimatio asseri, & omnis suspicio ex aliorum animis eximi possit: necessariò mihi oratio paulo longior habenda est. De priscis & pijs Oxoniens. Academiæ patribus breuis Narratio. *Si enim mentes nostræ longè retrò præteriti temporis spatia respexerint: videbimus Oxonienſem Academiam non modò liberalissimis ingenijs, & doctissimis hominibus affluentem: quod vt à proposito remotum ne attingam quidem: verumetiam fuisse olim hanc veritatis discipulam, pietatis magistram, clarissimorum Ecclesiæ patrum nutricem fœcundissimam, quæ non solùm Academicis suis lac præbuit: sed & vbique Regni totius subditos solido cibo aluit, & exteris quoq; nationibus primam quasi mammam hijs postremis temporibus dedit, & salutarem diuini verbi pastum subministrauit: à quibus*

veris

veris & antiquis Maioribus suis degeneres isti filioli bene credendi formam & exemplar potius quàm ab istis nuper allectis patribus, prauarum opinionum, agrestē colocynthidem & vitiosum succum accipere debuissent.

Intelliget enim prudentia tua in hac vna tua Vniuersitate mirabilem Dei in Ecclesia sua tuenda prouidentiam: & hanc Protestantium doctrinā cui hodie tantoperè detrahitur & obtrectatur, non esse à nobis, sicuti euulgant, Oxoniæ heri vel nudiustertius disseminatam: sed à patribus nostris, (si ita loqui fas sit, cùm Deum vnum patrem in cœlo & in terra propriè nominamus) à viris magnanimis prisci seculi, eximiæ eruditionis, spectatæ pietatis longè latèque consitam: & ab illis vel singulis vel vniuersis, vel diuisim vel coniunctim, omnes religionis partes inspectas fuisse, quas nos diuino beneficio hodierno die recipimus & profitemur. Brevis etiam hæc historiola Pontificū immanē carnificinam liquidò commonstrabit. Quanquam illud iterum atque iterum affirmamus & repetimus, (nunquam enim satis dicitur, quod nunquam satis discitur) hanc nostram doctrinā neque ab istis Anglis, neque à Boëmis, nec à Germanis, neque ab homine quocunque, nec ab Angelo vllo, sed à Deo eiúsque verbo nos didicisse & docere.

Oxonia antiquissima nutrix receptæ Religionis, & oppugnatrix Monachatus.

Vetus Oxonia & fraterculis istis & eorum religioni sæpius se opposuit: & Oxonienses nostri vnà cum Pragensibus in Epistolis suis ad Parisienses referunt illam Hilarij cum Liberio Episcopo Ro-

mano de Arrianismo concertationem, & improbant; quem tamen Papam nostri minores patres defendunt, & ab hæresi omni vendicare satagunt.

Sub Ioanne. Vetus Oxonia sub Ioanne longe ante Wicleuum viros & literatura & religione celebratissimos produxit & educauit: nominatim Gualterum Mapū, non solùm studiosum sed & Archidiaconum Oxoniensem: qui cùm Papæ & Cardinalium pompam, luxum, superbiam Romæ vidisset: reuersus Apocalypsin nouam Goliæ Pontificis composuit: eum propter insignes iniurias Ioanni Regi nostro illatas & propter alia infinita flagitia, ipsum Plutonem, asinum, Prælatos bruta pecora & stercora nominauit. In Ioannem Regem quanta dicacitate Innocentij Tertij Legatus Pandolphus debacchatus sit, P. Virgilius in historia Anglica non dissimulauit.

G. Mapus.

Cuius etiã Mapi illud Apophthegma esse putatur, Iudæis & albis Monachis nulla fides seruãda, cùm nec ipsi alijs seruẽt. Ab hoc & ab alijs nostris multi versus & Rithmi contra Papã cõpositi esse ferũtur.

Giraldus in Speculo Ecclesiæ.

Roma capit singulos & res singulorum,
Romanorum curia non est nisi forum,
Ibi sunt venalia iura Senatorum,
Et soluunt contraria, copia nummorum.
Et contra Religiosulos istos,
O monachi, vestri stomachi, sũt Amphora Bacchi,
Vos estis, Deus est testis, te terrima pestis.
Et contra Franciscanos hoc seculo natos,
Cordula nodosa, pes nudus, cappa dolosa,
Hæc tria Nudipedes ducunt ad Tartara Fratres.

Quo

Quo tempore etiam Alexander Theologus pro Rege Ioanne de Autoritate Regia contra Temporalem Pontificum dominatum, & de Regno Christi non mundano: & de Angliæ immunitatibus ex Gregorij Magni dictis ad Augustinum Monachũ optimè disceptauit. Vetus Oxonia habuit sub Edouardo Tertio Richardum Fizrawfum Armachanum nostræ Academiæ Cancellarium antecessorem tuum, & deinde Hiberniæ primatẽ, qui Auinione conclusiones quasdã apud Innocentium P. & Cardinales proposuit, publicauit, verbo & scripto perstrinxit Monachos & Fratres mendicantes, à quibus hæreseos nomine & crimine ad Papalia subsellia vocatus & citatus fuerat. Bibliander homo multæ lectionis & multarum linguarum de eo honorificè prædicauit, tanquam immortali laude digno, quod in Academia Oxoniensi Christianæ fidei & Ecclesiæ se vindicem & assertorem exhibuisset. De Edouardo Tertio suprà dictum est, apud quem Armachanus in summo honore & precio fuit; sicuti etiam de Ioanne Baconthorpio referunt, eum sensisse fastigium sacerdotale Monarchiæ Regali debere cedere. Erat Baconthorpius Anglorum & exterorum hominum libris ac literis celeberrimus, Antichristi fallacias perspiciebat, & aperiebat, Pontificem Romanum in gradibus consanguinitatis (quod tum sicut hodie Papa licentiosè & perniciosè non sine magna sanguinis confusione & Regnorum perturbatione vsurpat) dispensare non posse, constanter pronunciabat.

Alex. Theologus.

Sub Ed. Ter Armachanus.

Lib. 1. Vindiciæ Christianismi.

Ioan. Baconthorpius.

Th. Walden. T. 1. contra Wicleuistas.

Ed. & Ric. 2. Priuilegia Oxoniæ concesserunt.

uardus hic & Richardus secundus vt Papæ eiúsq; põpæ inimici, sic Academiæ nostræ benefici patroni fuerunt, quam magnis ac multis priuilegijs cõmunitã hodie reliquerũt:

Coll. nouum & Regineum.

sub Edouardo Reginæ Collegium Philippæ eius coniugis maximis impensis extructum putatur; sub Richardo nouum Collegium, à Wintoniensi Episcopo Gulielmo Wicamo Oxoniæ conditum est. Pro Armachano digladiatus

R. Killingtonus.

est strenuè Richardus Killingtonus Theologus Oxoniensis contra hanc otiosam, monasticam mendicitatẽ, præclarè declamans. Eluxit sub idẽ tempus in nostra Academia Ioannes WICLEVVS

Sub. Ed. & Richardo I. Wicleuus.

illustre totius Ecclesiæ sydus, sacræ paginæ professor, Mertonensis Collegy alumnus: cui licet carceres & excommunicationem Maiorem denunciarent, licet Romanus Pontifex ad Richardum Regem scriberet, vt hominem doctissimum, pium, insontẽ, (non argumentis) sed vinculis premeret atq; constringeret, licet tandem relegarent, licet multi eius fautores atque adeò Robertus Riggæus Cancellarius & Procuratores à Thoma Arundelo Archiepiscopo Cantuariensi, semel atque iterum accersiti & durius tractati vix dimitterentur: tamen per tot varios casus, per tot discrimina, Principis & Nobilium, Domino sic prouidente & protegente, vmbraculo tectus, & patrocinio septus fuit, vt causam Christi egerit viriliter, in scholis publicè Antichristum detexerit grauiter, Eucharistici sacramenti doctrinam veram propugnauerit acriter, Euangelium illustrarit potenter, Biblia in linguam popu-

Cancell. & procuratores.

Biblia à W. in in vulgarem sermonem trãslata.

populærem verterit fideliter, & tandem post aliquot annorum exilium in sua Ecclesia Lutterworthensi sepultus obdormierit in Domino suauiter, quãtumuis frementibus & nimium incalescentibus Carmelitis atq; alijs Pontificij ordinis sacrificis. Et quanquam Oxonienses de eius eruditione admirabili, sanctitate incomparabili præclarum darent testimonium: ea tamen fuit illius ætatis cæcitas & insania, vt Martinus Quintus Pontifex Romanus & alij ipsius tyrannidis administri, ne ossa quidem eius molliter cubare siuerint, sed post annos quadraginta vnũ eum in Anglia exhumarint, cadauer solenniter exusserint, libros plusquam ducentos elegantissimè scriptos, in Pragensi Vniuersitate cremauerint, & Christi Euangelium per eum prædicatum in concilio Constantiensi condemnarint. Ex huius tamen Phœnicis cineribus Dominus alios Doctores & verbi præcones excitauit: Petrum Pateshallum Londini & alibi Wicleui dogmata pro concione contra Augustinianos tradentem: Ioannem Astonum, qui cùm Transubstantiationis portentum, & illam in Sacramento Accidentis sine Subiecto chimeram negasset, in carcerem cõiectus est, ibiq; vt aiunt, mortuus: Ioannem Puruæum quẽ Waldenus Romanista Wicleui Glossatorem & Lollardorum Librarium vocat, qui in Apocalypsim scribens, Romanam Ecclesiam meretricẽ Babylonicam, & Papam Antichristum confirmat: de arctissima piorum hominum custodia, & grauissimis Ecclesiæ persecutionibus & libris multis ipsorum malitia

Æn. Silnius.

Wicleui fautores & discipuli multi.

Balæus Cent. 7.

malitia abolitis conqueritur : Nicolaum Herfordium doctrinæ Wicleuianæ assectatorem, ac propterea multis cruciamentis subiectum : Guilielmum Thorpum, eiusdem Wicleui annis plusquam triginta diligentissimum auditorem : Philippum Repingtonum, contra traditiones hominum, mendicitatem Fraterculorum, auriculares confessiones, & alia eiusmodi Romani Pontificis commenta & prælegentem & concionantem : Laurentium Redmannum, & Petrum Paynum, qui miris hîc modis vexatus, multis incommodis hîc affectus, Oxonia Bohemiam se contulit, vbi doctrinam Euangelicam sparsit, eandem ad Concilium Basilienſe eum alijs Legatus missus per quinquaginta dies propugnauit. Noster erat Aluredus seu Alfridus, sub quo Collegium Vniuersitatis exadificatum est, qui vt ipse literis deditus erat, ita Oxoniam vndiq; eruditissimos homines euocauit, vnde non solùm ea, verumetiam Lutetia optimis doctrinarum riuulis quodammodo irrigata est. Ab hoc Psalterium Dauidis in patrium sermonem conuersum esse dicitur, quo possit ab omnibus intelligi: tantum abest vt voluerit hic Princeps suum populum Sacræ Scripturæ ignoratione laborare, aut eius lectionem è suis subditis tanquam hæreticam explodi. Hoc pietatis amore inflammatus est Humfredus illustris vir Dux Glocestrius Angliæ administrator, sub Henrico sexto florentissimus, quando Henricus Chichleius Cantuar. Archiep. hîc duo struxit Collegia, Omnium Animarũ

Æn. Syl. in descr. Europæ & in 49 cap. hist. Bohem.

Rex Alphrãdus. Coll. vniuersitatis.

Psalterium in Vernacula Lingua.

Humfredus D. Gloc. Hen. 6. Coll. Omnium Animarum.

& D.

& D. Bernardi; quandò etiam G. Wanfletus alterũ D. Mariæ Magdalenæ dicauit: vt quemadmodũ beata fœmina pedes Christi suaui refecerat vnguẽto, ita bona ingenia ibidẽ perenni doctrinæ nectare pascerentur: id quod ab eis tum sedulò factum esse testatur Polydorus Virgilius. Humfredus Dux, Oxoniensis fuit, non modò propter bonarum literarum studium, cui se adolescens in Baliolensi Collegio addixit, verumetiam quia Theologiæ amplissimam & speciosissimam scholam magnificè constructam, & Bibliothecam Vniuersitatis omni genere præstantissimorum librorum instructam reliquit. Quomodo autem Monachorum & superstitiosorum hominum fraudes, & fallacias deprehenderit, cognosci potest ex historia illius Cæci qui propter suam religionis causa ad sanctum Albanum peregrinationem, visum sibi restitutum & cæcitatem natiuam subitò ablatam affirmauit, & statim à prudentissimo Principe examinatus de quouis colore (quod cæcis negari testatur vetus prouerbiũ) optimè iudicare potuit. Ad extremum ad honores, vt dixi, euectus, & iuris peritissimus, cùm facinorosos seuerè plecteret, & pijs hominibus impensè faueret, & omnia non tam potentia sua quàm iustitia, non tam voluntate quàm æquitate metiretur, odium implacabile Episcoporum aliorúmque sibi conflauit, adeò vt in Burriensi Concilio noctu captus, in carcerem trusus, de improuiso siue puluillo siue alio modo præfocatus & trucidatus fuerit.

D. Ber. Col.

Col. Mar. Magd.

Hist. Angl. l. 13.

Ita

Ita ne domus quidem priuata, nec carcer commune omnium præsidium pijs Principibus in Papismo, tutum Asylum, nec lectus ad quietem datus, immunis à mortis periculo esse potest. Apud hunc gratiosus fuit Ioannes Capgrauius Oxoniæ Doctor sui tẽporis tyrannidem animaduertens, non pastores eos nominauit, sed Mercenarios, oues lupis exponentes, non animas sed lac & lanam quærentes, patriæ prædones, malos operarios: vt quibus veritas oneri, ius contemptui, crudelitas delectationi fuisset. Huic Principi eiusq; religiosæ coniugi Aleonoræ Cobhamæ charus fuit Rogerus Onlæus Oxonienſis, qui Wicleuianæ & Christianæ religionis candidatus & amicus contra Papismum nobilissimæ huius Heroinæ ope aliquid tentans, velut perduellis Londini cum alijs strangulatus dicitur. Oxonienſis fuit Reginaldus Pecocus in Collegio Regali liberalibus disciplinis imbutus, huius ducis opera Episcopus Chicestrensis: cuius hæreses à Cantuariensi Archiepiscopo Thoma Burcherio & alijs damnatæ hæ sunt, videlicet, 1. Officium Præsulis præcipuum esse, Dei verbum prædicare: 2. Humanam rationem Scripturis non esse præferendam: 3. Modernum vsum Sacramentorum peiorem esse vsu legis naturæ: 4. Episcopos suas admissiones à Pontifice Romano coëmentes peccare: 5. Neminem teneri Romanæ Ecclesiæ determinationi credere aut obedire: 6. Necessarium ad salutem non esse, ponere Christi corpus materialiter in Sacramento: vt ex Thomæ Gascoigny Dictionario Theologico, & ex Lelando

I. Capgrauius.

R. Onlæus.

Bal. Cent. 8. R. Pecocus, Col. Orial.

Articuli quàm hæreticis

Lelando Balæus & Foxus colligunt. Oxoniensis fuit Galfridus Chaucerus, propter dicendi gratiam & libertatem quasi alter Dantes aut Petrarcha: quos ille etiam in linguam nostram transtulit, in quibus Romana Ecclesia tanquam sedes Antichristi describitur & ad vivum exprimitur: Hic multis in locis Fraterculos istos, monachos, missificos, Pontificiorũ ceremonias, peregrinationes, facundè notauit, verum & spiritualem Christi in Sacramento esum agnouit, turpitudinẽ coactæ virginitatis perstrinxit, libertatem coniugij in Domino commẽdauit, vt in fabulis Monachi, Fratris, Aratoris & in reliquis legimus. Taceo Petrum Clercum Wicleui sectatorem, quem ferunt in nostra schola cum Thoma Waldeno Papistarum facilè Coryphæo contra imaginum venerationem, mortuorum inuocationem, aliaq; multa disertè & perspicuè disseruisse: & hinc in Boëmiam profugisse. Qua ex re diuina prouidentia sic effectum est, vt partim librorũ Wicleuianorum importatione, partim istorum piorum exulum assidua prædicatione, & pòst Ioan. Hussij & Hieronymi Pragensis conuersione, Boëmia Papæ fastum & errores intelligere, & Euangelij veritatẽ recipere & amplexari cœperit, & ita demũ à nobis orta doctrina ad Boëmos traducta, ad Germanos postea deducta, ad nos iterum postliminio & ad vicinos remearit. Quid de nostris Oxoniensibus Scholasticis dicam? qui si meliori seculo vixissent, vt Academica cohabitatione, sic Christiana animorũ & sensuum conspiratione nostri toti fuissent.

G. Chaucerus.

P. Clercus.

Bohemi à nostris ad religionem conuersi.

Scholastici Oxon.

Quid

Bacon. *Quid dicam de Rogero Bacono antiquissimo multorum voluminum Scriptore, qui propter quædam dogmata & propter nouitates quasdam suspectus, à Nicolao Quarto Romano Pontifice damnatus & carceribus traditus est? Quid de Ioanne Scoto nostro? qui tametsi verè propter styli obscuritatem & spinosum scriptionis genus tenebrio non absre habeatur, tamen piè sensit nobiscum, Transubstantiationem ex Scripturis sanctis & rationibus firmis non posse demonstrari. Nec dissimile verò est hunc illum Scotum fuisse de cuius horrenda morte Petrus Crinitus scribit, cùm in Britannia aliquot discipulos erudiret, & illis doctrina hæc non placeret: eos hominem adortos esse, graphijs acutissimis pupugisse & occidisse. Noster etiam fuit G. Occamus, ille multorum monumentis clarus, & à Gersone Parisiẽsis vniuersitatis Cancellario illustri testimonio honoratus, certè in Papam Ioannem vicesimum tertium acerbè inuectus est: pro Ludouico Quarto Imperatore contra Pontificem disputauit, Papæ in ciuili dominio potestatem vellicauit: Potentissime Cæsar, inquit, defende me gladio, & ego te defendam verbo. Nec minus noster fuit Nicolaus Gorramus, cuius Sententias, distinctiones, argutias quasdã spinas esse scholasticas confitemur: tamen quoniam in multos Veteris & Noui Testamenti libros non inconcinnè commentatus est: eum ego non malis nostræ scholæ doctoribus accenseri posse arbitror. Nam qui præter consuetudinem receptã cisternis prætermissis ipsos limpidissimos fon-*

I. Scotus.

G. Occamus.

Nic. de Gorham.

tes

Lyra.

tes adit, & ex illis sibi & suis abundè haurit, illum probabile est voluisse aliquid, si per temporis sæuitiã potuisset. De scripturarum autoritate & perfectione vt debuit religiosè & augustè loquitur: ex Hieronymo, Nescire eum literas, qui sacras ignorat: ex Paulo, in Christo esse omnes thesauros sapientiæ & scientiæ Dei: & ex eo hanc posse elici rationem, In eo est permanendum quod potest instruere ad salutem: sed Sacra documenta sunt huiusmodi: ergo in illis permanendum: Omnem Scripturam diuinitus inspiratam sufficere, omnem siue inchoatam, vt lex & libri historici, siue promouẽtem, vt libri Salomonis & Prophetæ: siue consummantẽ, vt Nouũ Testamentum, & eas perfectum hominem efficere ad omne opus bonũ, quantũ ad Deũ, quantũ ad seipsũ, quantum ad proximũ, vel quantũ ad opus inchoationis profectus, perfectionis: ex quibus illa inanissima captiuncula noui Censoris, contra Germanam loci Paulini interpretationẽ solidè refutatur. Nicolaus Lyranus Anglus perhibetur & Oxoniensis, qui nõ solũ Oxoniæ & Lutetiæ contra stolidos Iudæos falsæ noui Messiæ expectatione lactatos disputauit, sed cõtra Episcopos Petri successores à fide deuios & Apostatas scripsit: & Liturgiã lingua nota nõ sermone peregrino Apostolorũ tẽpore celebratã fuisse agnoscit, licet ex Iudæis natus fuerit & ad Syrtes errorum & absurdas interpretationes quasdã temporũ inscitia & Pontificum tyrannis quandoq; hominem incogitantem adegerint. Sub idẽ ferè tẽporis R. Actonus claruit Oxoniæ doctoris gradu insignitus: euius

S. Sanctæ perfectio.

Coloss. 2. 2. Tim. 3.

Censura

Omnis Scriptura an Tota. In Matth. 16.

N. Lyran.

1. Cor. 14.

R. Actonus

cuius & in rectè iudicando acumen, & in regno Christi eiusq; Euangelio prædicãdo feruor celebratur. Omitto alios innumerabiles superioris seculi.

Sub H.7. I. Coletus. Henrico septimo regnante floruit Ioannes Coletus, Academiæ Oxoniensis alumnus, pòst Ecclesiæ Paulinæ Decanus, deinde scholæ Paulinæ institutor, Paulino more docens, viuens, ita Paulum familiarem habuit, vt eum Commentarijs illustrarit. Docuit non adorandas imagines, docuit Christum gratis iustificantẽ, docuit Episcopos non pascentes gregẽ esse lupos, docuit ipse incõiugatus se nusquã reperisse minus corruptos mores quã inter cõiugatos. Naturæ suæ impulsu ab istorum tyrannide prorsus abhorruit, qui pro re nihili imò pro vera fide Christi innocentes & pios tanquam hæreticos comburunt. Irrisit quendam sciolum sed crudelem, teste Erasmo, qui illud Apostoli, Hæreticum hominem post vnam aut alteram admonitionem DEVITA, exponebat ac si de VITA tollere oporteret. Et hijs alijsq; de causis ipsi à Standisio crimen hæreseos obiectum est. Venio ad Henrici Octaui ætatem, quando G Tindallus interpres Bibliorum fidelissimus, multorum librorum autor doctissimus, & martyr constantissimus: quando Tauernerus homo tum veræ religionis sitientissimus: tum artis suæ Musicæ peritissimus: quando Clercus eruditissimus, salsamentorum & putridorum piscium in carcere Gymnasij Frisiwidensis fœtorem & pedorem non ferens, extinctus: quando Ioan. Frithus cum Thoma Moro viro & doctrina & ingenio præ-

Sub Henr. 8. Tindal.

Tauerner.

Clercus.

Frithus.

præstanti sæpe congressus est & demum concrematus; cuius tamen mortem indignam Mori eiusdē morte iustissimus Dominus vltus est: quando Ric. Coxus, Ecclesiæ Christi Decanus primus, Cancellarius noster & pòst Eliensis Episcopus: quando Hedonus, Garrettus, Howkerus, Harlæus, Episcopus Herefordensis tuæ pueritiæ, Nobilissime Comes, olim peritus & pius informator, & alij non pauci Magdalenenses, hanc ipsam nostram fidem professi, alij comprehensi, alij pedicis, alij manicis constricti, alij duro examine torti, alij combusti, alij multis modis excruciati piè quondam Oxoniæ degerunt. Vt de reliquis tempore Mariano vel Collegio suo ejectis, vel peremptis, vel hinc, inde miserè oberrantibus sileam. Nam de istorum nonnullorum & aliorum doctrina, confessione, pœna satis superq; docebit Ioannis Foxi diligentissimi & politissimi Historici magno labore, multis impensis, fide optima, congestum Martyrologium. Ita nunquam sterilis fuit Ecclesia Oxoniensis, sed habuit hactenus & habet nunc, Deo gratia, complures qui poterunt cum istis doctorculis in nomine non suo, nec in clypeo suo, nec in hasta sua, sed nomine Domini congredi: & habebit etiam sempiternis temporibus: nec in cœlo stellæ, nec in Oceano fluctus, nec in Ecclesia pij, nec in Academia docti homines deficient, sed erunt qui omnibus Iesuitis possent & velint respondere. Imò cœlum & terra transibunt, verbum Domini in æternum permanebit.

D. Cox. Magdalenenses. Eccle. nostra ferax Doctorum contr. Ed. Campiani sententiam.

HII nostri Patres & Maiores, hij præceptores

fuerunt, qui vita, scriptis, sanguine nostram doctrinam consignarunt. Nam maiores sunt isti quantumuis mortui quàm quibus ignis aut alia tormenta nocere possunt. Salamandra in igne viuit, sic isti Martyres per ignem & aquam transierunt & per ignem iam triumphant: castanea in igne aliquandiu detenta est, sed tandem exilit. Ignis flammas omnes Martyrum sanguis restinguet. Ignis qui erumpens Idolatras Chaldæos iuxta fornacem incendit, tres pueros in fornace ne quidem læsit. Et quamuis velut hæreticos lingua istorum maledica vbiq; locorum traducat: non potest tamen nunc stolis albis amictos eos maculare aut denigrare. Non equidem diffiteor multos aduersatos semper fuisse, & bonis malos obganniuisse: tamen quis tam amusus est qui non mallet vnam lusciniam dulcissimè cantillantem, quàm in agro multas cicadas molestè stridentes, aut in stagno multas ranas coaxantes audire?

QVOD AVTEM *Campianus eiusq; socij non horum rectas vias sequi, sed per aliena biuia & præcipitia digredi maluerunt, non est vitio dandum matri, quæ & exemplis tot patrum, & præceptis saluberrimis multorum abundat, cuius auctoritati morem potius gerere quàm derogare oportebat: nec in Deum Agricolam qui plantauit vineam, in cornu olei collocauit, fodit, torculari ornauit, sepimento vallauit, è cœlo nubibus rigauit, culpa est conferenda: sed ipsis tribuendum, ipsorum ingra-*

ingratitudo meritò accusanda est, qui cultori non vuas quas expectauit, sed labruscas quas horret, protulerunt. Scitè Augustinus, (cultura ipsius (DEI) *est in nos, quòd non cessat verbo suo extirpare semina mala de cordibus nostris, aperire cor nostrum tanquam aratro sermonis, plantare semina præceptorum, expectare fructum pietatis.* De verbis D. S. Io. S. 54.

Hæc Deus in nos: quid isti contra Deum? Ingrati agricolæ extiterunt: operarios huc à Domino emissos alios contumelijs affecerunt, alios neci dederunt, ipsi fructum reddere noluerunt. An propterea gratus Deus in ius vocandus, quia illi ingrati sunt? An Oxonia insimulanda, quòd tales ad tempus habuerit? Deus ipse apud Iesaiã dicit se quoq; Filios enutriuisse & extulisse, & se ab ipsis spretũ fuisse. An si Petrus in atrio Pontificis sedens Christum negauit, idcirco Christus culpandus est? Cauebunt spero inposterum reliqui Academici, superstites, posteri, Patres, filij: cauebunt ne istos imitentur qui ex nobis exierunt: sed eos potius audient, qui veræ pietatis, religionis ductores & doctores, & in cœlum præuij, & ad Christum anteambulones fuerunt. Cauebunt per Dei gratiam, & à tabernaculis Choritarum separabuntur: nec dicent illis qui verbum hoc non afferunt, AVE, *sed cum Paulo,* ANATHEMA. *Cohabitatio cum istiusmodi est quasi contagio: Sciunt iam nostri, clarissimas lampades ex corrupto oleo nigredinem & fuliginẽ contrahere: sciunt vnam chordã de pelle lupina totã corrumpere melodiã: sciunt Basilisci aspectum &* Adhortatio ad Oxonienses ab exemplo Maiorum Protestantium.

ctum & vmbrā fugiendā: qui vbicunque delituit nihil sinit virescere, omnia veneno suo inficit, frutices necat, herbas non contactas modò sed afflatas exurit. Sciunt nunc Deum Zelotypum esse, & populum suum populum sibi peculiarem, selectum, sanctum esse velle: ac propterea omne cum alienis commercium vetare, QVONIAM AVOCABVNT filios tuos à me, vt dijs alienis seruiant, ET COMMOVEBITVR FVROR DOMINI contra vos vt citò deleat. Norunt itaq; norunt tales, qui Iesu socij proprio suorum animorum inductu, sine Spiritu sancti afflatu esse volunt, à Iesu alienos se & à Deo extorres posse euadere.

De Basilisco Plinius.

Deut. 7.

INSTITVTI mei ratio quæ sit suprà aperui. De me fortassis censebunt lectores quidam sicut de alijs qui hijs doctissimis temporibus & in hoc ætatis nostræ fastidio aliquid in lucem emittunt: quorū delicatas aures explere, & expectationi aut oblectationi aut curiositati satisfacere, nec facile est, nec volupe, neque necesse. Videbimur enim alibi dixisse nimium, alibi parum: hîc frigidè, illic feruidè: hîc blandè, illic falsè: alicubi etiam falsò & sycophanticè, nunquam satis, vbiq; languidè: sic vt vel ad rei veritatem, vel ad rationis soliditatem, vel ad dictionis elegantiam, Argi isti quouis Polyphemo domi cæciores aliquid semper desiderent. Sunt alij qui iamdudum ad Campiani Rationes Decem meam Responsionem exposcunt & requirunt: & homines otio abundantes meam in scribendo tarditatem incusabunt. Fateor quidem

Tertia pars de instituti ratione.

dem esse hoc factum & expectatione illorum, & voto meo, & opinione aliorum serius: tamen huius, si quæ sit, cunctationis causæ multæ sunt. Serò & ægrè Campiani libellum nactus sum, serò ad me sub finem Augusti literæ quibus hoc onus impositum fuit, perlatæ sunt, & quidem tum, quando ruri à libris, à musis, ab amicis Academicis aberam, vbi vacationis nostræ tempore necessaria mihi fuit remansio, & propter officium quo in Ecclesia fungebar, & propter infirmitatem & morbum quo per aliquot septimanas colluctabar. Deinde an respondere deberem diu multúmq; dubitaui: quòd naturæ instinctu & animi quadam propensione ad alia studia amœniora percolenda feror, & omnino his litibus atque rixis non libenter inuoluor, nec in has efferuescentes & contentiosas scholas ingressus fuissem, nisi vocatus ab hijs quibus obtemperare debui, & iterum atque iterum expergefactus ab alijs quibus displicere nolui. Extimulauit tamen me Hardingi, Copi, Bristoi, Campiani, aliorumq; aduersariorum importunitas: qui nominatim me in hanc quasi arenam prouocauerunt, quos ego nunquam facto vel verbo læseram: sed eorum singulis mentem meliorem optaueram. Quanquam & illis iamdudum os obturatum fuisse rebar, cùm Hardingo pro me & Thoma Sampsono charissimo fratre ipse Iuellus, Copo pro me ipse in vita Iuelli, Bristoo D. Fulcius, Campiano G. Whitakerus abunde respondisset. Deterrebant etiam me aliæ res duæ, aduersariorum curiositas & moro-

Curiositas. sitas. Curiositas, vt superius attigi, non tam amicè legere quàm præproperè iudicare solet. Plura multo homines iudicant odio aut amore, aut cupiditate, aut iracundia, aut dolore, aut lætitia, aut spe, aut timore, aut errore, aut aliqua permotione mentis, quàm veritatis aut præscripto, aut iuris norma aliqua, aut iudicij formula, aut legibus, vt Orator scripsit verissimè. Vulgari prouerbio iactatũ est, eum multos habere magistros qui ædificat in publico: & plures esse solent in Theatro spectatores imò Censores quàm actores. Itaq; non improbàtur quod olim dicebat quidam Arsenius, Nihil melius video quàm tacere. Loquitur fortassis monasticè, qui homines nimium elingues & in prædicando negligentiores esse solent, sed tamen hîc nec inconcinne nec imprudenter. Morositas & peruersitas est illorum, quos doceri & corrigi vellemus, qui tamen fiunt nihilo meliores. Quid de his Salomon? Est qui dura ceruice corripientem se contemnit: huic repentinus interitus ingruet. Verum tamen quia homines sunt quibus inest humanitatis & pietatis species, quia caro nostra lapis non est, & Dei spiritus benignus & diues est, quia populares nostri sunt, quibus patriæ salus imò fumus & aspectus gratus esse solet & debet, quia reipublicæ incolumitate suas res & fortunas omnes contineri & constitui intelligunt, ideò tandem in animũ induxi meum hanc suscipere prouinciam: testorq; Deum spirituum omnium cognitorem me animo perpurgato & vacuo omni affectu ad scribendum venire,

Cic. de Orat.

Arsenij dictum.

Morositas.

Prou. 29.

Causæ huius scriptionis.

velle

velle placere omnibus dummodo prosim, velle prodesse & nolle offendere dummodo placeam Christo capiti & Anglicanæ & etiam vniuersalis Ecclesiæ. Hac cogitatione præmunitus & Oxoniam reuersus quod mihi ab alijs publicis & priuatis negotiis, quod à Theologicarum & scholasticarum exercitationum onere & munere dabatur otij: id totum horis succisiuis ad hanc scriptionis nostræ contra Campiani Rationes confectionem contuli. Dumq; hîc meus labor desudat, ecce nouis literis ad congressũ cum Campiano & alijs Iesuitis euocor: id rursum agens, eò animum studiumq; appellens, & iam Londinum cogitans, ex insperatò ea molestia liberor, & subitò de nouo istorum hominum scelere, conspiratione, examine, iudicio, morte, rumores & nuncij afferuntur. Quid verbis opus est? non erat iam mihi cum damnato sicut cum indemnato, nec cum mortuo sicut cum viuo, agendũ: cumq; ille primus labor mihi ferè periret, omnesq; priores cogitationes præscinderentur, illum meum extra viam cursum muto, & aliò velificationem verto, ad hoc Pontificiæ Legationis examen perueho. Hinc dum omnia aliter instituo & instruo, dũ hanc Practicam sarcinã ex omnibus vndecũq; libris cõporto & colligo, alijsq; conor euoluere & exponere: hij posteriores menses sic elapsi sunt, vt iam oẽs non mihi sed tẽpori, nõ voluntati sed necessitati, nõ cessationi sed huic innouationi possint tribuere. Tantũ enim mihi obfuit cõsiliorũ mutatio ad exitũ, quantũ profuit temporis longior vsura ad studiũ: id

diuturnitas non tam adiuuit quàm conturbauit, non tam promouit quàm retardauit negotium. Id verè dicere possum mortui Campiani Manes quàm viuentis Rationes plus mihi exhibuisse molestiæ: non tantùm quia doctrinæ suæ virus abiens post se reliquit, vt Bonasus animal fugiens reddit fimum cuius contactu velut aliquo igne aduruntur insequentes: sed multò magis quia eius amiculi illum consepultum refodiunt, illius patrocinium suscipiunt, Epitaphiũ, Anglice, Gallicè, Latine decantant. Dictum olim, τεθνηκότας μὴ δακνέειν, mortuos non mordere, & tamen Campianus in ore suorum mordet mortuus: quod monstrum esse testatur & communis experientia & vetus prouerbium. Sicut enim Hydræ Lernææ vno capite reciso, noua renascuntur: sicut vnda superuenit vndæ: sicut ex satis dentibus serpentum olim nonos surrexisse fabulantur: sic ex vno labore alius atq; alius seritur, & pro vno Campiano alij atq; alij pullularunt qui nobis faccessunt negotium. Itaq; quoniam non solùm cum ipso vno, sed cum Pij Quinti Bulla, cum Cepo, cum Bristoo, cum Aleno, cum Houletto, cum Peregrinatore, cum Discursatore, cum Nouissimo & Martio illo Persecutionis Anglicanæ autore, cum laruis & vmbris (non enim se nominari volunt) in luctã mihi & certamen veniendum erat: Dominationem Tuam oro, & alios beneuolos Lectores rogo, vt tarditatem si quæ sit non voluntate sed cum necessitate coniunctam excuseut, aut potius festinationẽ

Campianus mortuus mordet.

præ-

præproperam condonent. Nam cùm res ipsæ gestæ recentes sunt, actionum illarum scriptio & refutatio nec diu meditata, nec magnopere elucubrata esse potuit. Verè Iuris consultus, Minus soluit qui serò soluit: tamen non minus verè Imperator, Sat citò si sat bene: at illud SAT BENE optare est omnium, sed non est peraque nostrum persoluere. Augustus.

HANC προθεραπείαν, hanc medicam aduersus vomicas & carcinomata erumpentia præcautionem & Antidotum, has, Ornatissime Cancellarie, operis primitias tibi Academiæ nostræ Rectori dignissimo, & Mæcenati meo singulari dedicare volui. Habet enim Vniuersitas tota bonitatis erga se tuæ expressa vestigia: cuius nec in ea defendenda & ornanda autoritas, nec in vtilitate vniuersorum & singulorum procuranda sedulitas, nec in literatorum hominum commodis promouendis studium, nec in priuilegijs conseruandis alacritas vnquam defuit. Hæc magna: illa maiora, te Rectore studium nostrum Theologicum valde excitatũ & amplificatum esse: Catechismum priuatim in Collegijs, publicè legis decreto in Academia, pueris instituendis in vera religione accõmodatissimè mandari: disputationes nostras solito plures, concionesfrequentiores haberi: numerum Doctorum & ministrorum adauctum esse, & quodãmodo Spiritus Eliæ in multis Elizeis in multis Christi præconibus multiplicari, quos ego è Germania Oxoniam reuersus aut nullos inueni aut paucissimos. Hæc commemoro, addictus meo in Matrẽ Academiam officio, Dedicationis causæ duæ.

Tot Academicorum ad Certamen Euocatio impudens.

officio, & impulsus nostrorum immoderata & effrenata nos omnes Academicos aliósque prouocandi audacia: vt etiam Tua Dominatio videat in hac vna tua Academia, Domino facundante, Euangelicæ veritatis professorum fælicem prouentum: cùm Regum superiorũ memoria, tum nostræ Serenissimæ Reginæ auspicatissimis temporibus. Si Deus vnam hanc Vniuersitatem Oxoniensem sic beauit: quid de Cantabrigiæ fælicitate, quid de totius Ecclesiæ Anglicanæ propagatione, quid de Catholica Christi matris per totum orbem Christianum dispersæ multiplicatione & fœcunditate cogitandum? Pudeat pudeat Campionistas sui erroris, qui effœtam & sterilem Ecclesiam nostram fuisse, imò nunc tandem Lutheri ætate proseminatã esse, & nunquam antea in sole in propatulo collocatam obijciunt. Hinc bona spe in Christo suffultus, & aduersariorũ quotidianis prouocationibus incitatus, & aliquot infirmorum fratrum tacitis votis commotus, peto à T. D. & ab Honoratissimo D. Cicilio D. Burgleio Regni huius Thesaurario, à vobis nostrarum Academiarum Cancellarijs & Rectoribus contendo, vt liceat mihi, pace vestra, Academicorum nomine, nouas scholas proclamare, & hoc Bellum à Campiano timidè & tenebricosè in Angulis oblatũ apertè Campiani magistris, omnibus Iesuiticarum partium signiferis & assecłis, Triarijs & Velitibus, foris exulantibus, & domi in voluntaria custodia manentibus aut latentibus iterum denunciare. Itaque Dei præsi-

Ad Academiarum Cancellarios æqua postulatio, & ad Pōtificios renouata prouocatio.

dio, cauſæ bonitate, Academicorum incremento fretus hoc nouum duellum redintegro, vt omnes iſti qui velut corui ex Arca Eccleſiæ noſtræ euolauerunt, tanquam ſimplices columbæ, Angli candidi nullo felle maleuolentiæ ſuffuſi, in ſcholas conuolent; omnes affectus carnis & inueterati hominis exuant, circulatores, excurſores, circumforanei eſſe deſinant, non ſe votiuos & voluntarios Papæ ſeruos profiteantur, liberi & ſui iuris non mancipia ſint, vicatim, oppidatim, domatim, non perreptent, omnes ſuas artes Practicas & cæcas, omnes machinationes, fabricas nouas relinquant, codicillis infamibus innocentes non amplius conſaucient, ad ſicas ad ſaga ipſi non veniant nec alios vocent, arcus ſuos non intendant, ſagittas ſuas contra rectos corde in obſcuro non iaciant, vexilla militaria & proditoria non erigant, iterum nobiſcum pro culmine ſui Pontificis, pro columine ſuæ Eccleſiæ, pro Petri & Pauli capitibus, imò pro Apoſtolica doctrina nouo certamine non gladiatoriè ſed Theologicè periclitentur: non in ius aut in Aulam Weſtmonaſterienſem ſed in ſcholas amicè & ſedatè ambulet, in ſpatia Academica vnde egreſſi ſunt, regrediãtur: ibi ſedent ſolertes, ibi quid poſſint periculum faciant, vt vel Chriſtus noſter, vel ipſorum Antichriſtus trophæum reportet. Quam petitionem ex animo bono profectam, te æqui & boni conſulturum, qua es prudentia & pietate, confido, & vtrique Academiæ non ingratam fore mihi perſuadeo.

Tuus

Tuus autem in me amor & fauor perpetuus, (quẽ & ego vsu & fructu percipio, & alij visu & auditu sentiunt,) hoc quicquid est officij, quod scio esse perexiguum, à me extorquere debuit, vt saltem pro beneficijs gratias, pro præmijs preces, pro meritis munusculum saltem hoc papyraceum offeram. Etsi verò nec magnitudinem tantæ causæ, quanta debeo facultate sustinere, nec multitudinem libellorum Anglicè & Latinè indies prouolantium, quæ volui felicitate comparare, nec comparatos qua oportuit diligentia, euoluere in hac temporis contractione, & in illa tanta mearum aliarum occupationum incursatione & interpellatione licuit: voluntate tamen & fide qua potui suscepisse me & perfecisse omnia profiteor: & quum non multorum dierum opus fuisse, res ipsæ quæ nuper sunt gestæ & libelli surreptitij quibus respondeo, noui, facilè loquantur, T.D. omnia candidè interpretaturam, & placidè accepturam non diffido.

Exhortatio.

SVPEREST *vt honorem tuum alioſq; admoneam, vt quemadmodum cœpistis, ita deinceps ad huius causæ magnitudinem oculos attentissimè deflectatis, qua ab ineunte Elizabethæ regno haud scio an vlla extiterit Senatoria grauitate vestra & consideratione dignior. Tempus est, inquit ille, tempus est Domine, Legem tuam dissipauerunt. Vides ipsa tempora, ipsas tempestates & turbines, quibus vndique hactenus circumflari videbamur, inhortari & excuscitare vos Nauarchas, qui gubernaculo assidetis, ad summam vigilantiam.*

Occul-

Occultè se ingessit noua secta Pontificiorum ex omni hæreticorum colluuione composita & concreta, toto Satanæ Spiritu inflata, omni eius Panoplia instructissima, duabus ingentibus machinis conquassans Rempublicam, molitionibus practicis & solertia Theorica. Illis agunt politicè & furiosè: Bullis, patria hostis, armis territarunt, & hoc fine, vt terræ nostræ faciem prorsus innouarent, & sanguinem quem hactenus anhelarunt, absorberēt, & in eum se ingurgitarent. Hunc Papismum Practicū, Pragmaticum, Serpentinum in hoc opusculo ex rerum gestarum euentibus, ex ipsorum scriptis, dictis, & factis, ex publicis iudicij Actibus & commentarijs patefeci. Nam illa speculatio & doctrina, quæ est illorum altera insinuatio, qua in hominū oppignoratas sibi conscientias penetrant, aliàs retegetur; aliàs illorum hypocriseos vela & inuolucra, flexus & latebras Dominus in lucem protrahet. Etenim quamuis hactenus omnia illorum consilia opaca & operta fuerint, tamen Dominus prouidentissimus nostro summo bono aperuit: Storæos, Feltonos, Sanderos, Pontifices, Iesuitas in Theatrum spectandos produxit: hoc nimirum consilio vt ei de hac publica liberatione grati, magis ac magis in omnes occasiones intenti, aduigilemus. Quò Satan callidior, quò hostis sæuior, quò multitudo numerosior est, quò maiores minæ increpuerint, eò magis contraueniendum, vt blanditiæ præcaueantur, & astutia suboleat, & conatus omnes frangantur. Tum enim Satan conticescit, tum

Duæ machinationes. Pontificiorū.

Practica.

Theorica.

Dei generalis prouidentia erga Angliā in detegendis laruis hypocritarū.

tum hostes omnes qui sanguini effundendo inhiant, frenantur, tum Pontifex qui non è cœlo sed ex inferis vibrat execrationum fulmina, & furias tædásque ardentes excommunicationum eiaculatur, vt Principes Spirituali imò carnali spiculo configat, regna omni Ecclesiæ communione priuet, in ordinem cogitur, & sub iugum mittetur, omnésque aliorum hostium nerui tum eliduntur, cùm nos Spiritus diuini ardore concalefacti non congelamus, nam & tepidos Deus euomit, nec claudicamus, quod Elias non tulit, sed recto pede ad Euangelium incedimus, vt Petro D. Paulus subinnuit. Dei causa est: diuino & principali Spiritu opus est. Spiritus est qui omnes hominum quisquilias, sicut ventus paleas dispellit. Multa te, Amplissime vir, monere possunt vt quòd bene facis indies facias melius, vt cum ætate quam Deus prorogat, cum experientia quam docet, cum honore quo te cumulat, tuus vicissim in illũ amor, in Ecclesiam zelus, in Religionis synceritatem studium crescat & augeatur. Recordaris quid dominus à suis, quibus maiora talenta commisit requirat. Reminiscaris, quod obliuisci nunquam debes, quomodo indulgentissimus Pater non modò in terra diutissimè te honorarit, sed etiam quomodo te in ipso mari è naufragio, ex ipso penè mortis hiatu liberarit, quando tu extrema videns, ad preces conuersus, in cœlum intentus, in Christum tota spe proiectus, Serenissimam Reginam, charissimam patriam, Ecclesiam totam, animam tuam creatori & redemptori tuo com-

Dei specialis liberatio.

commendasti, quãdo te (Honoratissimis Comitibus itineris, vt tibi consuleres suadentibus) forti & præsenti animo respondisse ferunt, nolle te vel Scaphæ vel tabulæ fidere, sed in Deo solo tuam omnem fiduciam recumbere: & quos viæ & vitæ & periculi socios habebas, cum illis velle in eandem sortis, vel vitæ vel necis societatem venire. Vox generoso animo & verè Christiano pectore digna, & è memoria nunquã deponenda. Non enim aliam ob causam honorum tuorum insignia concessa sunt, nõ liberatio, non hæc conseruatrix manus cælitus extenta fuit, non aliam ob causam vento afflãte nauis in altum subitò & feliciter prouecta est, nisi vt eum qui vitam & dedit & seruauit, & ames ardentius, & timeas reuerentius, & eite regendum des, ei gratias agas, eius hostes odio pio, eius amicos amore puro prosequaris, eius verum cultum ex animo fidelissimè promoueas, & summatim vt eum cursum quò te natura ducit, imò gratia vocat sequaris. Quod faxit Sospitator noster Christus qui te nobis, tibi, Ecclesiæ saluum & florentem diutissimé custodiat.

Oxoniæ è Collegio Magdalenensi, Martij vicessimo nono.

Dominationis Tuæ
obseruantissimus,

LAVR. HVMFREDVS.

DE PRAXI R. PONTIFICVM ET DE LEGATIONE IESVITARVM IN ANGLIAM, ADMONITIO.

MVLTIS quidem modis clemẽtissimus Deus nostros Maiores affatus est, Fratres & Populares in Christo obseruandi, per Prophetas suos, ac postremò per Filiũ & Heb.1. Apostolos, eorumque successores voluntatis suæ internuncios & præcones: quorum opera, Dei beneficio, diuinarum tabularum hactenus custos & compos fuit Ecclesia. Similiter cum genere nostro egit diabolus variè sed & veteratoriè: ad errorum suorum dissemination em adhibitis semper diuersis organis. Vetus enim ac verum est dictum, Vbicunq; templũ sibi Deus consecrat, ibidem Satanam quoq; Sacellum sibi erigere. In Paradiso Deus legem tulit nostris parentibus: adest ilicò Satã personatus, serpens, insibilans ac suadens inobedientiam: vbi Moses & Aaron, ibi Iannes & Iambres: vbi Elias prophetans, ibi Baalitę pseudoprophetæ: vbi Michæas simplex, ibi Zedechias cornutus: vbi Sorobabel aut Nehemias aliquid ædificans, ibi Sanballat

Praxis Satanæ.

2.Tim.3.

1.Reg.22.

1.Nehe.2.

aut Tobias Ammonita insidians: vbi Christus, ibi Pharisęi: vbi Petrus, ibi Simon Magus: vbi Paulus Apostolus, ibi Pseudoapostoli; vt quod extruit dextera Dei, id siniſtra destruat Diaboli.

Opus reformationis sacrosanctum inchoauit Deus in nostra Ecclesia, quod magisterio & auspicijs suis, ministerio & manu sereniſſimæ Principis Elizabethæ ad multos annos prouexit, & ad exitum sanè optabilem & fœlicem perduxit. Sed ecce Satan accurrit, per suos emissarios tumultuatur, belligeratur, execratur, anathematizat, omnia machinarum genera admouet, omnia impedimenta inijcit, vt omnia retardet & disijciat.

Nunquam autem apparet sua natiua specie diabolus sanguinarius, sed alienam personam etiam mitissimi Mitionis sibi imponit, semperque adsciscit administros & satellites. Alioqui nisi tyrannidem suam, quam vsurpat, arte, marte tueretur, prudentissimus omnium animantium non diceretur. Fallit Euam, sed in persona elegantis & calidi serpentis: Adoritur Saulem, sed in forma senis sanctissimi & grauissimi Samuëlis: Seducit Achabum, sed in ore prophetarum. Imponit simplicibus, sed per lucis Angelum: Prodit & perdit Iesum, sed per Iudam in quem intrauit: Iudæos in mare demergit, sed persona Mosis assumpta.

Organa Satanæ.

Gen. 3.

1. Reg. 22.

2. Cor. 11. Luc. 22. Platina.

Cur autem Deus laxas hasce permittit habenas

benas diabolo, vt nunc magis ſolutus & furioſior ſolito graſſetur: etſi iudicio eius ſecreto, & tamen ſemper iuſto, & merito noſtro manifeſto, & ſemper malo, factum eſſe non poſſumus negare: tamen ex Scriptura ſacra duæ cauſæ aſsignari poſſunt: vel vt prudens ſuos tentaret, an eum amare velint, & ei adhærere: vel vt iratus aliis qui pereunt (eo quòd veritatis amorem quo ſalui fierent, non admiſerunt) quò credant mendacio, erroris efficaciam immitteret. Cauſę 2. Tentationis & furoris Satanici. 2. Theſſ. 2.

Modi, vt dixi, Tentationis & machinationis diabolicæ, plures ſunt: eſt enim vt verſipellis & Proteus: ita tempori ſeruiens, ſui diſsimilis, ad hominũ ingenia, ad caſuum varietatem, ſuas actiones & conſilia accõmodat: aggreſsionis tamen vias tres potiſsimùm ab eo initas inuenio: potentiam, inſcitiã, ſcientiã. Quid enim furioſus non tentauit? quis eius potentiam, tyrannidem, violentiam dignis verbis poſſet repræſentare? qui & omni tormentorum genere, & in omnes optimos, caſtitate religionis, ſanctitate morum excellentiſsimos ſæuijt? Et quemadmodum vndiq; hoſtes finitimi Iſraëlitarum ſanguini inhiarunt: in Oriente Ammonitæ, in Occidente Paleſtini, in Septentrione Syrii, in Meridie Aegyptij: ſic per Imperatores, Pontifices, hęreticos ad obterendum Eccleſię calcaneum inſidioſus, imò ad effundendum ſanguinem armatus eſt. Nec viles prę- Modi 3.

das agit, sed nobilis latro est, & optimos quos-
Liuius, Dec. 1 q; decerpit, sicut olim Tarquinius, vt Magnates
è medio tollendos innueret, summa capita
papauerum amputauit. Latrones & fures, in-
Potentia. quit Chrysostomus, non se eò recipiunt, vbi
fœnum & stramen est, sed vbi aurum & ar-
gentum: sic diabolus ad expugnationem & in-
ternecionem optimorum omnes suas copias
atque potentiam conuertit. Verissimè Gre-
gorius magnus: Aut opprimendo rapit, aut
insidiando circumuolat, aut suadendo blandi-
tur, aut minando terret, aut desperando fran-
git, aut promittendo decipit. Quamuis au-
tem ciuili brachio hanc suam potentiam exe-
ruerit: tamen potentissimum suum in terra
vicarium Rom. Pontificem sibi elegit & coop-
tauit: in cuius Pontificatu tuendo fortitudinem
suam maximè ostendit, quem duplici gladio
armauit, cuius ad caput triplicem coronam ac-
commodauit, quem à capite ad calcem cata-
phractum omni sua autoritate septum in me-
dium produxit, quem terrorem regum, flagellũ
orbis, legum bullarum excommunicationum
fulmine horribilem, quadripartito in terra, in
cœlo, in purgatorio, in inferno dominatu for-
midabilem effecit. Sic potens est: sed & ho-
Insciția. minũ simplicitate, credulitate atq; insciția non
rarò abutitur. Vidit eruditus Satan rudi seculo
quiduis obtrudi posse; ita crassioribus inuentis
per homines impolitos & hebetes ludificauit:

&

& ſcriptores bardos, exangues, eneruatos dedit, quorum dictio vt barbariſmis & ſolœciſmis ſcatuit: ita religio multorum errorum cœno & ſordibus fœdata iacuit. Nunc verò factus eſt magis ingenioſus artifex: ſcientiam adhibuit armatam, qua nihil iniquius, nihil violentius. Hæc omnia in progreſſu orationis noſtræ videbitis, quàm potenter per Pontifices Rom. quàm ſubinſulsè per monachos, quàm ſolerter per Ieſuitas, regni ſui pomœria conetur dilatare. Tales enim homines tales artifices, tales morbi tales medicos, talia tempora tales legatos videbantur requirere. Quocirca ad temporum ſuperiorum res geſtas, ad Pontificum acta antegreſſa oculos referte: in quibus replicandis noſtra verſabitur oratio, vt caſus præteriti metus ſint futuri: & ex hiſce antecedentibus præſentia colligantur: & ex omnibus ſimul ante aſpectum veſtrum conſtitutis planiſſimè intelligatur iſto nouo ſtratagemate diaboli ad fraudem concinnandam nihil perfectius, ad imperium ſuum conſtabiliendum nihil conuenientius, ad remp. & Eccleſiam ſubuertendam nihil funeſtius potuiſſe reperiri. Scientia.

Quod vt aliquo modo patefiat: Legationum Pontificiarum ſummam, & totius Romanæ Aulæ Praxim ac conſuetudinem quæſo patienter & diligenter animaduertite. Opto autem cum Cypriano, omnes in Eccleſiam regredi; opto vniuerſos commilitones noſtros Epiſt. lib. 1. Epiſt. 3.

intra castra Christi, & Dei patris domicilia concludi. Doleo,& mirum & miserum puto in vna domo vnum Dominum non posse dominari; in vna patria & regno vnum regimen non obtinere; homines eodem lacte enutritos, ex eisdem Academiæ spacijs egressos, eandem religionis formam, eandem obedientiæ & obseruantiæ viam erga vnam principem non persequi. Gaudeo etiam,bona spe fretus & fultus,Deum qui ex lapidibus filios Abrahæ, ex muliercula sterili fœcundam matrem, ex Publicano Euangelistam, ex Saulo Paulum, ex Iustino Philosopho Christianum & Martyrem facere potuit: qui lux est & in tenebris lucet, qui verè Sal terræ est & condit insulsissima; velle quoque istorum lapidea corda reddere carnea, velle eos sic in viam suam reuocare: vt quibus armis nunc Ecclesiam nostram impugnant,ijsdem imposterum defendant, & omnes ingenij vires, omnem dicendi facultatem, omnem linguarum peritiam,ad Euangelij illustrationem, ad Ecclesiæ propugnationem, ad nomen Dei celebrandum conferant. Et dum hoc ago,absit à me vt oratio mea quenquam viuum vulneret,aut mortuum mordeat: vobis tamen Romanæ Aulæ vaferrimum artificium, & antiquum Politeuma detegere, quo cautiores reddam, absq; vllius facti exaggeratione, operæpretium arbitror.

Scitè & sapienter Epicharmus, Memento diffi-

diffidere: & similiter Cicero, Nerum sapientiæ esse, non temerè credere. Non est vna omnium hominum se insinuantium mens, non idem scopus & finis omnium. Homericum illud perplacet, In Odyss.

Dicebant bene, sed mente alta praua struebant.

quod ille vocat βυσσοδομέυειν profundè dissimulare. Quàm pulchri sunt pedes eorum qui Euangelium, bona, pacem verè nunciant? Sed Legatorum duo genera in Prouerbijs leguntur: Est cautus qui omnia prudenter facit, est stultus qui prodit stultitiam. Est Legatus infidus, & in malum corruet; est fidus & salutaris. Duæ res Legatum suspectum efficere poterunt: hypocrisis & curiositas: Nam si aliud in ore prōptum, aliud in corde reconditum habeant: si altera manu panem offerant, altera lapidem afferant: si scorpiones sint, in facie blandi, in cauda aculeati: si Vergiliani Sinones sint, & equus Troianus intus lateat: aliqua certè causa subest cautionis & diffidentiæ. Ignatius; Multi lupi vellere assumpto, oues simulant. De ouibus ille, quod etiam quadrat optimè lupinis pastoribus. Ad Philad.

Curiosum esse aliquem in rep. aliena vituperabile, quod sapientissimus Paroemiastes ostendit, Stultorum oculi in extremo terrę. Improbat Apostolus hoc otiosum & curiosum genus hominum, Denunciauimus, &c. Massilienses vagos & errones coërcendos non immeritò censuerunt. Quid si istos emissarios Pro. 17. 2. Thess. 3.

vtroq; morbo laborare, & à Papa capite, tanquam ex Pandoræ pyxide, per curiosos hypocritas & ἀλφηστὰς in totum corpus Ecclesiæ has omnes plagas effundi probabili coniectura ostendero? Hei vereor, inquit ille, Ne quid Andria apportet mali! An à Roma, ex Tarpeia arce hijs temporibus potest aliquod bonum esse?

Pont. R. Vt ergo à potentibus Satanæ instrumentis, & à magnis huius mundi Monarchis, & ab ipso templi Pinnaculo ordiatur oratio, quàm potenter in perniciem regum Romani Antistites conspirarint, non est obscurum hijs qui antiquitatis monumenta legunt & intelligunt. Vnus Bonifacius Octauus instar est omnium, qui non vnius regni singularis prædo, sed regnorum omnium Christiani orbis malleus & confractor vniuersalis, à Platina sic producitur, eum suggestum in Basilica Lateranensi condidisse, ex quo Anathematismos in Cœna Domini contra regem Francię & alios eius sedis inimicos intonaret, eum inter Italos maximè Genuenses & Venetos discordias aluisse: quasi Paparum gaudium & pabulum sit aliorum dissidium: ac, vt verbis ipsius Secretarij Papæ contra Papam vtar, Moritur hoc modo Bonifacius ille, qui Imperatoribus, regibus, principibus, nationibus, populis, terrorem potius, quàm religionē inijcere conabatur, quiq; dare regna & auferre, pellere homines ac reducere

In vita Bon. 8. “ “ “ “ “ “ “ “

cere pro arbitrio animi conabatur, aurum vndiq; conquisitum plus quàm dici potest sitiens. Ex quo vno liquet quid quotannis imò quotidiè Romę à Pontificibus agatur, quorum primum ac summum hoc studium est, Principum ceruices iugo suo subijcere. Quis enim ignorat quid Gregorius Septimus Necromanticus & monachus, contra Henricum Quartum Imperatorem Augustum molitus fuerit: quomodo illustrem virum anathematis vinculo illigauerit: quomodo eum magnis itineribus, Canusium vsq; profectum, omni regio cultu exutum, laneis vestibus indutum, hyeme asperrima, nudis pedibus supplicem per se, per alios absolutionem demississimè petentem, toto triduo repulerit? Receptus est tandem in gratiam: sed mox alia causa iniustè inuenta alio fulmine percellit: ius patrium & hæreditarium in concedendis dignitatibus Ecclesiasticis adimit, addita constitutione iniquissima, & principibus non ferenda, Si quis deinceps Episcopatum vel Abbatiam de manu alicuius laicæ personę susceperit, nullatenus inter Episcopos vel Abbates habeatur, nec vlla ei vt Episcopo vel Abbati audientia concedatur. Insuper gratiam beati Petri & Ecclesiæ introitum interdicimus. Pergit porrò insanire & sæuire, verbis, factis, literis pugnat, quoscunque potest à debito obedientiæ officio auertit. Sic enim Antoninus hijs fermè verbis, Principes insuper

Anto. p. 2 &c. Benno Card.

Decret. 16. q. 7

" Teutoniæ à iuramento fidelitatis quod illi præ-
" stiterant, absoluit, atque ipsum ab imperio
" deponit, hinc rebellant Saxones, Rodolphus
" Sueuię Dux coacta Synodo suffectus est: Cui
Papa coronam auream opere miro fabricatam per Legatos suos omnium malorum architectos misit cum hac inscriptione,

Petra dedit Petro, Petrus Diadema Rodolpho.

Sicut Benedictus nonus aliquando Petro regi Hungarię coronam dedit cum hoc versiculo,

Petra dedit Romam Petro, tibi Papa coronam.

Sed quid fit? Rodolphus de mandato Papæ ab Archiepiscopo Moguntino coronatus miser post vanam coronam, quæ diu non floruit, crucem malam reportat: in bello ab Henrico vnà cum Saxonibus coniurationis adiutoribus interemptus: Pontifex qui aliis autor fuit desertionis, ipse à suis Romanis deseritur: & Roma capta in castro Crescentii (siue Sancti Angeli) captiuus: pòst suum in Diuum Petrum, in vniuersam Ecclesiam, in Cęsarem grauissimum peccatum, suadente Diabolo, confessus, exul in vrbe Salernitana conscientiæ torminibus miserè vexatus moritur: cùm antè in conciliis Brixiæ & Moguntiæ habitis, tanquam Ecclesiastici ordinis euersor, imperiorum conturbator, scandalorum seminator, sacrilegus, Magus, à fide deuius, Papali dignitate priuatus & condemnatus fuisset. Ex qua vna historia potestis cognoscere Papatum meram esse tyranni-

dem,

dem, Cęsareæ Maiestatis & Regum inimicum, regna conferre auferre per fas nefasq; pro libidine omnium rebellionum, proditionum causam atque scaturiginem existere. Intelligitis etiam hunc qui subditum contra regem, militem contra Dominum, Rodolphum contra Henricum, imò & filium contra patrem, vt est historiis proditum, concitauit & armauit, qui minis & terrore contra Imperatorem, iuramentũ ab Episcopis & aliis inferioribus Clericis in hanc sententiam extorsit, nec se potuisse seruare nec Rodolphum: sed illius Romani Salmonei tonitrua tanquam puerilia crepitacula fuisse contempta, quod non ex iudicio sapientis iudicis, sed ex libero arbitrio maleuoli hominis profecta viderentur. Nam & se & suum supposititiũ regem perdit. Quod ad ipsum attinet, satis confidenter ex Ambone in concilio prædixit, aut se moriturum, aut breui regnum animamque Cæsari ablaturum: sed vanum vatem tum fefellit augurium, quantumuis in Ecclesia Diui Petri indutus pontificalibus hanc suam prophetiam in purpuratorum patrum solenni conuentu proclamarit. Rodolphi autem corrolarium fatale & infœlix omnium periurorum & perfidorum hominum qui se à principe abalienant, speculum, quo absterreantur, esse potest: quippe qui, homo miserrimus, abscissam dexteram periurii sui indicem exeruit, & Episcopis tanquam suasoribus

Benno Card.

ribus demonstrauit : En vobis, inquit, dextera qua interposita sanctè iuraui nihil iniuriarum Domino meo Henrico me facturum, nihil insidiarum comparaturum : sed ad hanc iuramenti transgressionem Apostolica iussio, vestra suasio impulerunt. Sicut in Germania hoc suum munus delegatum strenuè administrauit Pontifex, sic nunquam otiosus fuit, nec domi, in vrbe sua, nec in Italia, nec in Gallia. Omitto quid Stephanus Papa gesserit, Pipinum & reliquos proceres regni inducens, vt iuramenti fidem quam Childerico regi dederant, soluerent: vnde illum in regio solio collocat, istum tonso capite in monasterium detrudit. Ac in eadem Gallia, belli istius ciuilis, quod nuper exarsit, quę alia fax, quàm Pontificiorum fæx, quàm Pius Quintus, illustrissimę Reginæ nostræ iuratissimus hostis, qui eò Cardinalem de Sancta cruce legatum suum tanquam Mercurium vel Aten potius cũ imperio amandauit? Annon ad regẽ Galliæ contra Hugonistas auxiliares copias summisit, & regem alioqui sua sponte plus satis incitatũ, magis instigauit? Annon Sanderus noster propterea ei gratias agit, & ei talem scilicet Apostolicum spiritũ gratulatur? Omitto Ludouici quarti in Bauaria tragicam historiam, contra quem, Ioannes Papa 22. homo omnium iudicio damnatus, ciues & subditos concitauit. Quid de Eugenio quarto dicam, cuius perfidia in Turcam Amurathem

Gallia.

Abb. Vrsp.

anderus.

udouicus
uartus.

rathem Ladislao regi interitū, Christianę Reip. cladem, sibi infamiam sempiternam creauit? Quis huius sceleris administer? quis nisi Pontificius Legatus, Iulianus Cardinalis à latere Sceleratissimi missus, vt fœdus ritè factum nefariè frangeret, qui & ipse periurij sui pœnas luit. De Ioanne Rege Angliæ aliquid dicere horret animus, & luctu meminisse refugit, quem ille Romanus Carnifex non Pontifex, tanquā pilā volubilē sursum deorsum versauit, agitauit, & populo suo contemnendum, & à monacho in cœnobio venenato ~~populo~~ ebibendum imò necandum propinauit. Siccine in humanis rebus ac regnis Papalis ludit imò bacchatur potentia, vt nulla fides regū, nulla subditorū obedientia, nulla Sacramenti religio eos contineat, quos Deus tam sancto & arcto vinculo inter se deuinxit & copulauit? Siccine omnia rata in nomine Dei immortalis, pro arbitrio vnius homuncionis fient irrita? Zedechias Babylonio principi iuramentum & fœdus factum violauit: An bene cederet, an euaderet qui fecit hęc, aut qui irritum fecit pactū effugeret, Dicit apud Ezechielem Dominus? Quanto minus subditus si fallat fidem datam Christiano principi? Sed hæc est illa efficax & potens & plus quàm Circea Diaboli per suos Pontifices regum & populorum dementatio.

Cap. 17.

Dixi modò etiam hos Pontifices suos Iulianos Cardinales, suos monachos & sacrificulos habere,

habere, quos ad hęc ſua negotia conficienda ſemper adhibuerunt, de quibus nunc, vt ordo poſtulat, quędam commemorabo, & antiqua replicabo; vtq; quid hæc noua legatio portenderit, veſtra prudentia colligat, vetera cum nouis, aliena cum noſtris, illa cum iſtis, coniungam. Nihil enim falſum volens ac ſciens in oratione mea ponam, nihil contra iſtos Legatos, acerbè concludam, ne vel diuerticula à cauſa aliena quæſiuiſſe, vel hominibus miſeris aut mortuis detraxiſſe videar. Quemadmodum Diabolus magnus ille Peripateticus, iactat ſe vbiq; locorum peruagari; & Petrus ait eum circumire vt quęrat quem deuoret: & Spiritus immundus loca arida circumambulat, vt in domum vacuam nouo Spirituum comitatu regrediatur: ita ſemper habuit ſectæ ſuæ diſcipulos, quos ab autore primo ambulatore, (vt olim à Gnatone Gnatonici, ab Epicuro Epicurei, ab Ariſtotele ambulante Peripatetici nomen habuere) Ambulones ſanè ſeu Nouos Peripateticos appellemus. In circuitu enim iſto impii ambulant: & Phariſæi terra mariq; circumiuerunt vt proſelytos facerent, & Pſeudoapoſtoli παρεισάκτοι falſi fratres ſubintrarunt in Galatarum Eccleſiam, vt libertatem quæ eſt in Chriſto Ieſu explorarent, & in ſeruitutem redigerent: & apud Philippēſes, Operarii multi, crucis Chriſti inimici ambularunt: ſemper irr equieti ſpiritus religionis obtentu ſuſque deque agitantes omnia.

ontificij legati noui Peipatetici.

b.2.

l.2.

nia. Scelerata planè & pestifera secta, quæ religionis velo proditionum nefaria consilia obtegit. Quod autem in genere hactenus dictũ est de hypocrisi, curiositate, ambulatoribus, id verissimè ad Legatos Põtificios, ad Cardinales, Monachos, religiosos Peripateticos accõmodetur: quorũ illud prçcipuum ac proprium munus est obire prouincias, se in aulis principũ insinuare, secreta perue stigare, omnia Romano Pont. insusurrare, omnium animos contrectare, & familiariter pertentare, alios in errore cõfirmare, alios infirmos peruertere, alios saniores specie sanctitatis & rationibus nescio quibus in suã disciplinam tãquam in nassam attrahere. Sic orbem conuertunt, dum nomine fidei castitatem fidei adulterant. In hoc genere monachorum multæ species cõtinentur, & aliæ aliis quibusdam gradibus prçcellunt. Extiterunt enim quidam doctissimi quorũ libri extãt quos absit vt mea nominet, aut notet oratio: Quippe Rob. Holcot (sic enim illi visũ est) Hieronymũ, Gregoriũ Mag. Gregorium Nazian. Basilium, Chrysostomum, Bernardum, Ioan. Damascenũ inter monachos doctos numerat (Augustinũ excipiens) qui non vt isti monastice vouerunt aut vixerunt, sed in Collegia quasi in quietos secessus, profugerunt. Alij verò posteriores similes illis, de quibus scripsit ex Poëta Cretensi Apostolus, scilicet qui Cretizare nouerunt, semper mendaces, malç bestiç, ventres pigri: quibus appositè illud

Super I. Sap.

lud conuenit,

Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati.

Armachanus. Vetus quærela eſt Armachani reuerendi Prę ſulis contra tot fraterculorum Mendicantium, & oberrantium examina: quos pia vetuſtas tanquam fucos à prę ſepibus arcendos exiſtimauit.

Venio ad Ieſuitarum hanc Peripateticam & nouã ſectã, vt vnde prognata ſit exquiramus. Peripateticos dico: liceret ſi liberet Errones aut Rogatianos nominare. Nouam voco quia nouũ eſt, quicquid Chriſtus nõ docuit; & nouus ordo eſt quẽ Chriſtus non inſtituit; & nouus eſt aduerſariorũ confeſſione à Pont. R. natus, in hac mundi ſenecta, poſt tot ſecula, noſtro demùm tempore: creatura Papę nouiſſima & nequiſſima. At ſi non nuda vocabula & nomina, ſed rem ipſam intueri, & verè exiſtimare voluerimus: altius aſcendere, & ab alio principio, id eſt, ab ipſo principe Seminarij, illo primo in Paradiſo perambulatore, ſecundariò ab ipſo Phariſaiſmo & Monachatu degenerante repetere poſſumus, in quo huius Ieſuitiſmi radix & origo verè fundatur. Degenerem voco, qui à ſimplici illa & auſtera monachorum diſciplina deſciuit, qui verè Monachi, id eſt ſolitarii fuerunt, qui blaſphemias inimicorum crucis Chriſti non ferentes, & perſecutionem ab ipſis paſſi in Angulos & in ſolitudinem tanquam in portũ confugerunt. Degeneratio tum emerſit,

Ieſuitarum origo & propago.

cùm

tum per vicos & compita ambulare & in luce ac celebritate vrbium versari coeperunt: quibus nihil vnquam fuit statui principum, tranquillitati regnorum, Ecclesiæ Christi exitialius. Non sic Antonius, cuius illa præclara est sententia, Pisces humida substantia nutriri, monachis verò solitudinem ornamentum adferre: & illos, si aridum tetigerint, vita priuari; istos, si vrbes accedant, monasticam grauitatem amittere. Vnde illud notum prouerbium: Monachus in oppido, piscis in arido. Vnde Aeneas Syluius inter alia elogia, Vagum monachum esse Diaboli mancipium. Vnde grauiter annotauit beatæ memoriæ D. Zuinglius istos à latere Legatos & Ambulones, qui omnia foris obseruant & speculantur, & aures principum obsident, & pios consiliarios quoad fieri potest, excludunt, esse peruigiles Dracones, quasi custodes aurei velleris. Animaduertit hoc de opere Monachorum etiam Aug. ipse, qui cùm illud Paulinum citasset, Denunciamus vobis, Fratres, in nomine Domini nostri, vt subtrahatis vos ab omni fratre inquietè ambulante, & non secundū Traditionem quam acceperunt à nobis: subijcit multos hypocritas sub habitu Monachorum vsquequaque dispersos esse, circumeuntes prouincias, nusquam missos, nusquam fixos, nusquam stantes, nusquam sedentes, alios membra Martyrum, si tamen Martyrum, venditare: alios fimbrias & Phy-

Soz. l. 1. cap. 13.

In hist. Boh.

Cap. 5.

2. Thess. 3.

Cap. 28.

lacteria sua magnificare: qua picturâ quid esse potest illustrius? in qua veris & viuis coloribus nostros in Anglia legatos depinxit, ac si præsens omnem illorum ingressum, susurros, miracula, reliquias, totamq; nundinationem Pontificiã oculis suis vidisset. Talem hypocriticum monachum credo fuisse Iulianum Apostatam, qui initio Christianus, ad cutem tonsus, vitam simulauit monasticam: qui inter Christianos subodoratus est, quo modo Christianismum subuerteret. Nec mihi persuadere possum tot de isto hominum genere querelas frustra conceptas fuisse: quorum alij clamant illum numerum omninò minuendum, alij omnes esse tollendos tanquam malorum disseminatores, & rerum publicarum incendia. Scribit Abbas Vrspergensis, Pontifices quosdam affirmasse, Melius videri paucos vita claros, quàm plures dissolutos in monasterijs: conuersationem eorum examinari, malè conuersantes abijci oportere. Recens hoc & crudum vulnus est & refricatur in concilio ad Paulum tertium, quod multi in religiosorum ordinibus abusus irrepserint, quodque magno sint scandalo, & exemplo plurimum noceant, & nominatim censent, abolendos esse Conuentuales ordines. Bernardus doctus Abbas istorum Conuentuum circumuentiones & fraudulentos circuitus per transennam per-

Socr. l. 3. cap. 1.

Ep. 42.

perſpexit, Labor, inquit, & latebræ, & vo- „
luntaria paupertas, hæc ſunt monachorum „
inſignia: ac mox degeneres hoſce ſpurios no- „
tans, Veſtri autem oculi ſublimè vident, ve- „
ſtri pedes omne forum circumeunt, veſtræ „
linguę in omnibus audiuntur conſilijs, veſtræ „
manus alienum diripiunt patrimonium. Pla- „
niſſimè & veriſſimè dixit, quoniam in hac de-
generatione id factum videmus, aut monachos
pingues ventres domi omnia delicatiſſima ter-
ræ bona deuoraſſe, aut foris callidos iſtos
errones ſumma rerum potiri, & in hominum
conſcientijs dominari voluiſſe. Hæc erat hu-
ius nouiſſimi ſeculi peſtis, dum audiendo do-
ctrinam Dæmoniorum in meridie ambulanti-
um, & attendendo ſpiritibus erronibus ac im-
poſtoribus à fide defecerunt, fueruntque fa-
nè iſti Religioſuli omnis Apoſtaſiæ tam in O-
riente quàm in Occidente magiſtri aut ſoli,
aut ſummi, aut certè non infimi. Horum e-
nim magiſterio populus didicit nuptias ac ci-
bos bonas Dei creaturas damnare: horum o-
pera, preculis, taciturnitate, confeſſionibus
ſecretis, Ethelothreſcijs, ridiculis veſtibus,
capitum raſuris, calceis ligneis, funibus, votis,
hypocritica continentia, irreligioſo ieiu-
nio, infatuati homines idiotæ ad hanc
prodigioſam à vera doctrina defectionem
vbique locorum deuenerunt. Euoluite o-
rigines iſtorum factioſorum, & facilè hîc

Matth.24. Monachatum antiquum esse dabimus: Inueniemus successores eorum esse, de quibus Christus, Ecce hic Christus, Ecce hic Iesus: in syluis, in penetralibus, nolite exire, nolite credere. Et impleta videtur iam illa Christi perantiqua concio in nostris Apostatis, Si aliquis venerit in nomine suo, illum recipietis: & illa altera antiqua de efficaci illusione prophetia Apostoli, Antiquitatem enim istorum nouorum Patrum quaeso ex archiuis vetustatis considerate. Non enim ignobiles duces videntur fuisse Theudas & Iudas Galilaeus, quibus magnus numerus adhaesit: quae tamen consilia iusto Dei iudicio dissipata, & ipsi in nihilum redacti sunt, teste Gamaliele Iudaeorum Senatore grauissimo. In Aegypto dementiae Arrianae reliquias & quaedā Monachorum agmina extitisse testatur Theodoritus, qui neque sanum dogma amplexi sunt, & nouos in Ecclesia ritus, a furore Samaritanorum & Iudaeorum non abhorrentes vsurparunt. Epiphanius alios & rebelles & haereticos commemorat, Audianos, qui in Monasteria & contubernia secedebant, in solitudine, aut prope vrbes, in suburbijs suas habebant mansiones & ouilia: à quodam Audio orti, qui à rege in Scythiae partes relegatus est, eo quòd populos rebelles faceret, hoc nomine accusatus ab Episcopis. Illic diu commoratus vlterius est progressus ad intima Gothiae, multos Gothorum in

Ioan.5.
2. Thess.2.

Orientales monachi & errones.

Act.5.
Ioseph. Antiq.18.c. 1.li.20. cap.4.li. 1.cap.9.

Lib.3. cont. haere. Tom.1. Haer.70.

in fide sua instruxit, monasteria veluti seminaria condidit, virginitatis, pietatis, disciplinæ seuerioris, & exercitiorum quorundam peculiares regulas præscripsit, vt huius rebellis & apostaticæ sectæ auctor non minimus fuisse videatur. Quis in Oriente Mahometismum inuexit? nónne Sergius Monachus & Nestorianus? Ille enim Mahometismum instituendo & hæreses suas dispergendo, Homar verò homo quidam audax, vnà cum alijs, bellando, in Mæcha Arabiæ metropoli, deinde in alijs partibus Alcoranum obtruserunt: & duobus hisce Pontificiorum medijs prædicatione & gladio pręualuerunt, adiuncto Tauro & Columba quasi Spiritu sancto alijsq; fictis miraculis.

Successores profectò sunt Omnes Monachorum ordines in Occidente, Iacobitis, Benedictinis alijsq; sectarijs passim augescentibus. Sicut enim ad Theologum Gregorium Basilius Magnus egregiè scripsit, ex Oriente fidem Euangelicam/ex Sion & ex Hierusalem in orbem vniuersum emanasse: sic inde in Occidentem iacta sunt τῆς ἀποστασίας σπέρματα, defectionis semina. Et sicut Aegyptus & totus Oriens monachorum ferax & fœcundus fuit. & post opera eorum Mahometismus increuit: sic in Occidente multiplicatæ sunt sectæ, & deformata religio. Quorum ordines primarios quatuor Wiclephus noster in nomine CAIM fratricidæ cõprehendit, & Mendicantes quasi ab illo genitos

Occidentis Apostasia & Monachatus.

G. Widefordc con. I. Wiclephum.

nitos nõ illepidè dixit, vt per C, Carmelitas, per A, Augustinenses, per I, Iacobitas, per M, Minores intelligamus. De Mago monacho Hildebrando scripsit seriò Benno Card. Quia
In vita & gestis Hildeb.
" diebus per paganos Christum publicè persequi
" non poterant, per falsum monachum sub habi-
" tu monastico, sub habitu religionis, nomen
" Christi fraudulenter subuertere disponebat.

Produxi quędam particularia, quæ tamen conglobata & in vnum aceruum congesta, aliquod vniuersale possent inferre; tamen vt inductio fiat aliquo modo plenior: agedum istis, & alia adijciamus. Quid enim illud sibi vult,
In operib. Hiero.
Lupum quendam eiusq; successores à Martino Quinto approbari, & omnes fratres, heremitas, monachos à Lupo generali Præposito regi ac gubernari oportere? nisi illud sit quod suspicor, non esse illos Dominici gregis pastores sed lupos, à quibus voluit nos Dominus attendere. In Paralip. Abbatis Vrsp. refertur de quodam procopio, qui Iuliano Pontificis Rom. Legato in
Abb. Vrsp.
" Bohemia dixit, Si neq; Moses, neq; ante eũ pa-
" triarchæ, neq; post eũ prophetę, neque in noua
" lege Christus, neq; Apostoli, Mẽdicantium ordinẽ instituerint, quis dubitet opus esse tenebrarum & Diaboli? Vetus esse hoc grauamen, licet videre in Antilogia, vbi de Religiosis istis
In Antilogia fol. 706.
" egisset, Olim, inquit, Clerici induti virtute ex
" alto & sapientia, cũ timore Dei ambulabant in
" omni sãctitate & veritate: iam verò omni prauitate

uitate dehoneſtati, abſq; timore Dei ambulant, in hypocriſi & fictione. Quid ego de Anabaptiſtico fratricellorum inſtituto dicam? quid de Templarijs Regum & Friderici pro terra ſancta fortiſſimè belligerantis proditoribus, qui ambo propter ſcelera oppreſſi & extincti ſunt. Si iſtorum hominum ſucceſſores eſſe nolint, Maiores agnoſcant, Apoſtolicos: Nam Apoſtoli non ſunt, (licet ſic dici velint, & Apoſtolorum nomine appellari, teſtetur rerum Indicarum Commentarius,) quòd nec à Deo immediatè, nec à legitima aliqua poteſtate ordinariè ad exteras gentes miſsi fuerint. Apoſtolicos eſſe credo, quippe, cũ eandẽ hęreſim redoleãt, cũ vtraq; ſecta Coniugium ſanctũ deteſtetur: ritu, victu, habitu, peculiaria habeat diſcrimina: Pſeudapoſtolicè vel Anabaptiſticè cõmunioni rerũ addictior proprietatem facultatum quaſi illicitam aſpernetur: ex Apocryphis & nouis reuelationibus fidei ſuæ probationes & firmamenta petat, Apoſtolorũ titulo gloriãs inſtar Apoſtolorum diſcurrat; Apoſtolicę tamen doctrinæ characterẽ non retineat: an lac lacti magis ſimile eſſe exiſtimabitis, quàm Ieſuitici Legati ſunt ſimiles Apoſtolicis? Si iſta antiquiora eſſe obijciant, videte nunc iſtorum idæam & effigiem apud Cor. Agrippã, qui totũ hoc negotium in tenebris perãbulãs & hypocriticũ (vt Bernardus expoſuit,) quaſi in tabula deſcripſit: ſcilicet eos religioſulos peregrinationũ & votorũ prætextu

Apoſtolici.

Epiph.

De vanitate Scientiarum.

„ obambulantes prouincias bello & pace ab exa-
„ ctionibus immunes, explorare secreta, ad om-
„ nium proditionũ genera instructos esse: ab his
„ vrbes in Gallia incensas, alios fratres reliquias
„ Diuorũ circũferre, ouem, agnum, lac corradere,
„ eleemosynas tyrannicè tanquã tributũ postu-
„ lare, pecunias habere, tamẽ perfectionẽ & pau-
„ pertatẽ ostẽtare, cum Iuda loculos portare, ta-
„ men nec aurem nec argẽtum sibi esse cum pe-
„ tro & Ioanne dicere, nũmos scilicet nõ contre-
In testib. ve- rit, ctare. At ista dicẽt exotica: audite Domestica.
Richardus Est enim verum & venustũ Richardi quondã
Angliæ Rex. Regis Angliæ dictũ, qui admonitus à quodã sa-
cerdote Sulcone, vt filias suas nuptui daret, cũ-
q; is sibi nullas esse diceret, Sulco autẽ regere-
ret ipsũ tres habere, easq; pessimas, Superbiam,
Auaritiam, Luxuriã, conuocatis proceribus, tale
condit Testamentum: Do superbiam Templa-
rijs, Auaritiam Monachis, & Prælatis Luxu-
riam. Istos ergò Illuminatores mũdi, qui nobis
faces nouas prę ferre volũt, hortor verbis Hier.
Sic viuite in monasterio, vt clerici esse merea-
Ad Rusti. d. mini: longoq; tẽpore discite, vt postmodũ do-
16. q. 1. ceatis. Quod si putent ideò se puriores esse,
& omnes alias sodalitates & confraternitates,
Iesuitarũ no- vt vocant, superare, quia Iesuitæ vocantur, & e-
mẽ. ius diploma & crucem circumferũt: eò sũt meo
iudicio nequiores. Olim erant in Lusitania Ie-
su milites quos ille excommunicatus Pa-
pa Ioannes 22. instituit, fortassis istorum

socio-

sociorũ Iesuaui aut proaui, quoniam hãc Legationem in Indiam Lusitaniæ rex quidam apud Paulum 3. promouit. At cur isti contra Scripturam, præter morem, sine exemplo, hominis obscuri verbo & authoritate, nouum, superbũ nomen non sermonibus modò suis creberrimis, sed libris publicitus editis vsurpare non pertimescunt? Iesuitæ vocantur quos miles claudus, indoctus, impius velut vrsa suos deformes catulos lambens formauit, formatos in orbẽ extrusit, extrusos confirmat, Romanus Pontifex. Itanè omnibus alijs despectis & ordinibus suis & fratribus Christianis, Iesu nomen sibi arroganter imponi patientur? O supercilium! Multa sũt quæ Christianus æquabili moderamine & prudenti animo tolerare potest: sed nouitatem non modò impiarum vocum, sed etiam rerum & sectarũ adprobare nec potest, nec debet. Cur enim Iesuitæ Iesum diuidunt, & nostrum communem Iesum suum faciunt? cur non sunt, sicut dicuntur, Christiani, eo contenti Antiochenę Ecclesiæ honorifico nomine? Nullus vnquam fuit, est, aut erit Iesu socius; fratres aut filij, aut mater, aut sorores, aut pueri, aut discipuli esse possumus, Iesu gratia & beneficentia. Comminisci & cauillari possunt, aliam esse eius nominis interpretationẽ, sed à suspitione arrogantiæ, blasphemiæ, nunquam vendicabunt. Non est inanis Logomachia, aut pugna verborum, cùm nominum integumentis rerum

L. de car. Christ. summa periclitatur. Testis est illa plæclara Tertulliani regula, Omnia periclitabuntur aliter
" accipi quã sunt, & amittere quod sunt, dum
" aliter accipiũtur, si aliter quàm sunt cognominantur. fides nominum, salus est proprietatum.

L. 3. Quod idem author animaduertit contra Marcionem in persona Iesu, imò & in ipso nominis sacramento verum summum sacerdotem patris Christum delineari. Iesu nomen circumferunt, & Iesu Psalterium nouum excogitarunt, in eo Iesu nomen ter semper repetunt: sed Iesu solius nomen non inuocant: vt & ille libellus Precum, & eorum Articuli docent. Et in Bulla Confirmationis non Iesu tantùm, sed Papæ serui dicuntur: Quicunq; in societate nostra quam
" Iesu nomine insigniri cupimus, vult sub Crucis vexillo Deo militare, & soli Domino atque Romano Põtifici eius in terris vicario seruire, &c. Polydorus conquestus est, suo tempore, ignauissimo cuique iam nouę religionis introducendæ libidinẽ incessisse: (qualis sanè videtur, Miles ille sicarius Ignatius Loiola, inuentor & magister societatis Iesu,) ideoq; putat conducibile esse, vt hæ hominum feces abscindantur, ne suis sordibus cultus Diuini nitorẽ & munditiam diutius conspurcarent: sicut de Albatis à sacerdote collectis, primò crescentibus, deinde dissipatis ostendit. Dominus olim istam Babylonem confudit: Theudam, Iudam sustulit, errores tot Mendicantium, tot Heremitarũ,

L. 7. c. 5. de In. R.

Ana-

Anachoretarum, Carmelitarum, Carthusianorum, Franciscanorum, Fratricellorum, Templariorũ, Hospitaliariorũ, reuelauit, dispersit, dissoluit? Et isti nouorũ seminariorũ sodales, eam spẽ audent sibi facere, omnibus alijs vel euersis, vel euanescentibus se posse succrescere aut subsistere? Nã licet in vtramq; partẽ disputari posset, & pertinaci homini nunquam persuaseris, etiamsi persuaseris: tamen omnibus ratione perpensis & animo pertractatis hoc efficietur, Iesuitismi fundamentum esse aut hæresim, aut aliquam febriculam singularitatis, vt ita loquar, & Schismatis. Iesuitæ dicuntur; sed quid si Iesuatas nominemus, quoniam inter Iesuatam & Iesuitam parum interest? Hos descripsit graphicè Raphaël Volaterranus, ortum habuisse Senis in Hetruria; primum eius sectæ parentem fuisse obscurum hominẽ, Ioan. Columbinũ, auarum, Mercatorẽ: Vrbanum Quintum probasse, votum castitatis perpetuum iniunxisse: amictum singularem additum fuisse, numerum creuisse, eos tandem sub eodem Vrbano, quasi qui fratricellorum impuram sectã imitarẽtur esse insimulatos, de quorum libidine, idẽ autor nefanda quędã cõmemorat. Quib. adiecit Polyd. Virgil. illos suspectos tãquã malefica aliqua superstitione imbutos: & Iesuatas ideo dictos, nõ quòd Iesu doctrinã promulgarent, aut Iesu vitam sibi imitandã proponerent: sed quòd Iesu nomẽ in ore haberent. Itaque in ortu

Iesuitæ, Iesuatæ.

In Anthrop. li. 21.

ortu & in ipsis quasi faucibus compressit eos iustissimus Dominus, à Menandri hæresi non multum abhorrentes, qui etiam gloriatus est Iesu nomine: aut non dissimiles illis quos Cor. Agrippa suggillauit, Se Christi sodales (Iesu socios) Apostolorumq; contubernales iactant: quorum vita sæpè est sceleratissima. Sed quid isti habent egregium præ cæteris aut eximiũ, quorum nomen superbum est, religio arbitraria, vocatio illegitima, preces superstitiosę, prędicatio humana, vestitus monstrosus, maiores Pharisæi, Menandrini, Apostolici, aliiq; religiosuli quos diximus: ex quibus omnibus hic Iesuitissimus conflatus esse videtur, nisi quod omnes Franciscanos & Prædicantes & Mendicantes se longè à tergo relinquere immodico sui amore inebriati arbitrentur? Quæ est ista demũ prærogatiua istorum nouorum Legatorum, vt in hanc Ecclesiam audeant illotis pedibus irrumpere, & à communione nostra Anglos alienare, & ad suam societatẽ seuocare? An sine illis salua esse non potest Anglia? Scilicet homines phreneticо illi similes, qui manus suas ad astra sursum tendens ne ad horam quidẽ voluit demittere, ne cœlum caderet. Sic isti se Atlantes solos aut instauratores esse imagnantur nostræ Ecclesię. Atqui dicent fortassis quod in Iudicio publico respondisse intelligo Iesuitam Campianum; Quorsum hæc alieniora & remotiora? Vetera sunt: obsoleuerunt: nos minimè

c. de sectis Monach.

Ed. Campianus.

nimè attingunt: neque ad nos qui tum nati non ſumus, vllo modo pertinent. Minorem & hypotheſim requirimus, quomodo ſit cum rebus ac rationibus noſtris coniunctum. Iterum profiteor me ſubticere malle, quàm vllum crimen vel verum vel falſum in illos conijcere. Ad acta Iudicij publici vos remitto, vbi ſub Iudicibus æquiſsimis litigarunt, & cauſam ſuam audacter ſatis egerunt, & infœliciter nimis cauſa cecederunt. Sed tamen cùm ex ſimilibus fieri ſoleat iudicium: Cùm Maiorem benè propoſitã, Minor non malè ſequatur: & ex hijs rectè concluſio inferatur: Cùm ſatis confirmatum ſit, hoſtẽ humani generis diabolũ, quibus poteſt vijs & viribus ſyncerę religionis curſui remoras omnes inijcere: ei in hoc opere Pontifices Romanos ſuccurrere & ſuccenturiari: iſtorũ Legatos eſſe & fuiſſe, Monachos, Cardinales, Sacerdotes, Ieſuitas: & omnes in hoc conſpirare, vt diſcordias concitent, principibus amplectentibus Euangelium aduerſentur, ſuiſque Pontificij regni fines & opes amplificent: & inter illos antiquiores, & iſtos neotericos nihil intereſſe: ſed viperas naſci de viperis, & de homicidis patribus homicidas filios: & poſteriores eſſe ſolere peiores prioribus: vt de illis Siculis regulis non imprudenter dixit Dionyſio Regi vetula: hinc vos poteſtis de aduentus iſtorum cauſa, & de hoc iniquitatis myſterio augurari. Hiero. in Matth.

Verum ad cauſam propius accedam, & ad noſtram

Gregor.13. noſtram remp. Etſi fama volitat Gregorium hunc decimumtertium Pōtificem Rom. ſeniculum non eſſe Gregorium, non Vigilantium ſed Dormitantium, & in hac rerum communium cogitatione non multum excubare, nec his curis ſe valdè macerare, ſed cuticulam curare, filium locupletare, & verè eſſe, vt proprie nominatur, *Bon Compagnon*, Bonum Socium, ita vt Primarium Eccleſiæ Paſtorem decet: tamen inueteratum Diaboli odium in Eccleſiam, perpetua rerum geſtarum hiſtoria, continuata Romanæ Curiæ praxis, & hoc Religioſorum ſpeculum quod hactenus propoſui, faciunt, vt propemodum credam Scorpionem illum quātumuis dormientem ab alijs ad aliquod inſigne facinus perpetrandum expergefieri potuiſſe.

Trid.con. Nam Tridentinum Cōcilium aliquid monſtri diu parturiuiſſe, & alicubi etiam peperiſſe non eſt ignotum. Forma Iuramenti qua ſe illic obligarunt, in vulgus & in lucem exijt: omnes coniecturæ conueniunt & congruunt, vt conciliabulum non concilium, Syncretiſmus non Synodus rectè iudicetur. Ex quibus omnibus intelligi poteſt, ex hoc Romano & Remenſi Seminario, malorum quædam ſemina initio occultata, pòſt aliquos fructus inobedientię, contumacię, rebellionis produxiſſe: Pontifices intus totos iam diu conflagraſſe, & iratum æſtus animo concepiſſe, quarū alibi ſcintillas emicuiſſe, alibi flāmas erupiſſe vidimus. Quid contra noſtros Principes ſæpius tentatum ſit, ſuperius attigi-

tigimus,& plenius oſtendere liceret. Quid nuper ex Arce Capitolini Pontificis contra patrẽ Henricum Octauum, contra filium Edouardũ Sextũ,& Elizabetham filiã eiaculati ſint, cæcus qui non videre, ſtupidus qui non palpare poſſit. Memoratur in vita Pauli 3. de Henrico Patre,eum Clementi Septimo iratum hinc eieciſſe: Roffenſem Epiſcopum, & alios capitali ſupplicio affeciſſe:monaſteria diruiſſe:Inde cõmotum Pontificem, quem antè Leo Decimus titulo defenſoris fidei ornauerat, eũ veluti omnis religionis Catholicę deſertorem, & hæreſis Lutheranæ ſectatorẽ anathemate percuſſiſſe,& regno priuaſſe. An putatis hunc Papæ Anathematiſmũ hodiè à Romanis Pont.obliuioni traditum?Imò de hoc inteſtino & plus quàm Vatiniano Paparum odio verè Onuphrius, Malefactorum omnes ſumus tenaciſſimi, benefactorũ pluma leuior eſt gratia.Non potuit hoc regis inuictiſſimi præclariſſimũ in exterminando papatu factum ex Papiſtarũ memoria deponi, adeò altè animo inſedit,adeò omnes illos incẽdit,vt propterea hoſtis(ipſorum iudicio) habeatur,Turcarum rege longè infeſtior.Nec latere poteſt illa Cardinalitia ad Carolum Quintum Cæſarem oratio, qua hortatur eum Anglorum Regem Henricum potius quàm Turcam bello aggredi, exaggerat Papatu exturbato in Anglia ſparſum eſſe ſemen Turcicum: quoq; acriores ſtimulos admoueat,perſuadet Anglis non deeſſe ſpiritus,in Anglia legiones Catholicorũ adhuc

Henric.8.

Onuphrius.

Card.Pol. l.3.ad H.8.

adhuc deliteſcere, quæ paratæ ſint pœnas de illo ſumere: quomodo etiam noſtri Ieſuitæ hodie ſuis fidem facere, imò vana ſpe ſimplices lactare conantur. Monet igitur & rogat Cæſarem, vt Reip. Romanæ affectę & afflictę ſuccurrat, vt copias, vires, auxilia non in Helleſpontum, non ad Turcarum Regiam Conſtantinopolin, ſed in Angliam patriam ſuam quæ ipſum aluit, contra Henricum ſuum Mecœnatem, qui eius ſtudia benignitate ſua Romæ fouit, dirigat ac quàm primùm conuertat, ne maiorem Eccleſiæ Rom. perniciem inferat: Sic enim ille buccinator & belli tubicen, *Tùne igitur Cæſar hoc illi ſpatij dabis? &c.* Nec leuiora ſunt quæ de Anna Bullena pia & electiſsima fœmina, Sereniſsimæ noſtrę principis matre, Henrici coniuge refert, ab illa ſcilicet regis animum hæreſi infectum, ab illa venenũ hoc primum, in intimas eius medullas infuſum fuiſſe. Pontificij iugi profligationem venenum, & religionis repurgationem hęreſim appellant.

Anna Bullena.

Vtinam tali Reginę longior vita contigiſſet: vtinam regij fauoris aura aſpirante, hoc reformationis negotiũ fœlicius promouere ac perficere potuiſſet. Nam quod ille Cardinalis Anglus & Onuphrius vitio ei vertendum putant, id meo iudicio in ſumma laude ponendum eſt. Omitto Edouardi nobiliſsimi Regis tempora, quę ſereniſsima fuiſſet, niſi quòd hæc Pontificiorũ obſtinatio ciuilibus bellis remp. lacerans hanc ſolam nubeculam offuderit.

Edouard. 6.

Venio

Venio ad Elizabetham Ecclesiæ nostrę egregiam nutricem, dignam parentibus filiam, quæ in tanta sua aloqui fœlicitate & Domini benedictionum affluentia, nec sibilos, nec dentes, nec morsus, nec ictus Antiqui serpentis effugere potuit. R. Elizabeth.

Bulla sanguinaria Pij Quinti ante aliquot annos publicata est, in qua Henrici Inuictissimi Regis famam depopulatur, nobilissimam Reginam, flagitiosè hæreticam, & quid non, appellat, Regno maculam inurit, Protestantes omnes per latera nostra vulnerat, Dei gloriam, verbi veritatem, Euangelij syncerita-tem deprauat & vellicat, quò fidem in Christum, obedientiam in principem, excutiat, principem fortunis, corona, vita spoliet: quò argentum nostrum in scoriam, vinum in aquam, regnum nostrum in papatum suum, nos ad se, ligones in lanceas, falces in enses, enses in viscera nostra conuerteret. Bullę Pij Quinti exemplar & examen.

BVLLAM quam habeo, coniunctè & confertè non apponam integram: sed eius summam omnesque partes discerptas denudabo & subijciam oculis omnium: vt Thrasonicam Papę iactantiã, Luciferi superbiam, Phalaridis tyrannidem. Antichristi viuã picturam videant: in qua appellat, SENTENTIAM DECLARATORIAM CONTRA SERENISSIMAM ELIZABETHAM ANGLIAE REGINAM ET EI ADHAERENTES HAERETICOS. QVA ETIAM DECLARANTVR ABSOLVTI

OMNES SVBDITI à IVRAMENTO FIDELITATIS ET QVOCVNQVE ALIO DEBITO, ET DE INCEPS OBEDIENTES ANATHEMATE ILLAQVEANTVR. Romanæ religionis animaduertitis lutũ, lacunas & labes, quas hæc Sancta, Catholica, & Ap. Ecclesia euomit, & subditis aspergit, perfidiã, periuriũ, inobedientiã: virtutes scilicet Romanistarũ proprias & germanas? Animaduertitis hîc esse reipsa verũ quod verbis clarissimis olim significauit Laurentius Valla, Romã scholã esse, in qua liceat, mentiri, fallere, iurare, peierare? Animaduertitis quomodo non scelerati, non rebelles, sed fideles & obedientes Angli anathematis laqueo Romæ constringantur? Romę excommunicatione feriantur? Romę diris omnibus deuoueantur? Romæ Satanæ tradantur? & infra omnes impios mortuos mandentur, & in Orcum vsq; precipitentur? Cùm sic dicit, interdicit, imprecatur, execratur, Homiliam quam aduersus Anathematismos Chrysostomus scriptã reliquit, homo minax & furiosus non satis aduertit. At quis tandem est qui sic perbacchatur? Pivs Episcopvs Servvs seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Prodigij certè quidem simile mihi videtur, seruũ regnare, imò seruũ seruorũ regẽ regum fieri, reges è solio suo regio deturbare, nõ iam à remo ad Tribunal, vt dicitur, sed ad regna ascẽdere? Næ iste seruus superbus est & diuino flagello castigandus, qui serui cõditionẽ vocabulo agnoscit, factis negat: qui

qui Seruus Seruorũ vocari vult,& Apoſtolicus & tamen cum Apoſtolo ſeruus Chriſti nec dici nec eſſe auet:qui verè & hominũ & hypocriſeos,& flagitiorũ omniũ ſeruũ ſe eſſe, hoc titulo declarat:de quo,Heroico ſpiritu & quidem meritò,dixit olim Imperator Chriſtianus Friderũcus 2.etiã illis tẽporibus diſsimulationis papiſticę inuolucra perſpiciens:Se non paſſurũ amplius,vt Chriſtianę plebi lupus ouilla pelle tectus imponat. Aent.l.7. Annal.

AD perpetuam rei memoriam: Quã vanus vates factus eſt Bileã Romanus? Memoria illa iã obliuione ſepulta eſt; perijt ipſius Põtificis memoria:Reg.Elizabetha viuit, valet, regnat, & diu ſpero regnabit, ſed Pius Papa & valetudine & primatu & vita orbatus, cõmorſus à vermibus certè à morte cõfectus & corroſus occubuit.Inſcriptioni ſeruili & hypocriticæ ſubiũgitur Principiũ in ſublimi dicendi genere collocatũ,amplũ & exaggeratũ,REGNANS IN EXCELSIS,cui data eſt omnis in cœlo & in terra „ poteſtas,vnã ſanctã Catholicã & Apoſtolicam „ Eccleſiã,extra quã nulla eſt ſalus,vni ſoli in ter- „ ris vz.Apoſtolorũ principi PETRO, Petriq; ſuc- „ ceſſori Rom.Pontifici in plenitudine poteſtatis „ tradidit gubernandam.Hunc vnum ſuper om- „ nes gentes & omnia regna principẽ conſtituit, qui euellat,deſtruet,diſſipet, diſperdat, plantet, „ & ædificet,vt fidelẽ populum mutuę charitatis „ nexu conſtrictũ,in vnitate ſpiritus cõtineat,ſal- „ uũq; & incolumẽ exhibeat ſaluatori. Quo qui- „ dẽ in munere obeundo nos ad prędictę Eccleſię „

gubernacula Dei benignitate vocati, nullum laborem intermittimus omni opera contendentes, vt ipsa vnitas & Catholica religio (quam illius author ad probandam suorum fidem & correctionem nostrã tantis procellis conflictari permisit) integra conseruetur.

Γραῦς ἀνασκιρτήσασα πολὺν κονιορτὸν ἐγείρει:

Aniculæ non dissimilis Pius seniculus inconcinnè saltitans; & cothurno suo fastuosè incedens quantum excitat pulueris? De regno Dei, principatu Petri, de Successorũ prima Cathedra, de Hieremiæ supra omnia regna dominatu, de suo gubernaculo dum ineptè gloriatur, quales & quantos nobis offundit fumos?

Psal. 97. Examen particulare Bullę.

REGNANS IN EXCELSIS: Verissimè: Regnat Dominus. Lætatur igitur terra, exultant Insulæ multæ: gaudet & triumphat Anglia: quia regnante Domino, reguntur & frenantur pontifices, domantur feroces, seruantur principes, defenduntur respublicę, euadit salua & incolumis Regina: quam vnxit, eam propugnat & vindicat, ne Papa digitulo suo possit tangere: Quis enim Regi vniuersorum eripiet regni sui incolas & hęredes? Nec in porcorum gregem Diaboli Legio habuit potestatem, nisi eam de Deo impetrasset: tantum abest vt in Dei oues habeat: Possum dicere, porcorum quoque setas tunc apud Deum numeratas fuisse, nedum capillos sanctorum, vt perscitè & persuauiter Tertullianus. Qui passeres curat ne in

Ter de persecutione.

in terram cadant; qui ouium, porcorum, setarum, pilorum nostrorum rationem habet: vnctos & Christos suos pastores ac principes omnium hominum libidini & faucibus exponet? REGNAT DOMINVS:, & plena est terra Maiestate ejus qui Dominus est exercituum: & ideo inuito Pio regnat Elizabetha, optimè agitur cum Ecclesia, quia suæ bonitatis scuto, suę fortitudinis clypeo, nos, reges, Ecclesias coronat & vndiquaque communit. VNI PETRO Ecclesiam totam commendauit? Rex hic habenas regni sui vniuersalis Petro tradidit? Ecclesiam Catholicam vni Petro Apostolorum principi gubernandam delegauit? An tum quando dixit, Vos autem non sic? An tum quando Petro ait, non Rege, sed, Pasce oues & agnos meos? An pastor ouium Romana lingua Regem propriè sonat? An rex erit Catholicæ Ecclesię? An tum, quando eum piscatorem hominum constituit? Petrus regnat vbique & prœest vniuersę Ecclesię? At ipse negat qui se vocat Sympresbyterum, & alios in clerum dominium habere vetat. Negat Scriptura: vbi enim dedit? In clauium traditione. At enim illæ Claues; an Petro soli datæ sunt? an non erant potius illi cum alijs communes? Pius tantus Ecclesiæ Rector ignorat verba Christi exponi à Ioanne, non illam potestatē penes solum Petrum residere, sed ad alios omnes Apostolos eorumque successores, non Romanos solos, sed

Esa. 6.

Pastor quid.

Luc 5.

1. Pet. 5.

Matth. 16.

Claues.

vbiq; locorũ degentes pertinere? An neſcit dictum in numero multitudinis, Sicut pater me
Ioh.20. miſit, ita ego mitto Vos? An ignorat omnibus inſufflaſſe? Dixiſſe omnibus, Accipite Spiritum Sanctum? quorũ remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorũ retinueritis, retenta ſunt? Clauiũm vſum ibi commonſtrari, vt claudant, vt reſerent; id eſt, vt peccata vel retineant vel remittant miniſterij ratione, non magiſterij autoritate? Sed adijcit Bulla, non Petro ſoli, ſed Petri ſucceſſori Rom. Pontifici datam eſſe hanc plenitudinem poteſtatis. De ſucceſſoribus Romanis cur audet Bulla blaterare? qui ne nominantur quidem; niſi quatenus eo ſpiritus afflatu inſpirantur diuinitus? quod & multis aliorum
Act.10. locorum & cathedrarum doctoribus, clementiſſimus Dominus largiter dona dans hominibus impertiuit, quippe apud quem nullus eſt perſonarũ reſpectus, nec ex perſonis fidem, ſed ex fide perſonas eſſe probandas Tertullianus docuit. Nec ergo perſonarũ nec locorum ſucceſsio, quicquã valere apud homines pios & cordatos debet: niſi ſtultè cum Pythagora credamus μετεμψύχωσιν: qua Petri anima, Petri dotes, ſanctitates, in omnes Sylueſtros, in omnes Hildebrãdos, in omnes Sergios, vel ora porcorum, in omnes Leones, Pios, Iulios, Gregorios, Petri ſcilicet ſucceſſores transfundantur & demigrent. Imò vt Iuris habet regula, Quod ipſe (Petrus) non habuit, in alterum transferre non potuit. Non

ac-

accepiſſe Petrum ſolum claues, iam effectum eſt: & ex Origene & Cypriano & alijs probari facilè poterit. Et quomodo Pius nobis perſuadebit ſucceſſores omnes habere à Petro ſuarum clauium priuilegium & eminentiam? Papa qui propius à Petro aberat, qui Pio antiquior eſt, aliter determinat, ſi tamen illi Decretali Epiſtolę ſuæ velint credere. Hęc Apoſtolica Sedes, cardo & caput omniū Eccleſiarū à Domino, & NON AB ALIO eſt conſtituta. Si dedit, cuinam dedit? Clementi. Sic enim Clemens ipſe ad Iacobū ſcripſit, ex oratione quam habuit ante mortem Petrus, Audite me fratres, Clementē hunc Epiſcopum vobis ordino, cui ſoli meæ prædicationis & doctrinæ cathedram trado. Debile fundamentum fallit opus, inquiunt: Et quod ab initio non valet, temporis diuturnitate non cōualeſcit. Si prima donatio vana & ruinoſa ſit, quo iure ſucceſſores ſibi vendicare poterunt? Clementi dedit? Imò verius Lino. Malo enim Euſebio, quàm Clementi in ſua cauſa papaliter loquenti credere. Ille ſcripſit Linum duodecim annis prefuiſſe: poſtea Romanę Eccleſiæ MINISTERIVM Anacleto tradidiſſe: Anacleto poſt duodecim annos quibus Romanus Epiſcopus fuerat, Clementē ſucceſſiſſe, Clementē non à Petro accepiſſe, ſed ab Apoſtolis tertiū fuiſſe. Etſi in hac Conceſſionis formula contineatur, ſoli Clementi eum donaſſe, de ſucceſſoribus autem Romanis nulla mentio inijciatur: quæſo quo modo, qua ratione, qua Lege, quo

Anacletus Epi. 1.

Teſtamentū Petri de ſua Cathedra.

Donatio Cathedręvana ex Epi. Clem. Euſ. li 3, c 13. Cap. 34.

legis titulo, quo Paragrapho, qua litera, quo apice in hanc suam possessionem deuenient? Sed quid obsecro dedit? Doctrinę & prędicationis suæ Cathedram. Quando Pius, quando Gregorius, quando Pauli, quando Iulius Secundus magnus ille Bellator prædicarunt, quando docuerunt? Aut si aliquis aliquando suggestum conscendit, quid docuit? an Petri prædicationem? Hoc verbum Dei Petrus tanquam depositum reliquit, hoc Clementi commendauit, hoc, non alio Testamento suo legauit: At verò docent illi quæ Petrus nec vigilans, nec somnians vnquam vidit. Docent anilem Purgatorij fabulam: hominum consilia & inuenta: suas & suorum Decretales Epistolas: Estné hoc Petro in doctrinæ Cathedra succedere? docent sua opera, suos titulos vniuersales & magnificos, suas prærogatiuas, quas cum insano Esauo nolunt vendere, nec pio Iacobo communicare. Vnde hoc? Num etiam à Petro? Audiamus ipsum Clementem in sua Epistola se ac omnes suos successores ore Diui Petri pudefacientem, & nulla Aquæ Lustralis aspersione, nullo modo, nullo tempore eluendam maculam inurentem.

Cathedra Petri.

" Neque Iudicem aut cognitorem seculari-
" um negotiorum hodiè te ordinare vult Chri-
" stus: vti ne prefocatus presentibus horum curis,
" non possis verbo Dei vacare. Quid ergo dedit? Non Regnorum distributionem, nō spolia, non claues aureas, vt regna à gente ad gentem, à principe ad principem transferat: Domi-

ni

ni Dei est terra & plenitudo eius vniuer-
sa : Domini Dei solius Digitus in pariete Dan.5.
exarare potest, MENE, MENE, TEKEL, V.
PHARSIN, quia illius est Regna numerare,
appendere, diuidere. Taceo quòd hæc larga
Donatio ex multis mendaciorum sutelis com-
posita est & consarcinata. In illa Epistola sic Epi.Cl.1.
habetur : Petrum esse fundamentum Ecclesiæ:
quod arrogantissimè dictum esse omnes existi-
mare possunt. Licet enim Tropicè Aposto-
los columnas Scriptura Sancta, Fundamenta 1.Ephes.2.
Chrysostomus quoq; alicubi vocet : tamē fun-
damentū singulariter vnū hominē appellare, &
hominē Fundamentum Ecclesię aut catholicū
Caput nominare, idem Chrysostomus prohi-
bet, ne super hominem ędificetur Ecclesia. Fū-
damētū enim aliud nemo potest ponere præter 1.Cor.3.
id quod positū est, quod est Christus Iesus. Hu-
ius farinæ est & illud vanissimū dictū, de Iaco-
bo Apostolo Episcopo Episcoporum regente
omnes, quæ vbique diuina prouidentia funda-
tæ sunt, Ecclesias: quod tamen Pontificium so-
lium non stabilire videtur, sed labefactare, il-
ludque non Romæ sed Hierosolymis erigere.
Sed illa quàm pudēda, quàm crassa vanitas! Pe-
trus in mandatis dat Clemēti vt Iacobo de sua
morte scribat, ei suas varias conciones expli-
cet, ipsum Clementem successorem à se renun-
ciatum esse indicet, de suo martyrio quod tum
imminebat certiorem faciat. O vanitatem
vanitatum! Nam Iacobus ille septem plus
minus

minus annis ante Petrum occisus est: nisi forte per aliquem Nicolaum (vt in Moscouia quandoq; fieri aiunt) literas illas perferri & transmitti voluit in paradisum ad Iacobum mortuum. Quare nec donationis firmitas, nec historię veritas, nec illarum Epistolarũ autoritas, nec Successorum conformitas, nec vlla rationis vel sanitas vel probabilitas, efficiunt, vt à Petro eam cathedram sic Clementi contraditam, & à Clemente omni deinceps insequenti Romanæ sedis occupatori fuisse commissam, facilè in animos vestros inducatis. Sed enim ex Hieremia conuincit Pius, Hvnc Vnvm Petrum cum successoribus omnibus Regnis præfici, vt euellẽt & destruant, vt disperdant & dissipent. Eminentia ciuilis & carnalis exigitur, & ratio non spiritualis sed carnalis adducitur. Aedificandi, destruendi, plantandi, euellendi figuram esse in Scripturis familiarissimam & receptissimam, & è medio petitam, & à rebus communibus & agrestibus desumptam, quis est qui diffitebitur? Et adhuc iste, tanquam apud Theocritum piscator, suo de pisce aureo somnio se inaniter pascet & pueriliter oblectabit: hoc hamo ciuitates, regna, ditiones attrahere & piscari se posse autumabit? Piscatio seu dominatio Hieremiæ planè spiritualis erat & prophetica. Sic enim regna plantauit & ædificauit, quomodo Iesaias plantans cœlos & fundans terram, quomodo Paulus plantans & Apollo rigans: quomodo Corin-

Hier. cap 1. Locus Hiere. expenditur.

thij

thij Dei agricultura, Dei ędificatio fuerunt: quomodo Seruator metaphoram eandem extulit, Omnis plantatio quam non plantauit pater meus cœleſtis, eradicabitur: quomodo ipſe Deus ſuis figuris aliorum verborum lumen clarius hoc eodem in loco intulit; Ibis & vniuerſa quæcunque mandauero tibi loqueris, &c. Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce conſtitui te hodie ſuper Gentes & ſuper Regna, &c. Eugenium Anteceſſorē Pij ſubtaxauit & ſubmonuit Bernardus, Opus non Regium eſſe faciendum ſed ruſticum, cogitandum Prophetę, Apoſtolo, ſucceſſoribus eodem non de Sceptro ſed de Sarculo. Sic enim Bernardus, Ruſticani magis ſudoris ſchemate quodam labor ſpiritualis expreſſus eſt. Et infrà: Et quidem ille non regnaturus aſcendit, ſed exturpaturus. Illéne bonus Hieremias qui Regibus ſe ſubdidit, qui in carcerem coniectus eſt, cui omnes principes, plebeij, viri, fœminæ, Maiores, Minores obloquuntur & obganniunt. Regia pompa & purpura aut Pontificali Infula fulgens, reges tanquam Papa rexit, an in plenitudine poteſtatis gubernauit? Sed quid iſti quærunt, aut quid ſibi volunt fanatici homines, qui ante Chriſtum natum Chriſti vicariam Iuriſdictionem ſibi arrogant & ab ipſo Hieremia ſui Papatus initia, deducunt? Ea planè fuit nuper cuiuſdam hominis ſimplex fa-

1.Cor.3.

Matth.15.

Hierem.1.

De conſid.l.2.

Hierem.44.

tuitas

tuitas Wintonię, in conſeſſu Iudicũ, qui ab Elię igneo curru, ab Elizeo, ab Ezekiele, ab ipſo, credo, Adamo, & Eua originis ſuę propaginem deriuauit. Videte in quas voragines ſe immergant homines imperiti, dum in aëre vagantur, & terram non attingunt, & quæ extra oleas ſunt, tranctantes, de prophetis, de Chriſto, de Petro, de alijs declamitãtes, ad quęſtionem propoſitam de Papæ legitima poſſeſſione non deſcendunt. Sed quid mirum non ſapere membra, cùm caput ipſum inſaniat? Iam verò cùm nec à Deo in excelſis regnante Petrus, nec à Petro Clemens, nec à Clemente, nec à Lino, nec ab Anacleto poſteriores Epiſcopi Romani hanc ampliſſimam & abſolutiſſimam poteſtatem acceperint: quid eſt quod nobis Pius tanquam Pica de ſua ad Eccleſię ſummum gubernaculum vocatione occinit? ſe ad hoc munus obeundum Dei benignitate adſcitũ eſſe: ſe nullum laborem intermittere, omni opera cõtendere, vt vnitas conſeruetur. Sed quæ ſit illa Picæ huius pietas, ſententia quæ ſequitur declaratoria & peremptoria, vt loquuntur, nobis faciet manifeſtum & planiſſimum. Conqueritur enim IMPIORVM NVMERVM tantum inualuiſſe, vt nullus iam in orbe locus ſit relictus, quem illi peſsimis Doctrinis corrumpere non tentarunt, adnitente inter cæteros Illuſtriſſima noſtrę Anglię Regina Elizabetha, (quam ſeruam flagitiorum & prætenſam Reginam

Pius 5. Petri ſucceſſor, quomodo?

Epitome querelarum Bullæ.

ginam petulanter & impudenter appellat) ad »
quam velut ad Asylum omnium infestissimi »
perfugiũ inuenerunt. Expostulat, Henricum »
Octauum rẽligionis desertorẽ esse: hanc Regno »
occupato Supremi Ecclesię Capitis locũ in om »
ni Anglia sibi vsurpasse: Regium concilium ex »
Anglica Nobilitate confectum diremisse, il- »
ludque obscuris hominibus hæreticis comple- »
uisse: Catholicæ fidei cultores oppressisse: im- »
probos concionatores reposuisse: Missę sacri- »
ficium & eiusdem generis alia aboleuisse: E- »
piscopos Catholicos suis Ecclesijs & beneficijs »
eiecisse: vt Romani Pontificis autoritatem om- »
nem atque obedientiam abiurent, seque solam »
in Temporalibus & spiritualibus Dominam »
agnoscant, iureiurando coëgisse: nuncios Ro- »
manæ sedis in Angliam trajicere non permisis- »
se: itaque ipsum ad arma iustitiæ necessariò iam »
conuersum, Autoritate Dei qui ipsum in hoc »
iustitiæ THRONO collocarit suffultum, de- »
clarare hanc & omnes ei adhęrẽtes Anathema- »
tis sententiam incurrisse: & omnes subditos, »
qui monitis eius & mãdatis obedire voluerint. »
eadem sententia INNODARE &c. DATVM »
ROMAE apud Sanctum Petrum anno Incarna- »
tionis Dominicæ Millesimo quingentesimo »
sexagesimo nono, quinto Calendas Martij. »

C. Clarierius.
H. Cumyn.

Cui

Cui ne quid desit, adduntur Petri & Pauli qui Romanæ cathedræ tutelares quasi dij & patroni ferè soli numerantur, Insignia: sicuti in fine libri spectare poteritis.

Henricum Octauum beatæ Memoriæ Regem qui Biblia Pontificum cęcitate & malitia è Tęplis eiecta piè restituit, qui Papæ caput in hoc Regno fortiter circumcidit, qui suum in ditione sua honorē Pontifici Romano prudenter non dedit, sed Christum tantummodo Vniuersalis Ecclesię caput humillimè agnouit, & promulgauit, qua fronte, quo ore desertorem & euersorem veræ religionis asserit? Recogitent tandem superbi aliorum contemptores Romani, & discant si non à Christo, saltem à Christi veris ministris & magistratibus & à Regibus suam Apostasiam. Discant ab Henrico Quarto Cæsare, in vno Hildebrandi exemplo tanquam in speculo suę desertionis turpitudinem: qui coacto procerum concilio, congregata Episcoporum Synodo & aduocata populi concione palàm illum Pontificem tanquam lupum, furem, latronem, perfidū, transfugam, ouium Desertorem, gregis proditorem, charitatis osorem, omnium communi consensu abdicauit. Regalis sanè & digna forti Christi Imperatore contra hunc seruum seruorum & vitiorum, Christianæ pietatis hostem, sententia. Nunc vestri iudicij candorē requiro, vtri de hoc Desertionis crimine,

Henric. 8.

Aucnt. lib. 5. Annal.

c-

Regine Henrico quarto contra impium Hildebrandum, an Papę nomine, Pio contra Regem hac de causa verè Pium Henricum Octauum, subscribendum putetis? vtra sententia Regalis an papalis debeat pręponderare? Hæc EADEM Regno occupato Supremi Ecclesiæ Capitis locum in Omni Anglia eiusque præcipuam autoritatem atq; Iurisdictionem monstruosè sibi vsurpat. Hîc absolutã Papæ in mentiendo potestatem & plenitudinem attendite. Non Caput Ecclesiæ supremum se Regina Serenissima insigniri aut proclamari voluit: sed planè id nominis refugit & abnuit: quanquam cum Henrico patre & cum alijs in Scriptura sacra Magistratibus sui Regni Caput figuratè dicipotuisset: Ergo vtrum sic mentiri, sit in Papa error an peccatum, viderit ille nouus Anonymus Autor, qui in libello suo de Persecutione Anglicana duo illa tam argutè distinxit. Summam Moderatricem & Gubernatricem, libenter vocamus, & submissè honoramus, & vt quàm diutissimè ea frui possimus, ex animo comprecamur.

Caput Ecclesiæ.

L. de Persecutione Angli.

Res Ciuiles & Ecclesiasticas procurat? Non vult eruditissima princeps sibi sapere: vult ciues suos eiusdem Diuinę sapientię & salis esse participes: Nouit Regum munus esse geminum, rectè & religiosè Deum colere, & eandem cultus synceritatem populo suo, proponere. Nouit suum esse officium erudiri &

intelligere, seruire Domino in timore, exultare ei cum tremore, osculari Filium, & ad eadem officia & sancta oscula omnes suos subditos inuitare. Quod ad se attinet, nouit illud Bernardi ad reginam Hierosolymorum. Quid In Sent. "prodest paucis diebus regnare super terram, & "regno cœlorum æterno priuari? Quod ad alios "pertinet illã eiusdẽ Bernardi sententiã recolit, "Quid habeat emoluměti homo, si proximus eius ardeat in inferno, aut quid perdiderit, si secũ fuerit in Paradiso? Nouit Diuini ignis hanc esse naturã, vt erumpat, vt ardeat, vt ad alios caloris aliqua vis & consolatio perueniat. Vult Verbum ignis. non se solam in Regno illo cœlesti sistere: sed hoc vult, vt ipsa Regnum suum illibatum & integrũ & totum tradat Christo Regi Regum, Christus patri, vnaque cum ipsa omnes proceres, nobiles, totusque populus omnes suas coronas cum illis in Apocalypsi Senioribus in Throno sedenti offerant. Estnè Romæ in Iud. 5. principe flagitium, rerum Ecclesiasticarum aliquam rationem habere? aliquam religionis partem attingere? Hoc monstrosum Pius Quintus esse indicat? vt pia Debbora Israëlem iudicet: vt Elizabetha singulari Dei fauore, hereditario iure, Legitima successione, omnium ordinum summorum infimorum consensu, & congratulatione Thronum Regalem conscendens, doctissimorum hominum consilio, Leges salutares populo det, & ex verbo Dei animarum

rum ſalutem & religionis negotium promoueat? Non erat ſic viſum antiquiſsimo Antiſtiti Romano Eleutherio, nec dedignatus eſt vt eſſet Lucius Rex in ſuo hoc Regno Epiſcopus. Nec erat monſtroſum in Conſtantino Imperatore etiã noſtro, qui ſe miniſtrũ Dei appellare nõ erubuit: & vt Epiſcopi caſti, orthodoxi, humani eſſent, prouidit, & fidem Chriſti Catholicam omnibus commẽdauit & gliſcẽtes quaſcunq; hæreſes repreſsit. Quòd ſi quis, inquit audacter inconſultéq; ad memoriam, ad laudẽ peſtium illarum exarſerit, illius ſtatim audacia Miniſtri Dei, hoc eſt, mea executione coërcebitur. Auguſtinus contra hanc Diuini officij neglectionem monſtrum eſſe credidit: Poſteà verò quàm cœpit impleri quod ſcriptum eſt, Et adorabunt eum omnes Reges terræ, omnes Gentes ſeruient illi, quis mente ſobrius Regibus dicat, Nolite curare in Regno veſtro, à quo tueatur vel oppugnetur Eccleſia domini veſtri: non ad vos pertineat in Regno veſtro, quis velit eſſe ſiue religioſus, ſiue ſacrilegus?

Theod. Eccl. h. l. 1. ca. 19.

Epl. 50.

Aſylum infeſtiſsimorum hominum eſſe Angliã clamat: Imò bonos profugos recipit, ciuibus ſuis non corruptas doctrinas proponit, ſed fontes diuinæ Scripturæ aperit, omnibus pijs lucem verbi per ſuas leges & per earum adminiſtros accendi diſcupit, gratulatur ſibi, ſuis, exteris, Dei bonitate, non impios, nõ hæreticos ſed pios, Dei & veræ Religionis ſtudioſos perfugi-

Anglia. Aſylum.

Act. 28. um atq; portum inueniſſe. Sic enim decet, quoniam Inſulæ recipiunt naufragos, vt Melitenſes Paulum & alios pios hoſpites: & in Inſulis aqua dulcis reperitur, vt Hugo non peſſimè annotauit. In Pſal. 97. Olim Aſylum miſerorum & Confeſſorum fuit Roma vetus: quæ poſtea degenerauit, & in ſpeluncam latronum, in hęreticorum ſeminarium & ſentinam iuſto Dei iudicio conuerſa eſt. Ieſa. 1. Quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis? Quod ergo Roma noua, dura mater non vult, id faciat Anglia, Chriſti amicos foueat & protegat: Habeat illa ſuam Phyllida: habeant Pamphili Glycerium, id eſt, profugum Seminarium: patiatur Angliam Chriſtianorum exulum eſſe hoſpitium.

Regium conſilium. Simile monſtrum & mendacium eſt de Regio Conſilio quod ex Anglica Nobilitate Mariæ temporibus confectum noſtram Principem diremiſſe, illudq; obſcuris hominibus hęreticis compleuiſſe criminatur: & hæc apud omnes nationes perſpicua & notoria eſſe, hæc quamplurimorum teſtimonio comprobata non dubitat aſſeuerare. Itáne verò in noſtra Republica Lynceus, itáne in Curia & Conſilij Regij ſecretiſſimis penetralibus oculatus eſt Pius, qui Romę domi ſuæ cæcus fuit? & hîc voluit eſſe curioſè diligens, in ſuis rebus & in ſuæ Eccleſiæ adminiſtratione tam portentoſè negligens? Conſilium Regium ex ſenioribus & grauioribus etiam Marię ſenatoribus collectum eſt,

ex

ex flore Anglicanæ nobilitatis lectum, omni humanitatis & prudentiæ laude cumulatum: summa linguarū & literarum cognitione perpolitum: Religionis verò & pietatis studio purpuratis Pij Quinti patribus anteferendum, vt & honorificum & literatum & sacrum Consilium & dici & haberi mereatur. Quod aliæ Nationes quæ nobiscum contraxerunt perspiciunt & confitentur: & Pius & Pij successores sua spe toties frustrati, dolis, artibus, practicis ipsorum infeliciter hactenus cadētibus, republica nostra piè, pacatè, prudenter administrata, omnibus Romanis Achitophelitis Dei misericordia per hosce electissimos Consiliarios infatuatis: si muccosi & obesæ naris non essent, subolfacere potuissent.

Crux catholicorum.

Catholicos oppressit? Omnes qui ad Deum Patrum nostrorum & ad veræ Catholicæ Ecclesiæ sinum redire voluerunt; in gratiam clementissimè recepit: renitentes custodia liberali detinuit ne nocerent: è carcere non vt illi Mariani persecutores ad rogum, sed in domos Nobilium, ad mensas Episcoporum sepenumero eduxit, vt liberiore cœlo vterentur, vt honestè tractarentur, vt domestica consuetudine & amica collatione in viam reducerentur. Sed mirari satis non possum, quid sit quod Pius effutiuit de suis: eos diuturno languore & tristitia confectos, miserè vitæ diem finire? cùm alij libenter eos mortem opperere glorientur?

Enimuero languore, triſtitia confici, & miſerè mori, haud ſcio an exiſtimari poſſit conſcientię benè compoſitę argumentum, aut ſignum ſatis certum verorum & conſtantiſſimorum Martyrum: quicquid ille nouus ſcriptorculus perſecutor perſecutionis Anglicanę contra doctiſsimum & modeſtiſsimum virum Doctorē Fulcum obrudat. De illis temerè non iudicamus. Nouit Deus qui dedit in hāc vitā ingreſſum, etiam fęlicē egreſſum in extremo halitu in ſpiritu compunctionis & pœnitentię concędere. Triſtis fuit anima Chriſti vt hominis ad mortem, propter peccata nō ſua ſed noſtra: nec tamen miſerè vitam finiuit. Si quis eorum obſtinatior, ſacrę Principis Maieſtati inobedientior, aut moroſior, aut publicæ pacis facto, dicto ſcriptóue perturbator, vel in illa incluſione vel in hac libertate diem ſuum ętate ingraueſcente, Deo euocante obijt: ille naturę ceſsit: Papa ſuorum Catholicorū amiſsione ringatur & rumpatur: nos de ijs factum eſſe quod fieri Dominus voluit, & multis vomicis Reipublicę corpus reuelatum eſſe, quia homines ſumus, dolemus, ſed propter Eccleſiæ bonū in lucro deputamus. Quid eſt autem quod Pius toties inculcat, hęreticā Reginā? Hęreticos ei adhęrētes, in hęreticos homines res Eccleſiaſticas diſpoſitas: conſilium refertū hæreticis? Scio nunc definitore Pio quid ſit hęreſis: quia *Piū* excluſimus, quia Pij ſuperſtitioſa ieiunia, quia miſſæ ſacri-

In Epi. ad Gerardum de pert. Angl. Doctor Fulcus.

Hæretici.

sacrilega sacrificia, quia Pij preculas Latinas & impias, quia ritus Pij superstitiosos aboleuimus, quia mysteria & instituta ad Caluini scilicet præscriptum suscipiimus & obseruamus, quia Pseudocatholicos Pij Sacerdotes quasi scr pẽtes in gremio non fouemus sed coërcemus; quia Principi fidẽ & obedientiã iurãdo obligamus, Pium & Papas abiuramus: hinc ista Bulla, hoc vlcus, hic Dolor, hic Digitus, hic calamus papę est: hæc Catholica & perfecta descriptio hęresis. Hæresis habetur: quia colla imò cõscientias Romano Pontifici non submittimus, vt illius cathedram & πρωτοκλισίαν reuerenter conscenteamur. An omnes qui Romæ sederunt, Petri Sedem tenuerunt? Non semper locus, non successio faciunt bonos Episcopos, non in Iudæa, non in Græcia, non in Romana Ecclesia.

Sederunt in cathedra Mosis Scribæ & Pharisæi: cæci & duces cæcorum; quorum fermentum cauendum mónet Christus: Sederunt Constantinopoli, Hierosolymis, Antiochiæ, blasphemi, hęretici, pseudoepiscopi: Et sedere Romæ non possunt à fide auersi & Apostatæ? An omnes Petri more in prædicationis sanę cathedra sederunt? An eandem religionis puritatem reliquerunt posteris? An Papę scribunt hodie Catholicas & Canonicas Epistolas? Aut hodie Romę vel in Romana Ecclesiã patiuntur martyrium pro Christo, vt olim Petrus? Petri certè non sunt nec Petrianæ

Matth. 15. 16.

Nos verò quæ scripsit Petrus legimus, & omnibus Petri Successorũ decretis & dogmatibus eius Epistolas anteponimus: & in illis aperte luculentam Romanorum Pseudoprophetarum effigiem cernimus. Nostra Princeps, noster Senatus, noster Clerus non sunt Arriani: fuit Romanus Liberius: Nostri non sentiunt animas dormire aut esse mortales: sensit Ioannes vicesimus secundus Romanus Pontifex, & propterea à Parisiensi vniuersitate nõ immerito Damnatus. Nulli nostrûm sunt Nouatiani aut Acatiani: fuisse Romanum Episcopum Anastasium refert Gratianus. Nemo nostrûm est Monothelita: fuit Romanus Papa Honorius. An quia eius cerémonias & libationes & oblationes, & pacis & Pedum ipsius osculationes non habemus, hæretici sumus? Si magni Pontificiorum errores sunt, non detestari non possumus: si leuiores sunt, recipere non debemus: ne tubercula & næui in Cancrum euadant: ne Christianissimo nostro Romanismũ illorum misceamus: ne à Dei verbo scientes & volentes recedamus; & Deum in nostra capita propter Papæ supremũ Caput, inconsideratè prouocemus & irritemus. Quod de Caluini hominis in Dei Calendario Sanctis institutis & mysterijs narrat: quatenus Deus in sacra Scriptura probauit; eatenus improbare non debemus, nec tamẽ Caluiniani sumus, nec reformationẽ Religionis nostræ Caluinismũ dicimus.

1.Pet.2.

8.D.19.

Caluinus.

PRÆTENSAM Anglię Reginam Bulla scelerate vocat: Causam omnes nouimus: quia eam Papa nec inunxit nec confirmauit, nec à Papa Regina Coronã accepit: quia Regia Maiestas ingẽti animi magnitudine Papatus iugũ excussit. Prętensa.

Nos ex Dei verbo aliter instituti sumus, Per me Reges regnant. Et historijs proditum est olim Cæsares Romani Pontificis inauguration-nem & approbationem, ne flocci quidem feciſſe, nec vnquam expectasse. Postremis istis & pessimis temporibus hæc consuetudo inoleuit: qua seruitute liberatam & releuatam esse Angliam Deo gratias immortales & agimus & habemus. Quæ enim fuit dura & plusquam Aegyptiaca illa seruitus, quando Ludouicus Rex Franciæ & Henricus Rex Angliæ (vt in Chronico Sigeberti narratur) circa Ligerim conuenientes Papam Alexandrum quam humillimè consalutarunt, & officio stratoris vsi, pedites dextra læuaque frenum equi ipsius Sanctitatis tenuerunt, quando Alexander Papa Friderici Imperatoris collum pede comprimens, super eum tanquam super Aspidem ambulauit, & tanquam Leonẽ & Draconẽ conculcauit: & se Petro præponens superbus Antichristus, contumelioſe dixit: ET MIHI ET PETRO: quãdo etiam noster Hẽricus ob necẽ Thomæ Cãtuarienſis Episcopi oratores suos purgãdi sui causa ad Alexandrũ ablegauit: pœnitẽtia indicta vt ducẽtos mylites Hierosolymã Psalm. 8. Proverb. 8. Regum coronatio. Seruitus Regum. Lud. & Henr. Naucl. Vol. 3. Gen. 40.

mitteret? Et ex Blōdo refert idem Nauclerus, constitutum esse neminem deinceps Regem Angliæ declarandum, qui à Romano Pontifice non esset appellatus: & obseruatum esse vt omnes reges Anglici ab eodem regni sui iura recognoscerent: & vt habetur ibidem, quando Richardus Rex Deo, & Petro & Paulo, Petriq; successoribus se, Regnum, Ecclesiam obtulit: & Innocētio tertio, Homagium, (sic vocat) fecit, vt scilicet Angliæ Reges, illa regna in feodū ab Ecclesia Romana de cætero tenerent: & pro seruitio eorum quotannis Centum Marcas soluerent. Has offas tot Marcarum, tot priuilegiorū, tot seruitiorū sibi è faucibus ereptas dolet Pontifex: hanc subiectionem quia nuper reges nostri humeris suis imponi recusarunt: ducuntur in Foro Romano Prætensi principes.

Richardus

Serua.

SERVAM deinde homo seruilis Reginam nuncupat, & flagitiosissimus ipse, Seruam flagitiorum nominat. Qualis serua flagitiorum sit illa Mulier ebria sanguine Sāctorum: ostendit liber Apocalipseos: Qualis ille peccati seruus sit docet *P*aulus 2. Thessal. 2. *R*euelabitur ILLE INIQVVS ἄνομος. qui nullo legum gyro teneri se patietur. Incredibile profectò dictu est, quantum delirent isti decrepiti & depontani *P*ontifices. *R*eginam stemmate *R*egio natam, patre (ipsorum testimonio) fidei Catholicæ defēsore, matre *R*eligiosissima, (piorū omniū iudicio) & fidei verè Christianæ instau-

ca. 17. 18.

Elizabeth.

instauratrice prognatam, liberaliter educatam, ingenuis & humanissimis artibus excultissimã, sanctimonia, spiritu principali, modestia & cõtinentia Virginali decoratã, omni virtutũ dote collocupletatã, pietate omnes Pios Papas longè superantem, Pius impius, seruus seruorũ nõ Dei sed flagitiorũ, procacissima, & vt dicã, Vitulina sua Bulla Seruã flagitiorũ appellitare, nõ erubescet? Sed videtis Fratres, quanta & quam effrenata sit Romæ mentiendi licentia. Videtis & animaduertitis, (qua estis Dei gratia, prudentia & acumine) non mirandum esse quòd docemus Ecclesiam Romanam posse & solere aberrare: Cùm Ecclesiæ Caput tam dissolutè vanum, tam luculentè mendax esse constet: Videtis nouum non esse, vt habet Gregorius, labi & in præceps ire Gregem, cùm Pastor per abrupta gradiatur. EXECVTIO sequitur propter has scilicet hęreses Principes primates, populum, omnes fideles subditos, priuat, punit, exhæredat, vtroq; gladio humano Diuino percutit. Indoctior ne sit Papa an sæuior, nondum potui satis constituere: nam quid clauis, quid gladius Episcoporum sit, non intellexit, sed tamẽ gladium è vagina ob causas incertissimas & leuissimas homo sæuus & insanus extrahit.

At cur deponit cur deijcit Reges & Reginas nisi vt ipse regnet, qui nondum didicit, Aliud esse sceptrum, aliud plectrum, aliud Pedum? Illud solius Regis est, magnum: alterum musici

leue: tertium Episcopi, grande, quod Pius non magni æstimat.

Hæc omnia ex Throno Iustitiae, scilicet, ex Curia Leonis, vbi quod Lubet licet, vbi lupi & vulpes rapientes omnia, absoluuntur: asinus tria Petroselini folia capiens, aut famelicus stramen vnum aut alterum peregrinantis ad Roman colligens vapulat. Sicut incassum coram Leonibus lepores concionantur, vt alicubi Aristoteles: sicut canit frustra coram accipitre Luscinia, vt Hesiodus: sicut inutiliter supplex est agnus lupo, vt habet fabulator Aesopus: Sic nec Elizabethæ, nec Principium vllorum aut plebiorum Protestantium, in hac leonina Romæ Curia causæ cognoscuntur, nec vitæ parcitur, nec voces audiuntur: vt liceat verè Pontifices & eorum assecias Albani animāti ceruo non dissimili comparare: quippe contra omniū aliorū consuetudinem fel habet in aure peramarum, & felli hominis persimile: Quicquid nos dicimus, scribimus, ex verbo Diuino depromimus: id Pseudocatholici aut surda aut irata aure hauriunt.

Aristot. R. Holcot in 1. Sap. lect. 75.

Non ex Throno iustitiæ sed ex Tribunali Pilati, non autoritate Dei, sed instinctu furiarū, non necessitate compulsus, sed odio veritatis exasperatus ad hanc execrandam condemnationem prorupit; & ideò hęc omnia facta sunt à Papali Sanctitate, vt omnia tumultibus & turbis in hoc Regno misceret. Quare ex hijs

spinis

spinis hominem cognoscite : sicut hijs verbis quondam vsus est Eberhardus Archiepiscopus Sarisburiensis, Sub Pontificis Maximi titulo Pastoris pelle, lupum sæuissimum, nisi cæci sumus, sentimus. Et, Romani Flamines arma in omnes habent Christianos. De Gregorio decimo tertio dicamus, quod Fridericus Secundus olim dixit de Gregorio Nono : Romanus Sacerdos perturbat omnia. Et de omnibus concludamus, Aut velint meliora, aut valeant in secula seculorum, Amen. Auent. l. 7. Fol. 683.

HIC est ille magnus Pius Quintus, cuius Apostolica autoritate confirmata sunt hæc eximia scilicet opera, Catechismus, Breuiarium & Missale Romanum, Liber de Culina sui coqui secreti nomine, & aliqua Concilij Tridentini decreta, & hæc contra Elizabethã Sereniss imã Principem, Declaratoria & Anathematica Sententia. Nam præterea nihil vidi ex scrinio eius sacratissimi pectoris depromptum.

In Breniarij Romani prima fronte annotanda est figura, vbi inter Petrum clauigerum & Paulum gladiatorem, hæ literæ maiusculæ impressæ sunt. S. P. Q. R. quarum enodatio Beda nostro expositore, hæc fuit : Stultus Populus Quærit Romam; Ergo Cauete. Procuratores, & executores istarum rerum, ego non nomino, Sanderus in sua Monarchia non præterijt. Cui Bullæ particulatim responderem, nisi quia à D. Bullingero, & à nostro Iuello beatæ

beatæ memoriæ Episcopo, concione quadam in Ecclesia sua Sarisburiensi, antè mortem habita, nunc in lucem edita, & copiosè & neruosè refutata est. Hinc hinc nunquam ab istis Pontificijs cessatum est aut dormitum. Has Pij impias merces etiam ad nos naui, penè dixeram, stultifera transmiserunt & importarunt, vt nos ad Missas, ad preculas papales, ad vomitum reuerteremur: quæ tamen Dei gratia & Magistratuũ vigilantia intercepta sunt omnia. Ita semper Diaboli monasticum satellitium in exitium Ecclesię, in extinctionem purioris doctrinæ euigilauit. Vt verò porrò progrediamur, & arcana Aulæ Romanæ reuelemus: accipite Nic. Sanderi Epistolam Dedicatoriã ad eundem Pium Quintum, in qua habemus & tenemus reos confitentes, in qua huius legationis seminarium & principium ab homine non satis cauto simpliciter aperitur. Cùm enim è perspicillo non scientiæ bonæ sed conscientiæ malę horrendis ignorantiæ tenebris Angliam offusam videre se putaret: Pij huius solicitudinem pastoralem summis effert laudibus, qui nõ solùm Catholicos hîc suos eleemosyna refecerat, sed etiam per Legatos ad gremium Ecclesiæ Rom. quotidiè vocarat, ex qua legatione homo scilicet patrię suæ amiciſſimus sperat suum cuique Catholico locum, breui fore restitutum. Quin etiam deprædicat in sua visibili Monarchia eos tanquam vel Christi exules

Epistola Sanderi ad Pium .5.

L.7.visib. Mon.

vel

vel Martyres, quicunque arma contra Regiam Maiestatem sumpserunt: idque bellum à Pont. Rom. suscitatum præ se fert & gloriatur. Cùm enim Apostolica sedes, sic enim ille loquitur, Elizabethã ab Ecclesia defeciſſe animaduerteret, ac Legatos semel ac iterum in Angliam sed frustra misisset: post decem annorum expectatam & iam penè desperatam emendationem circa annum Domini 1569. N. Mortonum Anglum, Sacræ Theologiæ Doctorem, vnum ex *Presbyteris* qui *Romæ* pœnitentiam indicunt, mittit *Pius* 5. Episcopus in Angliam, vt certis illustribus & Catholicis viris autoritate Apostolica denunciaret, Elizabetham hæreticam esse, omnique sua dominatione & potestate excidisse, impunè ab ipsis velut Ethnicam & publicanã haberi posse: nec cogi eos deinceps illius legibus aut mandatis obedire. Qua declaratione tanquam tuba aliquot nobiles Septentrionales ad rebellandum animati & accẽsi, huic legationi suam hanc siue stragẽ, siue mortẽ siue exilium acceptum ferre debent; quorum temerarios conatus Diuina prouidentia omnia gubernãs suo optato successu carere voluit. Ab eo tempore in Hybernia, & in Anglia quem lapidem non mouit Gregoriana factio? In Hybernia Catholicus exercitus visus, fusus, cæsus est: In Anglia Campianus & alij Iesuitę pontificis Legati comprehensi, aut confessione sua, aut literis suis, aut rei euidentia, aut suorum & alio-

N. Mortonus.

Ed. Campianus.

aliorum hominum idoneorũ teſtimonio conuicti, non conſtitutione tantùm nouella, Elizabetha regnante, ſed antiquis huius regni legibus Edouardi Tertij & aliorum Regum tẽpore latis damnati pœnas dederunt. Poteram ex chartis Edmundi Campiani quas vidi, ex eius libello Decem rationum quæ aliâs examinabuntur, ex confeſsionibus Ieſuitarum ante & poſt illorũ mortem quas accepi, & forenſi totius cauſę pertractatione quam perſcrutari licuit, alia non pauca colligere, ex tabulis conſignatis pluribus agere, ſed non erat animus ſecretiora perquirere, aut perquiſita patefacere, aut patefacta exaggerare, maximè cùm ea res tota aliorum libris teſtata & perſpicua ſit.

Hactenus intelligitis clariſſimi viri, quę ſimpliciter & hiſtoricè narrauerim, quæ ex autoribus priſcis & nouis, externis & noſtris fideliter congeſſerim, quæ apertè confirmauerim, nunc de iſtis hominibus & eorum legatione, quid vobis Anglis, ſubditis, Dei, Principis, Patrię amantiſſimis ſentiendum ſit: vos videte, vos apud animos veſtros, qua eſtis prudentia, reputate. Mihi certè timendi videntur Danai, timendi Romani vel dona ferentes, quia ἐχθρῶν δῶρα οὐ δῶρα, Hoſtium dona non dona: vt apud Sophoclẽ Aiax Maſtigophorus de gladio ab Hectore Troiano antè donato, quo infanus mortem ſibi cõſciuit, verè prædicat. Quod etiam Anglo Ieſuitas alioſque Papiſticę religionis ſtudioſos agnituros

ros non diffido, vbi ad se redierint, vbi rem, ita vt est, omni larua detracta paulo considera-tius & attentius inspexerint.

QVONIAM verò non omnes sunt Promethei aut satis prouidi, sed quod dolendum est apud nos quidam Epimethei inueniuntur nimis creduli, qui vix tandem post factũ sapiunt: qui Romanę Pandorę pyxidem omni verborũ elegantia & suauitate, omnibus Rhetorum lenocinijs oblatam & commendatam, intus tamen omni malorum Iliade plenam non respuunt sed recipiunt; & Pontificios vectores & Mercurios à nostris quasi summam per iniuriam violatos, & malè & indignè tractatos, libellis famosis, quæ est illorum fatuitas & audacia, in aures multorum effutiunt, & causæ eorum patrocinari non desinunt: statui eorum sermunculis & obiectiunculis obuiam ire, in lucem protrahere: & quanta potero breuitate confutare. Confutatio quarundam Calumniarũ.

Murmurant Iesuitas & Pontificios bonos viros à Papa vnctos & Christos, nec tangi vllo iure humano potuisse, nec puniri in foro seculari spirituales debuisse, quibus in Angliam profecturis Pontifex Romanus benedixit & valedixit. Itáne? Qui hinc sine venia fugerunt, & in transmarinis partibus per aliquot annos contra Regium Edictum & contra Ius commorati, in aduersariorum castris, fidem Christi Obiectio prima de persecutione.

quam

quam antè hîc professi sunt, perfidè verbis, Libellis, factis oppugnarunt, qui demum ab externa & Antichristiana potestate, ab ipso omnis reformatæ religionis, nostræ illustrissimæ Reginæ, totiusq; Regni Anglicani capitali hoste emissi, Bulla pontificia quasi stella prælucente comitati, clàm tanquam speculatores sine legitima vocatione in Regnum subingressi sunt, non vt veniam dari aut fugæ & sceleris gratiam fieri sibi peterent: non vt errorem agnoscerent, aut Deo legibusq; publicis subditi viuerent, sed qui per annum integrum huc illuc per Septentrionales & Australes oras, habitu mutato correptãtes, voce viua, scriptis editis Scripturam quasi repugnantẽ ad sensum suum & ad clandestina sua consilia trahentes & concerpentes Dogmata verbo Diuino, statui Politico, Ecclesiasticę paci contraria, in tenebris ac latebris sparserunt; quibus suorum Decretalium Romanensium Neoterismum inueherent, ac patriarum & sanctissimarum legum abolitionem suaderent: qui iam aureos montes sibi polliciti, regni Diadema, Consiliariorum honores & loca animo & cogitatione iam distribuerunt, qui Episcopatus etiam & redditus Ecclesiasticos, velut Romani milites Christi vestimenta, aut quasi Pompeiani spolia ante victoriam inter se partiti sunt: vt interim de occulta monastica coniuratione, de nefarijs insidijs Regiæ Maiestatis personæ & Nobilium &

Anti-

Antiſtitum aliorumque innocentium vitæ & capiti, prô pudor, ſtructis, nominibus quorundam ad necem deſtinatorum in libris etiam ab ipſorum confæderatis, expreſſis & impreſſis aliquid commemorare ſuperſedeam : an iſtos machinatores inultos & immunes euadere par eſſe exiſtimabitis? an quod ſcienter factum & ſceleratè attentatum eſt; quod ad religionis & reip. internecionem ſerpere non obſcuris indiciis intellectum eſt : id impunitum abire, vel Iudicum ſeueritas licet modificata, vel principis lenitas licet admiranda, pateretur? Innocentius Quartus contra Fridericum Imperatorem tanquam contra Turcam aut infidelem Indulgentias & Crucem (ſicuti nuper in Hibernia contra Elizabetham Pontifex) proclamat. Quid fit? Fridericus quantumuis Catholicus impunitos non dimittit, quantumuis cruce ſignatos capit, pro dignitate tractat, partim quaternis ad crucis formam vulneribus perfodit, partim capita in crucis modum ſcindit, & quos contra ſe cruce notarat pontifex, eos ferro inſignit, & noua cruce ſua adornat. Religioſus quidam Minorita vitæ Eugenij papæ inſidias ſtruit, & de eo neci tradendo cum alijs proditoribus conſilium capit, vi armorum, & Caſtrum Sancti Angeli occupando. Res detecta eſt, ſanctulus ille captus eſt, ſcelus confitetur. Num huic raſo & vncto Vicarius Chriſti pepercit? imò nec regula nec religio ſeruat : mercedem

ſuæ iniquitatis accipit, gradu ſuo priuatur, à curia ſeculari ſuſpenditur, & hoc factum contra papalem Sanctitatem admiſſum ſacrilegium vocat Antoninus. Hoc autem facinus grauius, hanc conſpirationem nefariam contra ſtatum, contra Maieſtatem principis, contra regni proceres in noſtris religioſulis eleuabunt & extenuabunt? Qualis autem Eugenius fuerit Concilij Baſilienſis decretum eiusque ſupplicium ſatis declarant. Idem refert de Carmelita Gallo magno, vt ipſe ait, prædicatore, qui cùm aliquandiu per Galliam cum magno populi concurſu prædicaſſet, ſeditionis & hereſeos inſimulatus & condemnatus, ſimiliter de gradu ſuo deiectus flammis conſumptus eſt. Adeò nuſquam tuta eſt perfidia, ne Romæ quidem. Et iſtorum patroni & fautores erunt in Anglia? Hoſius Cardinalis, P. Vergerio ſtomachatur, quòd etiam cum literis ad amicos ſcriptis in regnum Poloniæ venerit, & eum ſeditionem concitare affirmat, & hoc viri boni officium eſſe negat, & propterea Sigiſmundum Regem ad iram extimulat & exacuit. At ille optimus vir olim papæ à ſecretis, ad veram religionem conuerſus alios ad eandem conuertere piè, quietè, vijs & modis ſtuduit, nullo modo curioſus in aliena republica. Et ferre debuit Chriſtiana princeps eos qui claſſicum cecinerunt, & nouo more,

Anto. 3. p. hiſt. Tit. 22.

Ibidem.

more, exemplo pessimo, abiecta religione Dei, proculcata omni reuerentia Principis, excussa legum obedientia, res nouas moliri sunt, vt populi corda furarentur, & ciuium studia & animos auerterent? & à Regia Maiestate auersos alienigenæ, non Regi, sed Sacerdoti conciliarent? vt Angli Romanũ iugum, iniquum, intolerandum, plusquam Pharisaicum denuò subirent? Hoccine humanum factum aut pium inceptum, hoccine bonorum aut Iesu sodalium, aut patriæ ciuium officium? Sed vt dixi, hoc nostris Magistratibus & Iurisperitis discutiendum relinquo, quia politicũ est: qui iam omnia hæc & penitius introspexerunt, & exploratius cognouerunt, & verius iudicarunt. Non est meum institutum, vel animus, illis crimen aliquod læsæ Maiestatis, vel malitiosè affingere, quod illi de nobis malè suspicantur, vel iure intentare; quia à professione mea est alienum. Confiteor Theologorum esse, oratione lenire, non exacerbare: nec solent spiritus verè Euangelici afflictis afflictionis aggrauationem, sed consolationis leuationem, & correctionis medelam adhibere.

QVAMOBREM non satis, vt ego iudico, verè, certè minus candidè scripsit ille nuperrimè quisquis Historiam Persecutionis Anglicanæ persequitur: esse Ministros quosdam pacis & lenitatis hostes qui expetant Cont. Epi. de persec. Anglic.

& suadeant aculeum seueritatis exacui & intendi; quibus volupe sit miserorum calamitoso spectaculo oculos suos pascere & animos exaturare. Neque mirum est ab illo arrodi Ministros, cui nihil Anglicanum hoc tempore placet aut sapit: qui clementiam Principis, nouam sæuitiam; Iudicum moderationem, insignem crudelitatem; legum ipsarum æquitatem, quasi sanguinarium draconismum existimat. Si Papistæ qui Missam celebrãt aut audiunt, qui iuuentutẽ sine Episcopi approbatione in angulis instituunt, aut corrumpunt: qui ad Ecclesiam venire recusant, aut Romanensium sacrificulorum Reconciliationibus, Confessionibus, Absolutionibus, Consilijs clandestinis, immurmurationibus attendunt, patrocinãtur, & cõtra bonos mores & omnes leges istiusmodi Pragmaticos celant, adiuuant, fouent; aliqua pœna pecuniaria mulctentur, aut ad tempus in aliqua custodia detenti libertatem amittant, vt ita relicta Romana nouerca, ad veram matrem, repudiata meretrice, ad Iesu Christi sponsam Ecclesiam repurgatam se referant, sicuti bonos ciues, & Christianos homines & prudentes viros & fratres nostros decet: ilicò in hanc temporum Tragœdiam, in hanc morum nostrorũ truculentiam, in hanc iudiciorum asperitatẽ, & inauditam antehâc Angliæ feritatem, declamat, exclamat; & in re non ita magna magnas agit nugas, quasi onus & corporis & animi quauis

uis Aetna exæstuante, grauius & cruciabilius, ista nouarum legum accessione cogantur sustinere. Ita homo patriæ amans & gratus scilicet, verborum acerbitate Angliam facit Barbariã, quandam Tartariam, Turciam, Scythiam: quasi sine aliqua seueritate aut regna administrari, aut quasi sine freno Legum aliqua posset contineri aut esse Respublica: quasi Deus pœnas & quidem maiores & acerbiores legum suarũ præuaricatoribus non inflixerit: quasi Magnus Constantinus in hac regione & in tota Monarchia sua eadem medicina vsus non fuerit: quasi sanctissimi patres hoc remedium tanquam salutare, & publicè Ecclesijs, & priuatim hominibus non prospexerint: quasi Augustinus ipsa edoctus experientia ad Vincentium non dicat, Multas ciuitates videmus fuisse Donatistas, & nunc esse Catholicas: detestari vehementer diabolicam separationem, diligere ardenter vnitatem. Quæ autem ratio, quæ tantæ mutationis causa? Quod nimirum Reges Domino seruiunt in timore, quia ea quę cõtra iussa Domini fiunt, religiosa seueritate prohibent & plectunt: vt idem egregiè habet ad Bonifacium: Annon vbi similis culpæ est admissio, etiam similis pœnæ esse debet exactio? Quid hîc mordent, quid carpunt? An Papistæ non sunt Donatistæ? At id alibi explicatur à nobis copiosius. Donatistæ profectò se in vnum Aphricæ angulum compegerunt, & illis perex-

Deut. 13.

Papistæ Donatistæ.

iguis terminis Ecclesiæ amplitudinem coarctare & circumscribere voluerunt. Papistæ quoque idem gatriunt, nullam habere nos Ecclesiam, nullam Rempublicam Christianam, nisi Romanam, nisi quę Romani Pontificis Diocœsi & ditioni subiaceat: cuius tamen latifundia & tentoria in omnes orbis terrarum oras misericors Dominus expandit & ampliauit, etiam vbi Romani Papæ, nec authoritas recepta, nec ipsum fortassis nomen vnquam auditum est. Erat etiam & alia Donatistarum prurigo & scabies intolerabilis. Nam præterquam quod de religione corruptè senserunt, etiam eorum vita fuit inquieta. Vtar enim non meis sed eiusdem Augustini verbis in eadem ad Vincentium Epistola: Donatistæ nimium inquieti sunt, quos per ordinatas à Deo potestates cohiberi atque corrigi mihi non videtur inutile. Qua vna sententiola duas res complexus est, & eorum mores turbulentos: & dignam animaduersionem.

Si exceperit iste nouus Accusator, Minorem & Illationem deesse, sicut fecit Campianus: Infero Pontificios, in consimili imò aliquanto grauiori peccato versari. Annon inquieti & tumultuosi sunt, qui ad nouas & exoticas religiones solicitant, qui ad defectionem & voce Stentorea, & calamo virulento,

&

& omni practicarũ, vt ita loquar, genere & aſtu, apertè obliquè cohortantur? qui ad communionem alterius Eccleſię, & ad obſequium alienę poteſtatis vocant: vt iterum Romanus Pontifex in hanc ditionem pedem ſuum referat, vt in alieno ſolo ædificet & deſtruat, vt hîc Epiſcopatus, Sacerdotia, largiatur & detrahat: vt leges roget abroget, vt reges euehat deprimat, vt res omnes ciuiles Eccleſiaſticas ſola ſupremi capitis ſui vertigine moueat remoueat, vertat euertat?

Quare hęc duo, quęſo Fratres, veſtræ cogitationi ſubijcite, vobiſcum iterum atque iterum ruminate: primùm manifeſtam ſtatus preſentis, id eſt, veſtrę religionis, veſtrę libertatis, veſtrę fœlicitatis, veſtram optimi & beatiſſimi Regiminis ſupplantationem & labefactationem: deinde etiam hanc iſtorum Actionem non eſſe ſolùm Eccleſiaſticam, ſed ſimul Politicam, non merè temporalem, ſed planè mixtam quod iſti Scriptores omnes, vt ſine pudore, ita ſine ratione denegarunt. Nam qui in hoc Anglicano fœlici cœlo alium Solem lucere, in hoc politico corpore aliud externum caput eminere & præeſſe cupiunt: annon quantum in ſe eſt, Magiſtratum legitimum omni authoritatis acie ſpoliant & exarmant? An non ei gladium rubiginoſum aut plumbeum in manus porrigunt, cùm Regentis nomen & vmbrã

non rem non poteſtatem habeat? Imò, annon imprudentes, fortaſſis etiam prudentes & ſcientes, Bullæ Pij Quinti ſententiam executioni mãdandã cenſent? Annon (quod omen auertat Deus,) lucernam Iſraelis, Dauidem noſtrum, Elizabetam noſtram, quæ hactenus ſplendidiſſimè emicuit, & diu, vt confidimus, effulgeſcet, conantur extinguere? Quod ergo debet conſtitui præmiũ eorum, qui ſic ſtatum & regni faciem commutant? qui ſic in noſtras leges, quibus omnes Illuſtriſſimæ Principis Ditioni ſubiectos regi & corrigi oportebat, inuehuntur? qui noui Solones aut Lycurgi alias ordinationes hîc imponi noſtris & præſcribi requirũt? Certè nec ipſe Ethniciſmus aut eiuſmodi machinationes ferre, aut talibus cœptis fauere voluiſſet. Cur iſte non meminit quid in Politicis ſuis Philoſophorum ſapientiſſimus Ariſtoteles dixerit, non eſſe honorem dandum ei qui legem aliquam nouam ferre auſus fuerit? quid Locrenſes ſtatuerint, vt Nouatores ſuam illam legem nouam non niſi collo in laqueum inſerto recitarent? Caueant ergo iſti νομοθέται noui, ne homines incauti ſibi & alijs ſtruant periculum, cum ſummo rerum omnium communium diſcrimine. In omni autem iudiciorum adminiſtratione & legum executione hæc fuit ſemper noſtræ Principis, noſtri Senatus, noſtrorũ Præfectorũ æquiſſima

Pontificij Noui legiſlatores.

ratio

ratio & moderatio, vt in Religionis causa regulam sacram, regulam Augustini optimam sequerentur, vt docendi assiduitatem cum pharmaco correctionis coniungerent: Augustini verba hæc sunt. Cùm terrori vtili doctrina salutaris adiungitur, vt non solùm tenebras erroris lux veritatis expellat, verumetiam malæ consuetudinis vincula vis timoris abrumpat, de multorum, sicut dixi, salute lætamur. Ad Vincent. » » » Ad Riparium »

Itaq; vniuersæ Inuectiuæ huic omninò cum Hieronymo respondeo, Non est crudelitas, pro Deo pietas.

Atqui isti suppliciorum diserti exaggeratores, qui tandem sunt, annon Marianorum persecutorum successores & posteri? annon meminerunt, quomodo nostros ipsorum patres indignissimè omnibus crucibus diuexarunt? quomodo tum inhumanitas, immanitas miserè, mirabiliter increuit, incruduit? Non solùm tum equitarunt, pedes sub equorum pectore, brachia à tergo reuincti, nec solùm tum derisi sunt, in carcerem contrusi, torturæ subiecti, & in Catasta distenti, exilio mulctati: non solùm tum omnes euadendi viæ intercluſæ & portus obseruati sunt, non solùm contumelijs impetiti: verborum ac conuiciorum verbere exagitati, inediæ, frigoris asperitate, ergastulorum squallore vexati, fortunis omnibus euersi: non solùm stigmatici, cauteriati, candenti ferro prçusti sunt: non solùm illa alia tormentorum Mariæ & Elizabethæ dispar regnum.

genera tum admota sunt, quæ iste commemorauit aut potius sæpè commentus est: sed homines inhumaniſſimi nulla sympathia, nullo commiserationis affectu, nullis viſceribus, nulla Storga præditi, omnibus modis ferocierunt, & planè obbrutuerunt. Non solùm libri nostri prohibiti, sed vnà cum Biblijs exusti sunt: & vbique, quotidie, faces accensæ sunt, corpora innocentiſſimorum hominum cremata sunt: At qui passi sunt? Non vnus aut alter aut tertius, vt in hoc mitiſſimo Regno Clementiſſimæ Reginę iste, in vulgus emittit, sed innumerabiles: Domini, serui, viri, vxores, nobiles, ignobiles, Miniſtri, pastores, Oues, Episcopi, Archiepiscopus Primas Regni, Consiliarius Regius: quid multis? Non conditioni, non ætati, non sexui, comparcitum est: non cæco, non seni, non virgini, non infanti indultum est: tum verè dici poterat, In mortibus frequenter.

2. Co. 11.

Et quare? Propter bonam conscientiam, propter Scripturæ Sacræ lectionem, propter Christum. Alij tum homines qui passi sunt, aliæ tum pœne quæ constitutæ sunt, aliæ tum causæ quæ obiectę sunt. Proinde audiant, (qui queritãtur, ne gemitum quidem liberũ aut impunitũ relinqui suis miſellis Catholicis,) plures esse & foris, qui liberiore cœlo fruuntur, & diuagantur, & intus incluſos, qui saginantur largius & lautius, quàm multi simplices innocui Proteſtantes, & Pij pauperes: audiant istorũ libel-

libellorum auidissimi lectores, quicquid à nostris contra simpliciter papistas factum est, id factum esse, propter ipsorum correctionem & conuersionem: audiant Augustinum, sicut olim cum Donatista presbytero, sic hodie cum istis Romanistis grauissimè ratiocinantem: Displicet vobis quia trahimini ad salutem, cùm tã multos nostros ad perniciem traxeritis. Epi. 204. cont. Don.

Hæc subitò ad librum nunc primùm mihi fortè communicatũ, quia particularia nõ vacat percontari aut perscrutari: Alibi fortassis reliqua perstringemus. Interim intelligite exẽpla quæ adducta sunt tanquam nostræ crudelitatis monumenta, aut iusta esse supplicia, quia meriti sunt, aut verbis aucta, quia Rhetor scripsit, aut falsa, quia Satan mendax fuit ab initio. Supra in præfatione.

Non est verum Campianum & socios duos semistrangulatos, pòst dissectos & exenteratos fuisse: Nam aliter edixit præsens Magistratus. Non est verum, imò portentum est, quod narrat, Campianum Christo similem & æqualem faciens, scilicet quòd ille spatiosam chartam, maiusculis literis descriptam, in capite gestans, (par enim erat talem ad certamen tantum prouocatorem & proclamatorem aliqua insigni nota vulgò nobilitari,) NON ALITER TVLISSE DICITVR QVÀM CHRISTVS SVAE CRVCIS INSCRIPTIONEM PERTVLIT. Falsum est

est seuerius agi cum Papistis, quàm cum Puritanis, Anabaptistis, Arrianis aut etiam Atheistis: quoniam istorum nonnulli, mortis supplicio affecti sunt, illorum, propter suæ religionis simplicem confessionem, nullus, hoc pacatissimo & moderatissimo Elizabethæ tempore, peremptus est. Breuiter istius Rhetorculi epistola tribus solis figuris illuminata est, aut Meiosi, aut Auxesi, aut Hyperbole, seu *Pseudologia*. Nam aut Meiosi sua facta minuit, aut Auxesi nostra amplificat, aut vtrobique mentitur. Sed de hac pœna & necessaria Legum seueritate infrà dicetur vberius.

Calumnia secunda de oblata disputatione.

Alia est aliorvm calumnia, quæ abstergenda est, istos Legatos certamẽ obtulisse, ad scholas prouocasse, arenam auidè expetiuisse, audiri non potuisse. Credibile est veniisse disputatum: Nam familiare est omnibus etiam hæreticis in publicis congressibus se iactare, in concionibus dominari, in conuentibus gloriari, disputationes cupidè requirere. Tertullianus opprobrat Martionistis, qui instar sepiæ cùm traductionem sui sentiunt, disputãdo tenebras suis blasphemijs offundũt, & interuomunt. Arriani freti linguę volubilitate, & Constantij Imp. patrocinio, nõ veriti sũt, de Deo & eius essẽtia intrepidè & publicè altercari: Alius quoq; Philosophus nimiũ prędens suis syllogismis, in Concilio Niceno os ostendit suũ & aperit, sed facilè in nomine Iesu Christi eum

Sozom. lib. 7. cap. 6.

coñ-

confutauit ſimplex Catholicus. Hæreſi vt nihil eſt vocalius, ita nihil vanius. Diſputare & argutari facile, ſed non perinde facile eſt vincere. Quanquam hæc noſtrorum Ieſuitarum audacia noua eſt, & ab inſtitutis & ſobrietate & modeſtia patrum nonnihil diſcrepans. Auguſtinus quanquam ipſe in Aphrica ſæpè & acerrimè cum Donatiſtis, Pelagianis, & Manichæis pugnauit, non omnem tamen diſputandi & altercandi licentiam probauit: Quis, inquit, diſputandi finis erit & loquendi modus, ſi reſpondendum eſſe reſpondentibus ſemper exiſtimemus? Nectarius Conſtantinopolitanus Epiſcopus ex ſententia Agelij & Siſinij Theodoſio ſeniori ſic reſpondiſſe fertur, Concordiam in religione iniri nullam poſſe, quamdiu omnibus permitteretur quidlibet dicere & diſputare. Maximus etiam ſcribit, Noueri-mus, fratres, quia non ſine magno diſcrimine de religionis veritate diſputamus: quam tantorum martyrum ſanguine confirmatam vidimus. Magni periculi res eſt, ſi poſt Prophetarum oracula, poſt Apoſtolorum teſtimonia, poſt martyrum vulnera, veterem fidem quaſi nouellam diſcutere preſumas, & poſt tam manifeſtos duces in errore permaneas: & poſt morientium ſudores otioſa diſputatione contendas. Nec diſſentit Ieſuitarum ferè princeps & nouus Catholicæ Catecheſeos autor Caniſius. Quinimo & Petrus Emottus reprehendit

L. 2. cap. 1. De Ciuitate Dei. Diſputatio quæuis non probanda.

Pontificii omnes non probant disputationes.

dit Neotericos & eorum consuetudinem non laudat, qui se tam faciles ad manus cum hæreticis conserendas præbebat. Et istorum vulgare est axioma, Cum hæreticis non esse disputandum. Sed ô bone Iesu, quid ista sibi volunt, vt cùm vnam Iesu regulam omnes Iesuitæ sequantur, tamen sic discordent, quasi Iesu vnus & idem non esset spiritus? quoniam alius Iesuita ait, alius negat esse nobiscum ineundam disceptationem. Ego certè, omnibus animo & ratione lustratis, video Analysim

Disp. quæ probanda.

" Bernardi esse optimam, Disputandum esse,
" vulpes non tã armis quàm argumentis capiendos esse: adhibitis cautionibus, vt refellantur
" errores: vt homines Ecclesiæ Catholicę sponsæ Christi reconcilientur, Christo lucrifiant:
" Deinde vt illò intentio omnis dirigatur, vt
" conuincantur & conuertantur: iuxta illud

ca. 5.

" Iacobi: Qui conuerti fecerit peccatorem ab
" errore viæ suæ, saluabit animam eius a morte.
" Si non victus esse velit, licet conuictus, tamen
" cepit vulpem. Nam etsi hæreticus non
" surrexit de fece, Ecclesia tamen confirmatur in
" fide: & quidem de profectibus sponsę sponsus
" sine dubio gratulatur. &c.

Disputatio Londinensis cum Iesuitis. Al. Noellus. &c.

Quod à nostris Theologis Alexandro Noello, D. Daio Decanis, & à D. Godo, Guliel. Fulko, Ioanne Walkero Doctoribus, & ab alijs Symmistis prè, prudenter, facundè, rotundè factum esse, quis tam effrons qui negare audeat?

deat? In qua collatione id egerunt clariſsimi viri, vt Campianum & ſocios ab errore in rectam viam reducerent. Sed non proficiunt hylum, quippe labor irritus & nullus effectus, offerre lumen cęco, ſermonem ſurdo, ſapientiam bruto, cùm nec ſentire brutus poſsit, nec cęcus lumen admittere, nec ſurdus audire, vt bene Cyprianus. Idem ſaxum voluerunt editis libris Mer. Hanmerus, G. Charcus qui etiam viua voce cum illis congreſſus eſt. Prætera Reſponſionem ſuam typis excudit collega meus & in prælectione Theologica συμφοιτὴς, quem amoris cauſa nomino, G. VVhitakerus Cantabrigienſis, in qua Rationes Campiani tum viuentis minutulas & leuiculas perſpicuè & eruditè refutauit, in qua etiam eandem conditionem accipere velle ſe, idem diſputandi onus ſuſcipere poſſe proteſtatur. Accerſitus eram inter alios & ego literis Ioh. Aelmeri Reuerendiſſimi patris Epiſcopi Londinenſis & aliorum, vt Octobris Decimo tertio cum illis manus conſererem, quę res nonnihil hunc meę ſcriptionis curſum retardauit: & eram ad iter accinctus, cùm ecce alię literę reuocant: Erat tum fortaſſis ſubolfactum, cum iſtis Ieſuitis & alijs aliter agendum eſſe, non illis amplius de religione ſua ſed de capite ſuo diſputandum, non in ſchola Theologica coram Academicis, ſed in prætorio Weſtmonaſterienſi apud Iudices reſpondendũ, & totam quęſtionem non tã verbis

G. Whitakerus.

quàm

quam iure esse determinandam : quandoquidem non hæreseos dicaiam scribitur, sed læsæ Maiestatis crimen intenditur. Sed de hac gladiatorum istorum temeraria euocatione & infœlici palęstra, alius erit dicendi locus. Illud verè dici & facilè probari potest, in nullo certamine nostros homines vnquam fuisse inferiores. Quomodo enim aut vinci veritas, aut Deus debellari potest? Extitit tamen inter reliquos nostri temporis accusatores quidam Anonymus, qui de hac oblata disputatione, (vt in more positum est de victoria in hanc & illã partem, ex affectu suo non aliquo iudicio sano pronunciare) multa sed falsa commemorat. Illud quod adfert de priuata collatione in Aedibus Comitis Leceſtrensis Londini, quid sit & quò spectet non satis intelligo : nisi quòd hominem conijcio esse nimis diligentem & tamen satis negligentem. Diligentem, quia in honoratissimorum virorum cubicula & consilia ingerere se & irrumpere, & quid ibi actum & transactum sit, oculis plusquam Lynceis perlustrare voluerit. Quid enim quod priuatim & amicè dictum & factum est homo curiosus & πολυπράγμων inquirere & scrutari ausus est? Si abfuit, obijcio.

Anonymus scriptor de priuata collatione in ędibus Com. Leceſtrensis.

Percontatorem fugito, nam garrulus idem est.

Si adfuit, bene latuit, sed rem malè prodidit, & non bene illius meminit, quod olim præclarè à viro sapiente enunciatum est, Hominem

in aliena Domo & cęcum & surdum esse oportere. Negligentem & omnino totius actionis huiusce ignarum & planè cæcutire & caligare, res ipsa loquitur & demonstrat. Nobilissimus Heros ex animo sitiens quorudam generosorum ex tenebris papismi ad Euangelij lucem conuersionem, me tum fortè in Aula præsentem iussit adesse in quadam συζητήσει & congressione, qua, si fieri posset tres illi generosi viri, errores, quos tueri videbantur, agnoscerent, & veritatem, à qua putabantur alieniores, addiscerent. Aderant mecum alij duo Symmistę fratres, qui mecum in eo negotio collaborarunt & dextras societatis iunxerunt. Ibi tum Comes Leceſtrensis grauiter & prudentissimè hortatur, ardentissimè obtestatur, vt sui, vt suorum rationem habeant: vt nunc se colligant, Deum in consilium adhibeant, carni & sanguini & hominibus omnibus renuncient, & Scripturæ Sacrosanctæ voluntatem attendant & vocem audiant: dicit nunc demum tempus ipsum postulare vt pro se respondeant, intimos conscientiæ suæ recessus & sinus patefaciant, se aduocasse quosdam qui libentissimè illorum scrupulos & dubitationes omnes eximerent. Instat, vrget, vt suas quæstiones proponerent, & si qua in re hærerent, simpliciter & ingenuè proferrent. Cùm autem illi modestè recusarent, & se Laicos & indoctos & illi certamini impares esse, semel

ac iterum dictitarent, tandem Adamus Squierus non è subsellijs, vt iste imaginatur, descendit, sed ne mutum spectaculum exhiberetur, ille ab illustrissimo Comite iussus, Opponentis personam sustinuit, mihi respondendi partes impositæ sunt, vt quia illi tacere quàm loqui maluerunt, rationibus vltrò citróque commeantibus aliquid, Deo afflante, boni fieret. De Iustificatione ex Epistolis Pauli & Iacobi, & de alijs atque alijs quęstionibus obiectiones papistarum firmissimè à D. opponente, & earum solutiones à me adductę sunt. Re ventilata & discussa iterum redit ad exhortationem vehementem, affectibus & pietate pleniſſimam Comes, vt alijs nominibus multis sic hac de causa maximè laudandus & honorandus, quòd flagrantissimo eos lucrifaciendi studio teneretur. Ita tum decessum est. Alio die accersitus in cubiculum Illustriss. Comitis solus cum eorum generosorum vno contuli: tum quòd alijs prę-sentibus nolebat, sua dubia protulit: de numero Sacramentorum actum est: omnibus explicatis & enodatis non statim cessit, sed deliberare se & Deum inuocare velle professus est: nunc è custodia liberatus, Dei gratia, mutauit sententiam & ad nostram Ecclesiam cum alijs Christianis Anglis accedit. Quid hic vel Zoilus, vel Inuidia, vel ipsa Calumnia reprehendat? tamen ex hac breui & vera narratione quantum ille à veritate absit, potestis

cog-

togrioſcere. Ait importunitate poſtulantium attractum Comitem, cum Zelo & amoris abundantia adductus ſit: ait Orthodoxos, id eſt, Papiſtas fuiſſe expectatos qui vna diſputarent, cùm nihil tale eſſet conſtitutum: ait D. Laurentium Humfredum cum tribus ſocijs ad impugnandum veniſſe, cùm eſſemus tres ſolummodo, & non ad impugnandum ſed ad ſuadendum & perſuadendum genero ſis priuatim conueniremus: ait omnes congreſſus noſtros fucos eſſe & ſpecies diſputationis, cùm ſint actiones ſeriæ, & ille potius in his & in alijs multis videatur ludere. Sed hoc, credo, iſtos malè habet, quod eorum generoſorum vnus ipſos deſeruit, & de alijs duobus bona ſpes concipitur. Ex hac vna hiſtoriola, in qua Actor ab illo productus ſum in proſcenium, quæ & quanta aliarum fabularum vanitas ſit, & ego coniectura aſſequor, & alij iudicare poterunt.

Socij duo D. Adam. Squierus, D. Grauettus.

Obijcitur ab ipſiſmet, & ab aſtipulatoribus ſuis, ſemper licuiſſe homines a rectis fidei tramitibus exorbitantes conuertere: Sed oſtendimus ſupra illiuſmodi homines profeſſione mẽdicos, aliena quadra victitãtes, ſine ordine, ſine lege palantes, cæco & præcipiti zelo abreptos, alterius regni terminos & terras nõ debere inuadere: maximè vbi politia cõſtituta eſt: vbi illorũ opera cõmodius carere poſſumus, vbi nemo tales cõduxit operarios, nec quiſquã eſt qui

Color aduentus conuerſio Anglorum.

talibus Allotrioepiscopis aliquam mercedem persoluet, nec vnquam Deus talem ordinem in sua Ecclesia approbauit: An enim dicent se Apostolorum vestigia sequi? Si Apostoli sunt, missi sunt: At quis misit? Magister generalis, aut Papa? Nemo transferre in alium potest quod ipse non habet: at in hac regione non regnum habet, nec locum nec loculum, nec cũ auiculis nidulum, nec cum vulpibus latibulum. An se ingerent, & in alieno Regno pedem ponent? & in alienam vineam irruent? potest esse hoc Papale, sed non est morale. Possunt hæc ad absolutam & extrauagantem Pontificum potestatem & infinitatem referri, sed nec ex Officijs Ciceronis, nec ex Ethicis Aristotelis, nec ex præceptis Theologiæ vnquam probabitur: Catonianum est, Ad consilium ne accesseris antequam voceris. Nemo prudens, nemo modestus, immittit falcem in alienam messem: Nemo aspirauit ad ædilitatem in Romana rep. sine suffragijs: In alieno choro nemo saltat, qui est sobrius. Nullus vnquam operarius laude aut mercede dignus habitus est, qui non vocatus est, qui se intrusit: nec sapit me a sententia qui hoc modo operam interponere suam voluerit. Notatur Alcidamas apud Lucianum, ad conuiuium prorumpens

ἄκλητος, Αγχ' οὐκ Ατρείδει Αγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ

Qui currunt iniussu Domini, per Hieremiam à Domino accusantur: Nemo seruus Dei, sine

ſine vocatione Dei irrumpit, non Moſes, non Aaron, non Chriſtus, non Apoſtoli; non illi in vinea operarij, ni ſi prius facta conuentione, & ex pacto denarij. Et audebunt iſti nullo accerſitu Magiſtratus, ſolo nutu Præpoſiti ſui in alienam prouinciam impetum facere, & hoc magnum onus recipere, quod nec ipſi, nec ipſorum Magiſter, nec Collegium Ieſuiticum deberet ſuſcipere, nec poſſet ſuſtinere? Mendici ſunt? & quia gratis accipiunt, gratis dare volunt. Non licet. Generalis ille Magiſter nullo iure hanc religionem nobis vnquam probare poterit. Deus enim in ſua Rep. mendicos non admiſit, Mendicus omnino non erit inter vos. Deut. 15. An quaſi Apoſtoli apud nos ſeminarunt ſpiritualia, vt metant noſtra carnalia? At carnalia metunt noſtra, & ſerunt Ceremonias, traditiones, Oracula Papæ, & placita & regulas ſuorum patrum Ieſuiticæ familiæ, omnia carnalia. Mendicitas habita eſt miſeria: nõ aliqua laudabilis profeſſio: non tolerabilis conditio, non aliqua religio: nec domatim aut oſtiatim voluit Dominus ſuos præcones mendicare: ſed in domo quam ingreſſi ſunt, permanere: nec docuit precariò quærere, quod lex Diuina & humana tanquam debitum aſſignat: Dignus enim eſt operarius mercede ſua: Iſti ſunt Mendicantium ordines, quos tamen Bonifacius Octauus multis immunitatibus & priuilegijs muniuit & honeſtauit: Matth. 10. Stella.

Ille inquam Bonifacius, anteà Benedictus vocatus: cùm tamen nec benedicere nec benefacere nouerit: qui viuus non abs re illo scommate exceptus est, metricè licet barbarè, verè licet non poeticè.

Audi, tace, lege, benedic, benefac, Benedicte:
Aut hæc peruerte, maledic, malefac, Maledicte.

Cranzius l. 8. c. 35. Sax.

Talis honor concessus erat ab Honorio Quarto alteri religiosorum ordini: moriturus enim, omnibus Cardinalibus prius sua dignitate priuatis, titulo illo, Minoritas donauit, hac lege, additione & conditione, vt semper ex illo Minoritarũ numero aliquẽ successorem eligãt. O hypocriticos & superbos mẽdicos! Sed enim obedire suo Præposito oportuit, iussis legatis eũdũ est, quocunq; miserit Põtifex obediendũ? Sed non nisi in Domino: hoc enim facere debẽt Iesuitæ quod fecit Iesus, qui ab hominibus non accepit testimonium, qui venit è sinu patris, vt non suam voluntatem sed patris enarraret. Faciãt Iesuitæ, quod faciũt Iesu Angeli: qui apud Esaiam describuntur, Domino in sublimi editóq; solio sedenti astare eique ministrare: quorum clamor Seraphicus, & legatio Angelica hęc est, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum. Et Psaltes narrat Angelos licet virtute præstantes, tamen ad Dei solius laudes cõcinendas intẽtos esse, tanquam exercitus & ministros eius voluntatem facere, eius mandata audire & exequi. Cyrillus contra

Coloss. 3. Alia obiectio de obedientia Iesuitarum, c. 6.

Psal. 103.

tra Iulianum: Si quis &c. ſpiritualem & ſupremam diligenter colluſtret creaturam, etiam illam inueniet congruis legibus gubernari, obedientemq; & ſequacẽ omnibus modis in Deũ ſummum reſpicere. Et iſti Papę Angeli ſeu nũcij aliud Euangelium afferentes & aliena iuſſa peragentes, alterius nomine venientes recipientur?

At clamitant eſſe homines doctiſſimos, nulli ſecundos; ſic enim & ſibi videntur & ab alijs habentur, homines multarum linguarum, literaturæ magnæ, naris paulò emunctioris, planè nouum & rarum genus Monachorum, omnibus ſuis maioribus defecatius & purgatius. Hoc quicquid eſt, noſtris hominibus acceptũ ferant, qui obeſos illos & otio torpentes ad liberalium artium ſtudia excitarunt. Ne verò meum hoc inuentum dicant, Alphonſo Minoritæ, ſuo loquenti fidem, credo, non derogabunt. Et hanc prô dolor, hodiè incurſionem à Lutheranis patimur, quibus adeò frequens eſt Euangelium, & Paulinæ Epiſtolæ, vt nihil aliud ſpirare videantur &c. Nã huiuſmodi hæreticorum cauſa factum eſt, vt relictis quibuſdam nugis, quibus à trecentis annis hucuſque homines ſeſe dedêre, ad meliora ſtudia ſe tranſtulerint. Quò fit vt multò plures viros doctos nunc Eccleſia poſſideat, quàm à quadringẽtis annis retroactis hucuſque habuerit.

Obiect. de Ieſuitarum eruditione.

L. 1. c. 4. cont. hæres.

Satis doctus eſt qui à Deo doctus eſt: Non

sapit qui contra Christum sapit. Quinimo
In L. Sap. Robert. Holcot non diffitetur, Christum misisse suos Apostolos simplices, Antichristum
1. Cor. 8. doctos vocaturum. Est scientia quæ inflat
Iac. 3. & pernicioſa est. Est sapientia è supernis
Ierc. 4. descendens nihil simulans, & amanda est: Est sapientia terrena, & Dæmoniaca est: sunt eruditi ad malum, & damnata est: Est prudentia serpentina, qua primus homo delusus est, & abominanda est: Est & alia serpentis sapientia quæ sequenda est, de qua apud Matthæum est, Estote prudentes sicut serpen-
Ca. 10. tes: quam Hieronymus declarauit, Quando
Ibidem. „ toto corpore occultat caput, & illud in quo
„ vita est protegit: Ita & nos toto periculo cor-
„ poris caput nostrum qui Christus est custo-
„ diamus.

Hoc Caput impugnant Dæmones, Hoc Caput oppugnant Gnostici, vtrique docti, vtrique nomen sortiti à scientia. Huic Capiti in quo vita est insidiantur Iesuitæ, qui aliud caput, alium Iesum & Seruatorem, alias salutis vias & canales, alios sequestres, alios sacrificos propitiatores docent ac defendunt, & nobis Anglis in hac sua Peregrinati-
Gal. 1. „ one annunciant. Miror, quòd a Christo, qui
„ vocauit vos per gratiam, adeò citò transfera-
„ mini in aliud Euangelium: quod non est aliud,
„ nisi quod quidam sunt, qui turbãt vos, & volũt
„ inuertere Euangeliũ Christi. Cæterùm etiam-

sinos, aut angelus è cœlo prædicauerit vobis Euangelium, præter id quod prædicauimus vobis, anathema sit. Liceat enim ô Populares, sic Pauli verbis cõpellare & admonere. Quem non meritò terreant hæc Augustini verba? Idiotæ & simplices cœlum rapiunt, nos autẽ docti cum scientijs nostris, ad inferna demergimur, cùm scilicet nos inflant & non ædificant. Vt ex eodem citauit Cyrillus. Sed quæ est illa tanta, tam rara & inaudita Iesuitarum doctrina? vt inde possint disputando & certando palmam lemniscatam sibi polliceri. Habemus, Deo sit laus, verbi ministros & Doctores numero plures, dicendi gratia & copia, disputandi acumine omnibus Campianis præstantiores. Vtinam ille in Bibliothecam abditus studijs suis deditus nobiscum domi mansisset, vbi plura & rectiora legendo & auscultando, quàm apud Iesuitas peregrinando & cursitando didicisset. Enimuerò de Monachis illorum indoctis passim queruntur Polyd. Vergilius, Erasmus, Alphonsus & alij doctissimi. Et quid noui ab istis nouis monachis expectandum est, qui spem tantam hominibus ostendunt, & expectationem tantam sui concitarunt? Quicquid hactenus legimus aut vidimus, siue Rationes, siue distinctiones, siue censuras, siue Apologias, siue illorum primò fugitiuorum Hardingi, Sanderi, Dormanni, Rastalli, & aliorum, siue istorum Bristoi, Aleni, Campiani, recentiorum, in istis omnibus furti-

Cyril. l. 5. in Io. ca. 12.

Campianus.

uam monetam à scholasticis & aljis papistis surreptam, & nunc à rubigine absersam & expolitam esse deprehendimus. Quid est enim ab illis dictum quod non sit prius a suis dictum, & à nostris confutatum? Quò autem per transennam doctrinæ & eruditionis eorum thesauros quos venditant, vno intuitu videatis; tantùm vos docebunt, quantum ipsi Romæ & Rhemis à Papa Gregorio, à seminarij sui præfectis & scholarchis dictantibus, & quasi cibum præmansum tanquam paruulis in os ingerentibus, traditione illorum, & calamo suo excepernnt: A quibus ne latum quidem vnguem audent discedere. Hoc olim Cornelius Agrippa vidit & obstupuit; hoc obseruauit ille Ordinis Minorum Regularis obseruantiæ Alphonsus: Vnamquamque sectam sua dogmata accipere à suis prælectoribus, & ea tueri mordicus: Quis ergò ex istorum disputationibus fructus vel ad ipsos vel ad vos prouenire possit? Ipsi iurati licet victi, tamen veritati non possunt cedere, nec Palinodiam canere, sine nota violatæ regulę, & inobedientiæ, imò & periurij. Vos quid aliud discere ab istis potuistis, quàm Papę decreta, seminatorũ conclusiones, Casistarum & Magistrorum controuersiarum, id est, veterum monachorum, putida & rancida deliria? Ascribam Alphonsi verba, vt Iesuitę seruilem conditionem suam vel ab Obseruante fratre recognoscant, & cum illo resipis-

ſipiſcant, & vos me non ſomnium meum narrauiſſe, ſed illorũ ſcripta adduxiſſe, & eos ex hoc debili fundamento ingentem errorum cumulum exaggeraſſe intelligatis. Quare fateor, L.1.7. inquit Alphonſus, me non poſſe cohibere iracundiam quoties video aliquos ita addictos hominum aliquorum ſcriptis, vt impium autument, ſi vel in modica re quis ab eorum ſententia diſcedat. Volunt enim hominum ſcripta velut Diuorum oracula recipi, illumq; honorem illis exhiberi, qui ſolis ſacris literis debetur. Nõ enim iurauimus in verba hominis, ſed in verba Dei. Ego enim miſerrimã hanc dicerem ſeruiturem, ſic eſſe humanæ ſententiæ addictum, vt nõ liceat vllo modo illi repugnare: qualẽ patiuntur hi qui ſe tantum beati Thomę, aut Scoti, aut Ocan dictis ſubijciunt, vt ab eorũ placitis, in quos iuraſſe videntur, nomina ſortiantur; quidam Thomiſtæ, alij Scotiſtæ, alij Ocaniſtæ, &c. appellati. Paulus quidem iuſſit, captiuare intellectum noſtrum ſed in obſequiũ Chriſti, non autem in obſequium hominis. Quo fit vt hi qui tam leuiter de hæreſi pronunciant, non expendentes de quare loquantur, ſæpè ſua ipſorum feriantur ſagitta, incidantq; in eam foueam quam alijs parabant.

Verùm doctrinam ſanam, ſcripturæ & patrum autoritate ſubnixam & ſuffultam ad nos afferunt. De illorum doctrinæ capitibus & rationibus, Domino volente, aliàs erit locus dicendi fuſius. Interim vos, Fratres Chariſſimi, vi-

Obiect. de veritat. doctrinæ Ieſuitar.

videte & attendite, ne fallaci veritatis imaginè oculorum veſtrorum aciem preſtringant, Miſerum eſt & luctuoſum, ſi homines cum Ixione pro Iunone nubem, cum Iſaaco pro Eſau Iacobum, cum Iacobo pro Rachaële Liam, cum Iudæis pro Chriſto Eliam & aliquem prophetam, aut cum Herode Ioan. Baptiſtã, id eſt, aliud pro alio, aut malum pro bono, tenebras pro luce, pro vero Ieſu, vix Ieſu vmbram, pro cœlo gehennam ſibi deligant & amplectantur, omniq; ſua ſpe miſerrimè fruſtrentur. Quærite ab illis, Cuius hoc numiſma aut inſcriptio quæ obtruditur? Dei eſſe, non poſſunt verè affirmare. Ergo proditores coram Deo non prædicatores deprehendentur: In numiſmate enim tria ſolent requiri: vt materia ſit probata, aurea vel argentea: illorum eſt ſubærata & plumbea: vt pondus iuſtum ſit: illorum leue eſt: vt legitima ſit inſcriptio, illorum non eſt regis cœleſtis, ſed Papalis & humana. At proditores vocari durum? at eos qui agunt, qui docent proditoriè, ſic vocari iuſtum: & de ſuſpicione multarum proditionum iam dictum eſt: Et Roiardus Minorita, id mihi videtur imprudens dixiſſe, quod iſtos reos faciat: Proditores profectò ſunt, qui preferentes ſpecimen pietatis quaſi Chriſti inſignia ad Chriſti hoſtes defecerunt. An non deficiunt, cùm loco Chriſti in omni dogmate ſuo, aut Papæ prerogatiuam, aut hominis dignitatem prædicant? aut aliquid

Numiſma Papiſtarum adulterinum.

Part. æſtiua Do. 14. poſt pentec.

quid Christo admiscent? Quis virorum aut fœminarum vnquam ex ore istorum audiuit, ô qui sititis, venite ad aquas, &c. gratis emite? Quis illud? Cur expenditis pecuniam, pro eo quod non est cibus, & laborem vestrum pro eo quod non satiat? vbi Hiero. Ipse Christus aqua & panis est qui de cœlo descendit: Quis audiuit illud, Si quis sitit, veniat ad me? aut illud, Venite ad me omnes; ac non potius pro illo, aliud, Venite ad matrem Ecclesiam Romanam extra quam non est salus, redite ad Papam, nos recipite? alioqui peribitis: hoc iugum conscientiis hominum: hanc damnationis doctrinam auribus eorum ab istis cursoribus insusurratam esse, à fidei bonę hominibus accepi, noui & expertus pronuncio. Cùm semper Aphrica aliquid noui monstri producat, cùm omnes nouę sectę aliquid noui afferant: an putatis Iesuitarum nouam religionem aliquam nouæ religionis formulam non apportasse; vt sua nouitate fiat ipsa orbi Christiano commendatior & gratior? Polydorus Virgilius sic scripsit, Sic quotidiè à nouis hominibus nouæ inducuntur religiones, inter se tam versicolori vestitu quàm ratione vitę minimè conuenientes.

Isaias 55.

Hier. 1. Ies.

L. 7. c. 2.

Aperiamus sanè & explicemus nouitatem istarum mercium vt videatis & vos, fraudíne an lucro futura sit, hęc negotiatio, hęc noua Legatio: In qua prędico vobis huius noui Dramatis

matis hanc fore Cataſtrophen: in tota hac ſua Actione, ſicut catuli panniculos, ſic iſtos ſcripturas ſacroſãctas lacerare, vt noui ſcilicet actores huc aduentantes, nouã hanc & venuſtam dent vobis ſiue Comœdiã ſiue Tragœdiã. Quid ergo docent? quid adducunt? non pro ære aurũ vt Ieſaias prophetauit, ſed pro aureis ęnea; quę eſt Diomedis & Glauci apud Homerum commutatio: adducunt non theſaurum ſed carbones, Agnos Dei, quos Agnus Chriſtus nunquam probauit, quorum virtutem ex Vrbani Quinti confectione & conſtitutione poteſtis perſpicere: & etiam ex commentario de rebus Iapponicis, nominatim ex Epiſtola Aloiſij Froës, vbi mirabilem narrat fabulam de multiplicatione Agnorum: allatam fuiſſe, pyxidulam cerearum Agni cœleſtis imaginum, quas Romæ ſummus Pont. conſecrauerat, eas à quadam anu & alijs expetitas, tanta auiditate, vt ceram in particulas minutiſſimas ſecare coacti fuerint, quæ tamen vna Chriſtianis Mille quingentis ac triginta ſuffecerit, quas omnes, vel argentea, vel ænea, vel ſtannea theca incluſas, cum nomine Iesv ſpinea corona circũdato, & cum tribus ad imã crucem clauis inciſis religioſè conſeruarunt.

Esai. 60. Quæ ſint merces Ieſuiticorum negotiatorum.

1. Agni Dei &c.

Nomen Ieſu.

Docent & adducunt aquam luſtralem qua in nouis Inſulis, multa Ieſuitæ miraculoſè faciunt, qua epota homines aduerſa valetudine ac maximè febri conflictati eadem ipſa hora ſanantur, qua icti à venenatis ſerpentibus curantur: quam mulier ebibens, & ſuauiter quaſi Angelus

2. Aqua luſtralis, eiúſq; mirifica & maleſica vis.

gelus, IESVS, MARIA, pronuncians, illicò à Dęmone liberata est. Consimilis est historia in epistola cuiusdam ad patres societatis IESV, annexa libello de persecutione Anglicana, etiã hoc tempore: illum vouisse, totum se traditurũ in Iesuitarum societatem & obsequium: atque fretum patrocinio B. MARIAE & omniũ sanctorũ, dum ROSARIVM DICERET, superna quadam spiritus dulcedine repletum, hilarem factũ ad perferenda tormenta paratum, ad extremum cùm putaret siniſtrã manum in medio palmæ vulneratam, & sanguinẽ effluxisse: nihil tale fuisse, nec alium hunc dolorem, prętер illũ manus, persentiscere. Quid non credant occęcata mens, & stultitia, & superstitio? Homo, inquit ille circa mortem phantasias videt: sic & Mundus in exitu suo multos patietur errores. In Comm. de reb. Indicis. Chrys. L. 2. Epi. de Iaponicis rebus.

De virtute autem Aquę huius Iesuiticę, magnificè in epistola prędicat Duartes à Sylua, Aegrotorũ corpora non alio medicamento curantur à nobis, nisi Aqua Benedicta, cuius virtus in hoc regno multis experimentis, præsertim verò in oculorũ curatione, quibus Iaponij vulgo laborant, est cõprobata: vt eius petendę causa à Leucis decem vel duodecim vndiq; concurratur ad nos. Quo Alexi pharmaco multos pristinæ valetudini restitutos, & alios morbos cõplures in illis regionib⁹ pulsos Cõsaluus Ferdinãdus testatur. Ferri possẽt hęc in Iesuitis, vt do mestici rerũ suarũ testes sibi blandiantur, ac suis placeant, ac regnum suum amplificent fictis ac L. 3. Epist.

pro-

prodigiosis fabulis. Sed mirandum est Copum Anglum adeò fatuum ac credulum fuisse, vt nõ solùm credat, sed etiam tanquam credibilia nobis referre eum non pudeat: Aquam hanc piacularem seu benedictam à muto linguæ impedimentum, & in alio paralysim depulisse; & multas mulieres prius steriles fœcundas fecisse, & immanem maris tempestatem tranquillasse: & sorices qui omnia sata miserè vastabant, à terris Christianorum in proximos gentium agros fugasse: & Christianos hanc ob causam aliquem semper ex Patribus accersere, vt ab eis hac aqua consecrata perfundi possint. Hæc Copus, qui tamen pręter auditum nihil habuit, Non sic Euangelistæ, Non sic diuus Ioannes, Quod scimus loquimur, quod vidimus testamur.

Alanus Copus.

Dial. 1.

Fœlix Anglia Iesuitarum auspicatissimo aduentu, quos experietur non solùm doctissimos Theologos ad conuertendum & seruandum animas, verùmetiam fœlicissimos medicos ad curandum corpora: ita vt breui nec Iudęis, nec Arabijs, nec Græcis, nec Latinis, nec Galeno nec Paracelso, nec Medicis, nec Chirurgis, nec antiquis, nec recentioribus opus habitura videatur. In hoc Papismus & Reformata Religio differunt, obest ille, hęc prodest Medicis. Medicos frigere & fugere necessum est, Iesuitis pręsentibus: quõ doquidem omnium malorum & morborum pręsens remedium erit Aquę benedictæ aspersio. At Euangelij instauratio, vt

pru

prudenter vidit & elegantèr dixit D. Amerbachius, omnibus alijs detrimentum prę̃terquam medicis attulit, quia pictores, sculptores, omnes Demetrij Argentarij Dianę Ephesinę cultores, statuarij, aurifabri & cæteri esurire nunc se queruntur: At postquam Antonius, Rochus, Apollonia omnesque Sancti morbis mederi desierunt: quos pro medicis non habet reformata Ecclesia: reditur iam ad medicos: istisq; præteritis illi iterum consuluntur.

At enim intromissi huc, edent miracula? Iam responsum est de miraculis Indiæ: procul absunt, mentiri possunt: fama malum, & eundo crescit. Nam & apud nos aliquid factum esse dicebant, sed adhuc certò non constat, nihil asseritur, aliquid tamẽ velut Apocryphum mussitatur. Campianum factum esse Mirabiliarium: in Tamesi aquas stetisse, non fuisse fluxum aut refluxum, cùm ille ex Arce Londinensi, ad suam Passionem, ad locum supplicij, deduceretur. Ita Campianus erit non solùm Romæ sanctus sed Deus qui virga cursum aquarum inhibere & sistere potuit: erit Christus, qui mare tranquillauit: erit Canuto Rege longè potentior, qui non procul à Southamptonia dixit, Hanc paruulam vndam meo imperio cohibere vel remorari nequeo, vt testatur Polyd. Virgilius lib. 7. Anglicę Historiæ. Sed faciant mirabilia. Quid tum? Diabolus, signa potest facere: & in signis ac prodigijs veniet Antichristus:

De miraculis Iesuitarum.

Matth. 8.

Dæmones ſpiritus ſunt inconſpicui & ſubtiles, poſſunt ſuis preſtigijs oculos faſcinare & ſẽſus noſtros perſtringere. Miracula Magi Aegyptiorum olim preſtiterunt, quibus & populum infatuarunt, & Pharaonem regem obdurarunt. Sed in miraculis Moſaicis & magicis hæc erat differentia: Magi egerunt incantamentis, Moſes Dei verbo & potentia: Magi colubros produxerunt imaginarios, Moſes veros: Magorum ſerpentes non poterant nocere, Moſis ſerpens vnus Magorum duos comedit. Talia ſunt iſtorum conficta miracula: ſine verbo: vana & phantaſtica, nec iam locus eſt miraculis, cùm in omnem terram verbum ſonuerit, & in India olim, vt ex Synopſi Dorothei Epiſcopi Tyri conſtat, qui narrat Bartholomeum Indis Euangelium Ieſu Chriſti prædicaſſe: & Matthæi Euangelium illis tradidiſſe: & apud nos hodie, prædicatum eſt Euangelium, vt confirmatione nouarum miraculorum non egeant, niſi quia doctrina Antichriſti noua fortaſſis opus habet nouis miraculis.

Differentia miraculorum.

Eſt alius Peregrinator qui reliquias in ſua, vt vocat, Chriſtiana Peregrinatione miris extollit laudibus, & eas tanquam amoris ſymbola decantat: & iſtos Dei agnos & cætera quæ apportant donaria, inter hæc mutuę charitatis pignora & munuſcula connumerat. Sit ita ſanè: fuiſſe olim eiuſmodi dona: ſed hæc Ieſuitica illorum eſſe ſimilia probare debuiſſet,

Con. Librum Anglicum de Chriſtiana Peregrinatione.

set, si de re subiecta loqui & non à proposito digredi & deerrare voluisset. Illa fuerunt antiqua puriore seculo, hęc noua & suspecta, hęc corrupta Antichristi tempore, illa priuata signa beneuolentiæ, hæc publicæ tesseræ superstitionis: illa spontanea, hæc coacta, illa viuentium xenia, hęc mortuorum monumenta & exuuiæ: illa vera, hęc ficta: illa vulgaria, hæc consecrata: illa amicorum dona, vltrò citróque commeantia: hęc inimicorum munera, à Pontificibus Romanis missa, vt istis nugis superstitiosam plebeculam inescent, sibi concilient, à Deo, à Principe abducant. Iterum moneo vt sitis Promethei, Romanæ Pandoræ pyxides nolite accipere: nolite tangere: ne sitis ὀψίνοοι, ne serò post factum sapiatis, vt ille de quo Hesiodus,

Accepit tactúsque malo tum denique sensit.

Meministis dona esse quędam accipientibus lethalia; tale donum erat Aeneæ licet alioqui Pij, qui Didoni Reginæ gladium dedit, sed quo se illa transfixit. Tale erat donum Deianirę, quę Herculi vestem misit, sed venenatam, qua semel induta & calefacta, grauissimè homo fortissimus excruciatur. Nouimus apud Patres memorari quędam ad sepulcra sanctorum miracula: Ergonè hodie aut fiunt vbique, aut exorcismo creaturarum à Iesuitis fieri posse & debere credamus? Augustinus in eo loco, quem Peregrinator ille profert,

De Reliquijs & ibidem miraculis.

Obiect. ex Augustino.

Solutio.

De ciuit. Dei lib. 22. cap. 8.

" fert, narrat primum, non esse necessaria nunc,
" vt olim miracula, tum facta necessariò fuisse,
" priusquam crederet mundus, ad hoc vt cre-
" deret mundus: Quisquis adhuc prodigia vt credat inquirit, magnum est ipse prodigium, qui mundo credente non credit.

Narrat secundò illa in Dei nomine facta fuisse & non ita nota, nisi paucissimis: nec tanta vel authoritate commendari, vel tanta claritate illustrari, quanta illa, quæ sa-
" crarum literarum canone recitantur: & ideò
" recitantur, vt fidelium populorum memo-
" riæ inhęreant. Tertiò narrat illam cæci hominis illuminationem Mediolani ad sepulcra Protasij & Geruasij; illam pueri rota obtriti resuscitationem: & illam duorum Podagricorum sanationem ad memoriam Sancti Stephani Martyris, aliaque generis eiusdem miracula, ideò à Deo edita, quia in eum qui ostijs clausis ad discipulos ingressus est, qui ascendit in cœlum cum carne in qua resurrexit, viui crediderunt: nec Augustinus vsquam reliquias eorum circumferri voluit, sed deridet, nec de cultu earum, vel Sanctorum veneratione & inuocatione, qua hęc fierent, quicquam tradidit: sed omnia fidei verè credentium, & Deo singulariter operanti tribuit. Quod ex istis locis patet, Quid erat in cordibus exultantium, nisi fides Christi, pro qua Stephani sanguis effusus est? Præterea ipsi

In opere Monach.

Aug. de Miraculis.

ipſi Martyres, huius fidei Martyres, id eſt, huius fidei teſtes fuerunt. Et ibidem, Pro iſta fide mortui ſunt, qui hæc à Domino impetrare poſſunt: Et capite ſequente, Sed nobis martyres non ſunt Dij, quia vnum eundemque Deum & noſtrum ſcimus & martyrum. Et rurſus demonſtrat non eſſe Chriſtianiſmum illa ætate Paganiſmum, vt quemadmodum Ethnici ſuis Dijs templa ædificarunt, ſic ipſi Memorias extruerent ſuis martyribus, quibus neq; aras erexerunt, vt illis ſacrificarent, nec ſacerdotes inſtituerunt, quia ſacerdotes Dei non ipſorum fuerunt. At nunc cùm iſta omnia à Papiſtis ad hominum cultum detorqueantur, cùm illa Sanctorum monumenta & ſepulcra hoc tempore diruta & ſublata ſint, cùm non veros martyres digna & debita veneratione proſequantur, ſed ſuorum Sanctorum nomina in Calendarium referant, eorum imagines & reliquias colant: cùm finis diuerſus ſit, quoniam Patres Dei cultum hinc confirmarunt, iſti Angelorum adorationem ſtabiliuerunt, cùm ſui quæſtus cauſa oſtentent & vendant, ex hijs magnam diſſimilitudinem eſſe animaduertimus, & propterea non poſſumus hodiè noſtro calculo iſtas ineptias & abſurditates comprobare.

„ „ De C.D.l. 22.c.9. Ca.10.

Concludimus ergò cum Auguſtino ijſdē verbis quæ Peregrinationis autor adduxit, fieri nunc multa miracula eodem Deo faciente per

L. 22. de Ciuit. Dei c.8.

quos vult & quemadmodum vult. Concludimus ex Chrysostomo, qui non pictum aut ligneum Christum, aut imaginarios Apostolos, sed veras Christi reliquias viuidè & graphicè depinxit : Christus enim in Sacramento Eucharistiæ & Baptismi, sensibilibus rebus & signis, sed oculis nostri intellectus exhibetur. Nam sic ait Chrysostomus : O quot modò dicunt, vellem formam & speciem eius, vellem vestimenta ipsa, vellem calceamenta videre: Ipsum igitur vides, ipsum tangis, ipsum comedis. Vestimenta eius desideras videre, ipse verò seipsum tibi tradidit, non vt videas solùm, verumetiam vt tangas, & in te habeas. Nemo igitur nauseans accedat. Idem Chrysostomus non optat videre aut habere Petri claues aut tunicam, non Pauli gladium aut sudaria, sed ea tantùm quæ vtiliter vel dixit vel scripsit vel fecit : Non modò enim inquit tam paruas epistolas, & pro rebus adeò necessarijs oportuit scribi : sed vtinam non defuisset, qui nobis Apostolorum historiam diligentissimè traderet, non tantùm quid scripserint, quídve locuti sint ; sed vt sese per omnem vitam habuerint, quid & quando comederint, quando sederint, quò ierint, quid diebus singulis gesserint, & in quibus partibus vixerint, quam introierent domum, quò nauigauerint, vbinam applicuerint, atque omnia diligenter

In Matth. Hom. 83.

In epist. ad Philemonem.

expo-

exponeret, adeo illorum omnia eximia vtilitate referta sunt.

Iterum suas merces extrudunt & laudant Annos Iubileos, Papales benedictiones, sic olim Gaspar Vitela Meaci proclamauit. Sic olim publicauit Sixtus Quartus inter Heluetios, in quibus æternam salutem appromittit pugnaturis contra hęreticos, (putà Christianos) pro libertate suæ Ecclesiæ. Nouit enim Pontifex Maximus supremum illud & callidissimum Caput Italiæ, Germanos & Anglos semper tanquam simplices & asinos ab Italicis ingenijs haberi, qui omnia Romanensium commenta amplexari, omnes eorum nugas coëmere consueuerunt. Sacerdos Italus audita Germani cuiusdam confessione, etiam reliquijs sanctis proficiscentem communire & honorare voluit: deditque homini quasi rem magni pretij sed tectam, videlicet pedem asini cui Christus insedit inuolutum Sindone, indicto silentio, ne cui diceret aut proderet, sed tanquam thesaurum in Germaniam deferret. Cùm ad Alpes peruẽtum esset, ostentat reliquias comitibus peregrinationis suæ, quos singulos etiam iste sacrificus asini pede donauerat: Ex istis vnus tot pedibus conspectis, Ergóne, inquit, asino huic quinque pedes fuere? Quid non mortalia pectora cogit credere stulta superstitio? Ingenio planè ad omnem pietatem credulo antehac fuit

L. 4. de rebus Iappon. anno, 1562.

Mercatura Indulgentiarum.

In Theat. histor.

Reliquiæ Asininæ apud Italos.

Germania, quod in Centum Grauaminibus ſuis aduerſus Papam non negant Germaniæ illuſtriſſimi Principes. Ita profectò ex altera parte mille artibus & dolis ad fallendum inſtructa eſt Italica Eccleſia. Quanquam & ea quoque alioqui ſapiens hic deſipuit, imò etiam caput eius Eccleſiæ.

Cur enim non liceat mihi dicere quod ipſi Cardinales de ſuo Capite aliquando fateri non erubuerunt? Corruptum Romanæ Eccleſiæ ſtatum emendaturus Cœleſtinus Quintus non ab equis ad aſinos, vt vulgo dicitur, ſed ab aſinis orſus, ad equos poſtea fortaſſis deſcenſurus, hoc primum iecit reformationis ſuæ fundamentum, vt Cardinales mulis & equis relictis Chriſti more & exemplo aſinis veherentur: ipſeque aſino primus inſedit vt alijs exemplum humilitatis præberet. At Papa non humilis à ſuis Cardinalibus, ſed fatuus & aſinus dictus eſt, eoque deriſo abierunt. Iſtorum trium quæſo quos maximos aſinos exiſtimabimus? an Germanos peregrinantes, qui Itali fallaciam deprehenderunt & deluſerunt? an Pontificem qui in reformatione ſeria, exemplo Chriſti abuſus, de aſinis in primis præcepta tradidit? an Cardinales qui tale Caput aſinum Eccleſiæ caput vniuerſale delegerunt? Hoc vafro & malitioſo artificio, vos etiam, fratres ornatiſsimi ludificare conantur, & aureis

Cœleſtinus aſino vectus.

imò

imò plumbeis Benedictionum pollicitationibus ac Cõfessionibus efficiunt quod de Pseudo prophetis prædixit Apostolus, Clàm introducent sectas pernicioſas, Dominum qui illos mercatus est abnegantes,&c. qui per auaritiam vos fictitijs verbis negotiabuntur. Caueant autem isti Nugones fucorum & fumorum venditores Indulgentiarij: caueant ne sequatur iustum D. Petri salarium, quod sibi ipsis celerem interitum concilient. Peregrinabaris, inquit cuidam Socrates tecum: ideò mirum non est peregrinationes tuas esse inutiles. Ego verò Iesuitis dico, quia peregrinantur secum, imò à Deo: idcirco hanc eorum curiosam legationem pessimè casuram & sibi & suæ Ecclesiæ. Nam cùm aduersus hanc sedem Romanam Sacri Imperij proceres sua Grauamina in Comitijs Norinbergæ proponunt: de hijs Indulgentiarum prædicatoribus & Stationarijs articulos quosdam exhibent: eos Bullas suas venales & inauditas peccatorum Condonationes exponere; noxas præteritas, futuras viuentium & vita functorum in Purgatorio remittere: hinc homicidia, furta, rapinas, hinc stupra, incestus, adulteria, hinc periuria, ac totam Iernam malorum originem traxisse: eos peragrare Castella & oppidula, prædicare sancti alicuius, putà Valentini, Huperti, Cornelii, Anastasiue sanctimoniam; Ordinem Mendicantium nihil ruri,

2. Pet. 2.

Ep. Principes com. Indul. & Stationarios.

nihil in vrbe sinere intactum: ideóque a Terminis quos adeunt dici Terminarios. Idem in Cõuentu Wormacienſi tractatur, Mendicantes Romam magnam pecuniæ vim importare: Legatos impudentiſſimos emitti in Germaniam, afferre Papales Benedictiones & facultates, vt vocant, vt liberos vulgo conceptos & ſpurios legitimos faciant. Hoc eſt Beati Petri ampliſſimum teſtimonium, hæc Indulgentiarum nundinatio: qua occaſione clariſſimi noſtrę Religionis inſtauratores exuſcitati, cæperunt primò Pontificios errores patefacere, & à Papali Eccleſia, & ab hijs rapacibus Harpyijs diſcedere, quas olim Alphonſus dixit ex Inſulis nouis Romam conuolaſſe, & adhuc nidum ac domicilium ſuum habere compertum eſt. Hinc diuinitus oblata eſt anſa Ioan. Huſſio ab eccleſia Rom. ſecedendi, ex Indulgẽtijs nimirum Ioannis Papæ ad Bohemos miſſis pollicentibus plenam condonationem delictorum ijs, à quibus auxilium aduerſus Ladiſlaum Regem Neapolitanum Rom. Eccleſiæ rebellem latum fuiſſet: Vnde ex Bohemorum ſeceſſione nonnullam plagam accepit Romanus Pontifex. Hinc Lutherus excitatus eſt, cùm intelligeret Tetzelij Dominicaſtri in ſuis Indulgentijs promulgandis impudentiam, eas nulla circuitione vſus apertè damnat, tanquam meras fraudes, & veluti retia, quibus Romani noui

Terminarii.

Impudentia indulgentiarum cauſa ſeceſſionis ab Eccle. R.

Ioan. Dubrauius H. Boh. l. 13.
I. Huſſius.

Lutherus.
L. de Ca. B.

Petri

Petri sed præposteri piscatores piscari consuescant : aitque istos Quæstores Pontificios audacter asseueraſſe, animam in cœlum euolare, quamprimum iactus nummulus in cista tinnierit. Hinc hac ianua primùm patefacta, alijsque innumeris erroribus magis ac magis à Spiritu sancto reuelatis, Saxones Rom. Ecclesiæ nuncium remittunt. Eandem occasionem in Heluetia accepit D. Zuinglius, cùm eandem mercaturam Franciscanus quidam Sampsonus apud eos exerceret, de animarum in cœlum euolatione eandem cantilenam occinens. Itaq; si Iesuitæ in Angliam hunc ob finem se recipiant, vt suas merces pudendum in modum populo nostro diuendant : idem stipendium, idem præmium expectent. Væ væ, Ciuitas illa magna Babylon, ciuitas illa fortis, quoniam hora vna veniet iudicium tuum. Et negotiatores terræ flebunt & lugebunt : quoniam merces eorum nemo emet amplius : non aurum, non argentum, non lapides pretiosos, non byssum & purpuram, non oleum, non thus, non similam, non animas hominum. Hęc sunt ornamenta quę secum inuehunt in hanc Ecclesiam Iesuitæ.

In propoſ.

H. Zuingl.

Apoc. 18.

Apportant? quid ? Confessionem ; Sic enim Romæ ordinatum est, vt illi præ alijs huic muneri præficiantur, quæ si non esset, ipsi nulli essent : nimirum hæc clauis est non regni cœlorum, sed regni sui: hæc non cœlum nobis, sed viam

Confeſsio Auricul.

viam ipsis in cameras & consilia principum, in omnium diuitum capsulas, in omnium muliercularum arculas referat. Hæc clauis est clauium, qua in sinus omnium influunt, qua apud omnes gratia & gloria circũfluunt: sed tamen hæc priuata clauis publica est fidei Christianæ Panolethria: quã veteres Tertullianus, Augustinus, Hieronymus, Chrysostomus tanquam spuriam non agnoscunt, & tota Ecclesiæ historia publicam Exomologesim narrat & laudat; priuatæ autem huius pœnitentiæ fructum vel potius labruscam propterea abrogatam esse, ostendit in sua historia Ecclesiastica Socrates. Quæ est autem pœnitentiæ Iesuiticæ norma? Vsitata quidem, sed ab illis interpolata: & singula & secreta Regum, nobilium, plebeiorum peccata in aure Sacerdotum demurmurantur: vnde non rarò voces emissę per ipsorum Confitentium iugulum redeunt. Et quanquam coram Iudicibus quibusdam, vt audio, Iesuitæ obtenderint secreta Confessionis non posse reuelari: tamen non ignorant esse quosdam casus in quibus fas sit illa religiosi silentij repagula rumpere: & norunt Papas omnes esse omnium Secretorum Secretarios: Pudet deinde nominare quę Franciscanos, Dominicanos & religiosos non puduit perpetrare: ideoque breuitatis studio ad Erasmi Exomologesin vos remitto quæ istorum sacra Veneris & Floræ aliquantulum reteget & denudabit.

L. 5. c. 19.

Confessio clauis secretorum Principũ.

Quatuor

Quatuor mihi in hac Confessione præter hæc quę dixi, nominatim suggillanda videntur: Primum, persona presbyteri Pœnitentiarij, monachorum & religiosorum, qui vt imperitia sępè & morum impuritate, ipsam plebem, quam informare & corrigere debebant, longè superant: sic Parochis in sua Ecclesia faciunt iniuriam, dum vt hodie faciunt in Anglia Iesuitę, alijs iustis pastoribus reiectis, illi Confessiones audiant, partes illorum sibi vendicant, de quo Armachanus olim meritò conquestus esse videtur. Alterum est quod habet Augustinus: Christum suum iugum feciſſe leuius: Apostolos exoneraſſe gentes & Iudæos: nunc Ecclesiam Christianam nouis huiusmodi præsumptionibus aggrauari. Tertium est, quod id exigunt quod fieri non potest, itaq; onus nõ ferendum est. Quis enim potest aut memorare omnia aut meminisse? Ait Dauid, Ab occultis meis mũda me: Ait Olympiodorus, Singulorũ hominum facta sunt quodammodo infinita, vt eorum meminisse nequaquam possimus. Quartum est, quod hîc aliquam meritorum portionem constituant: ita vt & in Quadragesima, & ante sumptionem Eucharistię, & in extremo mortis conflictu demurmurationem istam rigidè flagitent: adeò vt Magister Sententiarum, Innocentius tertius & Hugo; Sine hac confessione non patere viam in cœlum con-

Quatuor in conf. errores.

In 1. Eccle.

L. 4. d. 7. In Con. Lat. c. 21.

ten-

Hugo de potestate Eccle. In Leu. l. 3. c. 1.

tendant: Et Rodolphus quidam, Sacerdotes sic commissa nostra meritis leuare & potestate relaxare: & non esse decorum, vt quis sine mediatore aliquo iusto indulgẽtiã petere presumat: & tamẽ licet hęc Auricularis Confessio sit ita multis de causis vitiosa, pernitiosa, fugiẽda, tamen quia vt Sacramentum cum alijs quatuor in Ecclesia nostra non retinetur: hinc scilicet nostræ refugiũt & horrẽt Ecclesię vestibulum. Sed quid ego de illorum doctrina dicam, quum ipsi doctrinam Spiritus sancti locupletissimam Diuinæ volũtatis testem Sacram Scripturam carpãt & criminentur, esse mutam? quę tamen est tuba & vox Dei, ad extremos orbis terminos pertonans, esse obscuram: quam Petrus lucernam in loco caliginoso positam vocat: non esse supremam iudicem sed Ecclesiam, quas omnes Cauillationes Rob. Crowlęus noster abundè diluit, & hortor Tho. Pondęum generosum, eum librum diligenter legere, vt discat de sacrosancto Dei verbo augustius sentire, suumq; iudicium ex diuini verbi prescripto limare & corrigere.

Doctrina Iesuitarum de Scriptura.

R. Crowlęus, ad Tho. Pondæum.

Aliud doctrinæ genus est quod nostris propinant, non esse vobis cum Ecclesia nostra communicandum, & nobiscum expostulant, quod sacris nostris interesse, templa frequentare, conciones audire, legibus publicis huius regni moueantur & mulcta pecuniaria co-

Doctrina de vitãda nostra Ecclesia.

cogantur. Quibus respondeo cum August. Molestus est medicus furenti phrenetico, & pater indisciplinato filio, ille ligãdo, iste cædẽdo, sed ambo diligendo. De qua legũ mulcta licet suprà dixerim, tamẽ hîc plura necessariò afferrẽ impellit istorũ clamosa importunitas. Fælix crux quæ ad crucifixi Iesu Christi agnitionem trahit, & mater Ecclesiæ bona, quæ amore materno, timore liberali, vbera benignè & verbera prudenter submini strat. Fœlix necessitas, quæ ad meliora compellit, vt præclarè Gerson Parisiensis Cancellarius. Confitemur religionem non cogi, fidem esse Dei donum: Confitemur cum Gregorio, Nouam & inauditam esse prædicationem, quæ verberibus exigit fidem. Confitemur cum Bernardo, Fides suadenda est non imponenda, Quanquam, vt idem subdit, Melius procul dubio, gladio coërcerentur, illius videlicet, qui non sine causa gladium portat, quàm in suum errorem multos traijcere permittantur: Confitemur cum Augustino, Intrare posse hominem in Ecclesiam nolentem, accedere ad altare posse nolentem, accipere posse Sacramentum nolentem, credere non posse nisi volentem. Item, Ramum viridem ostendi ouibus & trahi, nuces pueris demonstrari & trahi: Sic in spiritualibus multo magis trahi quibus Christus à patre reuelatur.

Ad Bonifa.

Mulcta & metus legum.

Ad Io. D. 45.

In Cant. S. 66.

In Ioan. Tract. 26.

Deinde

Deinde addimus, vt Deus incrementum dat, vt omnis qui audiuit a patre, & didicit, is venit ad Christum: sic Paulum plantare, Apollo rigare, homines audire oportere & discere. Itaque idem Augustinus, Exterior, cultor arboris, interior, est creator. Hijs subdimus, non modò ista doctrinæ & prædicationis media adhibenda, sed & alijs etiam quasi cauterijs vtendum, vt Paulus prius cogatur & prosternatur, dein à Christo vberius doceatur, vt qui ad cœnam domini vocati per seruos non veniunt, per eosdem intrare compellantur. An illud Terentianũ excidit, Aetas, metus magister prohibebant? sic omnes Pamphili, sic philauti, sic homines auersi tractandi sunt vt resipiscant, & in officio contineantur. Tertullianus, Ad officium hæreticos compelli, non illici dignum est. Duritia vicenda est non suadenda. Hæc ab illo Patre dicta videri possunt durius: tamen quando idem ostendit fructum coactionis, æquissima est oratio: Sic enim ait, vtique qui imponit præceptũ, extorquet obsequium. Quemadmodũ & sua ætate attestatur Augustinus vbi experimento certo hanc vtilitatem moderatæ disciplinæ in epistola ad Vincentium comprobat. Hæc primitus mea sententia erat, neminem ad vnitatem Christi esse cogendum, verbo esse agendum, disputatione pugnandum. Sed hęc opinio mea non contradicentium verbis, sed demonstrantium superatur exemplis, Legum

con. Gnosticos.

gum enim terror ita profuit, vt multi dicant, Gratias ago Domino, qui vincula nostra dirupit. Quare fixum & firmum maneat hāc crucem non esse inutilem: Virgam iuxta Basilium interdum esse παιδευτικὴν: & totam hanc illorum querimoniam esse plusquam puerilem, maximè cùm ipsi nos volentes nolentes in ordinem suum cogere, & ad obedientiam suæ Ecclesię redigere soleant: & sanè Mariana persecutio testatur rem non sine vulnere & sanguine abijsse. Et nunc Ioan. Houlettus contendit in sua ad Regiam Maiestatem præfatione, de Euangelicis posse, de Romanensibus non posse sumi supplicium: Siccine in hoc Romanensi foro ęquum videtur, vt alius plectatur, alius ne quidem appelletur? Imò potius vt Christus patiatur & dimittatur Barrabas? Et vt papistæ sancti & intacti sint, & protestantes puniamur?

I. Houletti Paradoxum.

Sed quibus tandem rationibus conficiunt & concludunt, non debere Catholicos nobiscum communicare, non debere Deum nostra lingua, nostro more & ritu in nostris templis colere: PRODIJT enim Anonymus quidā, in suo breui vt vocat discursu seu tractatu: Cui⁹ nulla argumenta cohærent, nec in re ipsa insita sunt & infixa, sed foris procul assumpta & verè communia: quę nostrā magis causā quàm Pontificiam releuare & adiuuare videantur. Imò quæ olim in ea quęstione doctissimi patres nostri, Lutherus, Melancthon, Bucerus, Caluinus,

Solutio rationum I. Houletti & libri discursus, quod non cōmunicandum sit cum nostra Ecclesia.

papistica satza no sint adenda.

Martyr, Musculus, Viretus de superstitionibus, Missis alijsque papistarum sacris vitandis tradiderunt: ea iste contra nos, sed ineptè & sinistra manu, eiaculari voluit. Quare vna litura omnes illæ literæ deleri, vna figura Retorsionis omnia illa iacula hebetari possunt. Sic enim intorqueantur eadem tela in aduersarium.

Confutatio per Retorsionem.

1 Ergo Prima ratio quęnam est? Subest periculum contagionis? Assentimur: Deserendę ergo (fratres) & deuitandæ vobis sunt Pontificiorum Ecclesiæ, ne si picem tetigeritis, ea vos contaminetis. Secunda, Oborietur scandalum? Astipulamur: ergo cœtus eorum fugite: ne conscientijs vestris laqueus inijciatur, ne proximus infirmus offendatur: ne hostis scandalum patiatur, & vestra pręsentia triumphans vobis tanquam victis insultet.

2

3 Tertia, Debent omnes religiones sua quędam certa & propria signa habere, quibus à se queant internosci: Concedimus, ergo, ne eandem cum papistis religionem complecti videamini, ab ijsdem externo ritu & Ecclesiasticæ disciplinę forma ac ratione discrepare velitis.

4 Quarta, Si templa illa adeunt, erit sicut in Regno Roboami, sic in Ecclesia schisma & discissio? fatemur: ergo ne diuidamini: nec Romanensium synagogis aut conuentibus vos aggregate. Obtestor vos, fratres, per nomen Domini nostri Iesu Christi, vt idem loquamini omnes, & nō sint inter vos schismata, sed coagmē-

1. Cor. 1.

tati

tati ſitis eadē mente & eadē ſententia. Quinta ratio eſt participatio: Nolite ergo in hęreſi papiſtica conſentire, ne culpæ participes in ſupplicijs participetis, ne hæreticos non diuitantes, cum hæreticis in eandem pœnarum ſocietatem veniatis. Sexta, Hypocriſis & diſſimulationis crimen incident? ergo in eorum templis nec domi nec foris comparete: illorum idolatricis cultibus nolite vos polluere. Qui non eſt mecum, contra me eſt. Hijs argumentis ad veſtram vtilitatem, fratres, vos armate. Annon enim ſe rationibus ſuis tanquam ſagittis proprijs confixerunt? Annon in eodem laqueo quem contra vos abſconderunt, comprehenſus eſt pes eorum? Si quis enim voluerit ea latius perſequi, veriſſimum eſſe comperiet: quod ab autore illo propoſitum erat, non fuiſſe probatum: Maiorem ſine Minore, generalem propoſitionem ſine applicatione induci: itaque nihil facere contra nos Complexionem: imò totum librum eſſe cothurnum, qui vtrique pedi conueniat, imò qui nobis magis quàm ipſis accommodetur. Nam ſeptimo loco quod ſequitur, etſi aliquo modo ad propoſitū videtur pertinere, tamē etiā ibidem oberrat, & veritatis ſcopū non attingit, aut falſa infercit, aut aliena interſerit, & eſt Antiſtrephon ipſiſque magis multò verius quā nobis adaptari poterit. Quę eſt enim illa ratio? Eccleſiæ noſtę liturgia mala eſt? Quid ita? Quia Scripturas in ore habent,

5.

6.

Matt. 22.

Pſal. 9.

7. De Liturgia Eccleſiæ Anglicanæ.

sicut prisci hæretici. Apagesis. Scripturas in ore habere pudet Catholicos? Cum prophetis, cum Christo, cum Apostolis habere in ore, in corde, in templo, in priuatis ædibus nos gloriamur: cum illis non pudet dicere, Scriptum est, Os Domini locutum est: non pudet nos Euangelij Christi. Translatio mendosa est? Nodum in scirpo quærunt, Cæci sunt aut lusci & in oculatos iaciunt conuicia? Suam versionem Latinam Tridentinorum patrum calculis solam Autenticam nobis probent: dein nostrã sua lima posteriore corrigant. Quid deinde? Non sunt in templis nostris Imagines? non mirum, quia id non præcipitur, nos admittere veremur: illi licet prohibeantur, non verecundantur: Filioli custodite vos à simulacris. Nec habuit istos idiotarum libros, ista anicularum spectacula, istas puerorum imagunculas prima Ecclesia vt ex Cyrillo, Arnobio & alijs liquere potest, nominatim verò ex Tertulliano in Apologia; Nec se, nec Ecclesiam suam frigidas mortuorum statuas & imagines adorare quas milui, & mures, & araneæ videntur contemnere: quas Diogenes & Diagoras deriserũt. Diogenes, inquit Tertullianus, nescio quid in Herculem lusit. Ibidem Commentator, Diagoras Melius cùm in diuersorio quodam nulla sibi esset materia ad coquendam cœnam præter Herculis idolum, Age, inquit, Hercules, certamen nobis obeas decimum tertium, & excoquito

Translatio.

Imagines.

1. Ioh. 5.

quito lentem. Si ergo & nos imaginibus istis focum nostrũ accendimus & nos calefacimus, cur frendit Papismus? Desiderantur quinque Sacramenta? Spiritus mendax loquitur: Confirmamus & catechisamus paruulos, ordinamus Ministros, celebramus Matrimonium, ad pœnitentiam vocamus, publicè priuatim Deo peccata nostra suppliciter ad remissionem, proximo humiliter propter reconciliationem confitemur. Sacramenta.

Non vngimus infirmos? Non sumus Apostoli: Nec oleum Apostolicum est oleum Iesuiticum. Nec ista propriè sacramenta vocantur à patribus. Et Autor sacramentorum quis est, nisi Dominus Iesus? inquit Amb. li. de Sacramentis 4. ca. 4. Hæc autem Christus vbi instituit, tanquam Sacramenta? Desunt Missæ in nostra Ecclesia, Non deest Communio sancta, quam solam Christus instituit. Desunt altaria? Non sacrificamus Iudaicè, nõ mactamus in Euangelio pecudes: contenti sumus Mẽsa sacra & Dominica. Nõ oratur hîc pro animabus defunctorum hominũ? Nec est opus, quia boni quiescũt: nec opis est nostræ, malis mortuis succurrere, non magis quàm medici possunt curare mortuos: Laudamus viros præclaros, vt extat cõmemorabile exemplum in Ecclesiastico. Precamur, vt nos Deus è faucib. Rom. Pon. eruat, vt à tyrannide Leonis vindicet? Falsũ est: sed tamen licuit sic precari, quia Dauid siue Christus Deum Missæ, &c. Preces pro defunctis. Cap. 44. Preces vt liberemur a R. tyrannide.

Psal. 21. um orauit, vt eum a vitulis multis qui circumdederunt, à tauris pinguibus, qui obsederunt, à Leone qui rapuit & rugijt, vt ab ominibus hostibus liberaret: & Christus sic orare docuit, Libera nos à malo. Est Octaua ratio, si nostras inuisant Ecclesias, priuabuntur beneficio & priuilegio Catholicę religionis, nimirum Altaris sacrificio: Pulchra iactura carere sacrificio Papistico, quod Christi passioni derogat. Nō est dispendiū sed compendiū. Non videbunt Angelos descendentes & ascendētes in Eleuatione corporis Christi: Nō sic deliramus, vt credamus ibi pręsentes esse Angelos, vbi Christus pręsens corpore suo nec est nec esse voluit: aut vt quod nemo hominum vnquā vidit, nec videri à nobis, nec à quoquam potuit, id nos cum illis stultis in Erasmi Exorcismo, spectatoribus videre nos confiteamur. At Missæ ea suauitas, ea commoditas est, vt huius causa non Centum tantùm Marcas Catholicus amittere, sed etiā Centū mille mortes oppetere debeat? Ego tanti pœnitere non emerim: Istuc ergo non Anglis meis nec amicis optauerim, sed desperatissimis hominibus, quibus cum Phormione, res ad restim rediit planissimè: quibus nec res nec spes est, quibus placet vox illa desperationis pleniſſima, Abi domū & suspende te. Non sunt nobis claues Ecclesiasticæ? Non potestatis fortasse sed scientiæ, non tyrannidis sed ordinis: non Pontificiæ sed Christianæ sunt: Nulla est confessio? Non

Præsentia Christi in eleuatione.

Missæ pretium 100. Marcæ.

Claues.

Confes.

au-

auricularis & quadrageſimalis qualis eſt ab iſto diſcurſatore aſſignata, quæ ſit ad ſalutem neceſſaria: de qua diximus: At non conſequẽtur merita bonorum operum, niſi in Rom. Eccleſia? Nec in Romana, nec in Anglica meritis vllorũ operum, vllus locus eſſe debet: in vinea denarius eſt datus operarijs, vt primis ſic nouiſſimis, non ſicut iſti laborarunt, ſed ſicut vineę Domino bono placuit. Sed lõgiorem poſui orationẽ, non neceſſariò quandoquidẽ omnia & ſingula iſtius Curſoris argumẽta non curſim ſed copioſè & doctè frater meus in Chriſto obſeruãdus P. Wibornus iamdudum refellit.

Merita in ſola Eccleſia Ro.

P. Wibornus.

Supereſt alia Ieſuiticæ doctrinæ ſpecies omnium Chriſtianorũ hominũ ac omnium bonorum ciuium auribus odioſiſſima, qua docẽt populum non debere ſuã fidem, obedientiam, obſeruantiam in rebus licitis & honeſtis, Iuramẽto, Regię Maieſtati obſtringere. Iuramẽtũ Primatus alij multi damnant, vt ille perſecutionis Anglicanę hiſtoricus fabuloſus, qui non à publica perſona vlla, non à Magiſtratu, non in Comitijs publicis, non à viris Eccleſiaſticis, non ab Academicis hoc exigẽdũ vllo modo cẽſuit. Imprimis G. Alenus magnus hoc tẽpore Papiſtici cœli Atlas nõ probãdũ, nõ rationi, non naturæ cõſentaneũ, nõ poſſibile, nõ cum Dei verbo cõiunctũ, non cum Eccleſiæ decreto cohærens, nõ honori Regiæ Maieſtatis conuęniens, ſed omnibus modis oneroſũ omniũ conſcientijs expreſſę

Doctrinæ alia ſtipula de non iurando Principib.

In Apol. Alleni.

statuit. Cur ita verò? Nec enim satis est dixisse Apollinem, oracula hijs tẽporibus indigẽt probatione. An iurare omnino improbandum censent? Id verò Anabaptisticum esse (scio) nõ diffitebuntur: An repugnat sacro Dei verbo? Iurare in Dei nomine, in veritate, in Iudicio, in iustitia? An pugnat cum naturę lege, Cùm iuramentũ bonæ fidei requirat ante Legem Abrahamus à seruo, vt fidelis esset, & vxorem filio Isaaco de filiabus Canaan non acciperet? An rationi dissentaneum quod religioni consentaneum? Quid aliud hoc iuramento exigitur quàm quod a suis Israëlitis postulauit Iehosue? Populus Israëliticus iurat Principi, se alijs dijs reiectis soli Deo seruiturum & eius volũtati obediturũ. Populus Anglicanus aliis exteris Dominis & potestatibus relictis, Iuramento Deo suam obedientiam, Principi suum obsequium promittit: Cui rerum ciuilium & Ecclesiasticarum ex diuini verbi prescripto procurationem concedit, & externos principes ac pontifices ab eadem iurisdictione intra huius regni & regionis fines excludit, sanctéq; recipit ei omne debitum officium & obseruantiam deferre, omniaq; priuilegia antiqua & Regni iura velle defẽdere pro virili & sarta tecta conseruare. An hinc vlla existere potest conscientiæ benè formatę & edoctæ questio? an vllus scrupulus aut scopulus aut metus vllius naufragij? An absurdum est Regiæ Maiestati parere?

Hier. 4.

Ios. 24.

Est

Est autem Regina mater patriæ nutrix Ecclesiæ,
Paret Carnifici renuens parere parenti.

An quòd Patres nostri suis Regibus sæpè præstiterunt, & nos omnes hodie facimus, id fieri non potest? Iurauit Deus Optimus Maximus nobis per seipsum: & nos in ejus verba, pro ejus aris & focis & religione iurare ipsi detrectabimus? Iurarũt olim Reges Pontifices, iustitiæ & pacis custodes populo, vt in Summa prædicantium apparet, Quod æquum omnibus facient nec hoc dimittent, *Ne pour bon grè, ne pour mal grè, ne pour dons, ne pour promesses*; recito enim autoris verba, & repono scriptionis ipsissimam formulam: & principi populus vicissim suam fidem non obligabit? Legatur Cõstitutio noua, in qua sic iuratur: se Dominis suis sacratissimis Iustiniano & Theodorę coniugi puram conscientiam, & geminum seruitium præstiturum, se cum sanctissima Dei Catholica & Apostolica Ecclesia communionem habiturum, neque ei vlla vnquam in re aut vllo modo aduersaturum? Annon hîc & in ciuilibus & Ecclesiasticis rebus omnis operæ & omnium officiorum perfunctio, omnis obedientia promittitur? Iurare licuit Iustiniano: & Elizabethæ negatur? Licuit tum hoc officium Deo & Dei Ecclesię exhibere, & hodie non erit licitum? Imò quod Pontificijs contra Deum Romæ permissũ est, id nobis pro Deo erit illicitum? Cur enim suas deformes Iurandi formu-

I. Brom.

De Iuramento licito Imperatori.

De formulis Iuramenti Papistici illicitis.

las non recognoscunt? Extat lex Clementis Quinti, de iuramento Cæsaris, vt Ecclesiæ Romanæ priuilegia conseruet, libertates protegat. Quæ autem illa sint ex constitutionibus Calixti, Pelagij, Nicolai secundi, aliorúmque clarum & planum est, esse nimirum placita Romanorum Pont. Hinc Cornelius Agrippa rectissimè, Ex horum, inquit, canonibus didicimus, &c. summi Pontificis esse bella gerere, dissoluere fœdera, soluere Iuramenta, absoluere ab obedientia. Quod tamen nullo iure Diuino debet. Deus qui dixit, Vouete, dixit, Reddite. Et reddes Domino Iuramenta tua. Et ista tenerę & tremulę conscientiæ, quę non possunt Regiæ Maiestati se in licitis causis submittere, in Papatu quid non admittunt, quibus rebus inanissimis non subscribunt? Expendatur formula iuramenti Imp. in vita Hildebrandi: & ibidem formula Pontificiæ abrogationis, Beate Petre Apostolorum Principis, &c. Henricum deijcio, Christianos omnes imperio subiectos iuramento absoluo, prętera quia monita mea imò tua contempsit, eum vinculo Anathematis colligo: certò sciens te esse Petrum in cuius Petra, vt in vero fundamento rex noster Christus ædificauit Ecclesiam. Legatur Iuramentum Othonis: vbi per lignum saluificæ crucis & per sanctorum reliquias suo Domino Ioanni iurat se pro viribus Romanã Ecclesiam eiúsque Rectorem exaltaturum. Perpendatur alia formula Episcoporum, Ego N. cle-

Iuramentum Imperatorum

D.63.

electus N. Episcopus &c. vbi fidem & obedientiam Beato Petro, Sanctæq; Apostolicæ Ecclesiæ Romanę & Domino Papæ atque successoribus Canonicè intrantibus pollicetur: consilium se quod ipsi concreditum est per se aut nuncios seu literas, ad eorum damnum, volentem & scientem nemini patefacturum. Papatũ Rom. & Regalia Sancti Petri & successorũ conseruaturũ: Regulas sanctorum Patrũ obseruaturũ, hęreticos, schismaticos, & rebelles Domino nostro pro viribus persequuturum. Examinetur alia formula in Bulla Pij Quarti, de ordinatione & promotione Doctorum & aliorum cuiuscunque artis & facultatis professorum, In qua iurant se Apostolicas & Ecclesiasticas Traditiones, reliquásque eiusdẽ Ecclesiæ obseruationes admittere: se credere Transubstantiationem, realem prętentiam, Missæ verum proprium & propitiatoriũ sacrificium, vnius speciei Communionẽ, Purgatoriũ, animarũ ibidẽ leuationẽ, suffragia pro mortuis, Cultũ & venerationem imaginũ, sanctorũ innocationem & reliquias, Indulgentiarũ salutarẽ potestatẽ: se agnoscere Sanctam, Catholicã & Romanã Ecclesiam tanquam omniũ Ecclesiarũ matrẽ & Magistrã; se Rom. Pontifici Petri Apostolorum principis successori ac Iesu Christi vicario spondere, iurare, & omnia cõcilia, ac præcipuè Tridentinũ recipere ac profiteri. Cuius hæc est conclusio, Hanc veram Catholicã fidem, extra quã nemo saluus esse potest, quã in prętentia spõte profiteor &

In decretali de Iureiurãdo

Iuramentum Episcoporum.

Mysteria Papæ non reuelanda.

Iuramentum Doctorum.

& veraciter teneo, eandem integram & immaculatam vsq; ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſimè, Deo adiuuante, retineri, doceri, & prædicari, quantum in me erit curaturum me: Ego idem N. ſpondeo, voueo, ac iuro, ſic me Deus adiuuet, & ſancta Dei Euangelia. Alia ſunt multa & votorum & Iuramentorum genera, quando ſuis Abbatibus, Prioribus, & Præpoſitis, & ſuperſtitioſè, & vanè, & arroganter, quæ vires excedunt, ſcilicet quæ Bernardinus de Buſtis parte 2. Ser. 27. tria religionis principalia fundamenta vocat, Caſtitatem, obedientiam, mendicitatem cæteraque vouent, ſeque quodammodo hominum ſeruos conſtituunt: quæ aſinina humilitas verè dici poſſit. Qui ſi illa tria Ioan. Huſſij præcepta ſeruarent, vt à conſuetudine iurandi, à leuitate, ab inductione aliorum ad iurandum ſibi temperarent, non ita ſe darent præcipites in omne periurium. Iuramentum non eſt iniquitatis vinculum: Et verè Auguſtinus, Non eſt peccatum verum iurare, ſed grande peccatum eſt falſum iurare.

Iuramenta & vota religioſorum.

Super Marc. cap. 6.

Quare dum Allenus Theologiam, rationem, naturam, conſcientiam huic ſacramento refragari & reclamare aſſeuerat: quid ipſe externis hominibus perfidioſè ſpoponderit, & quid patriæ parenti iure debeat, planiſſimè eſt oblitus. An enim ęgrè ferunt, quòd ſuam fidem Reginæ & legitimis ſucceſſoribus obſtringant? At enim ſic in ſtudijs ipſorum, vt vocant, vniuerſalibus,

ſeu

seu Academijs studiosus, iurat se fore obedientem Beato Petro, quod Petrus non requirit, & Sanctæ Apostolicæ Romanę Ecclesiæ, quod nullo iure exigit, & Papæ & successoribus legitimè intrantibus, quod incertum est & infinitum. Et Bonifacij Octaui vulpinus introitus falsum & malum esse conuincit. Cæterùm parùm retulerit quomodo intrent Canonicè, nisi viuant, & regnant & pascant Canonicè, dicent se dubitare an Regia Maiestas sit suprema regni sui in omnibus causis gubernatrix? & non temerè iurandum quod ignorant? Prudenter id quidem: non negamus. Quod dubites ne feceris: & in iure iurando adhibenda est propter Deum testem, Iudicem, vindicem, religio: & propter iurantis personam, munus, officium, attentio. Sed cur hac in re fluctuent, cur vacillent? Testificandum coram Deo attestante conscientia, manu tangente codicem Euangelij? Ceremonia Iuramenti nihil est, modò res iusta sit, & animus iurantis bonus, & religiosum Iuramentum. Seruus Abrahę iurat manu subtus fœmur posita: Iudæi libro Legis apprehenso, nos contacto sacro Euangelio. Sed ostendat, inquiunt, ex Euangelio vel ex patribus, vel ex Concilijs, vel ex praxi Ecclesiæ, vel exemplo Constantini & Imperatorum rei Ecclesiasticæ administrationem non fuisse penes Ecclesiasticos. Iam ostendi ex Iustiniano: & curam religionis pertinere ad Reges, Dauidis

Primatus R. M.

Regni est religionem tuta.

dis oraculum, & tota ejus in Ecclesia Israelitica rei Ecclesiasticę ratio & disciplina; & Augustini eius Psalmi interpretatio: qua ille Donatistis, nos Papistis os oppilare possumus.

Epist. 50. "Quomodo, inquit, Reges domino seruiunt in "timore, nisi ea &c? Aliter enim rex seruit, quia "homo est, aliter quia etiam & rex est. Quia "homo est, ei seruit viuendo fideliter: quia ve- "rò etiam rex est, seruit leges iusta præcipien- "tes & contraria prohibentes, conuenienti vi- "gore sanciendo: sic seruiuit Ezechias, lucos & "templa Idolorum, &c. destruendo: quibus "Iosię Regis Niniuitarum Darij exempla sub- "ijcit. Cui adiungamus colophonis loco gra- "uissimam eiusdem patris sententiam contra

L. 3. c. 51. Gresconium Gramaticum, Reges cùm in er- "rore sunt, pro ipso errore leges contra verita- "tem ferunt; cùm in veritate sunt, similiter con- "tra errorem pro ipsa veritate decernunt: Ita & "legibus malis probantur boni, & legibus bonis "emendantur mali. Rex Nabuchodonosor per- "uersus legem sæuam dedit, vt simulacrum a- "doraretur: idem correctus veram, ne Deus ve- "rus blasphemaretur. In hoc enim Reges si- cut eis diuinitus præcipitur, Deo seruiunt in- quantum reges sunt, si in suo regno bona iube- ant, mala prohibeant, non solùm quæ perti- nent ad humanam societatem, verumetiã quæ ad diuinam religionem. De Constantino quod dicunt monstrum est, qui Episcopus dictus est,

qui

qui Episcopos inordinatos in ordinem coëgit, qui precum formulã militibus tradidit, & Eusebij de vita Constantini omnes libri testimonium luculentissimum suppeditant. Qua de re aliâs dixi, & alibi fortassis scribam latius. Itaque nulla est conscientię carnificina aut crux Prępfectis in Domino obedire, Diaconũ & ministrum Dei summum Magistratum agnoscere & vereri, ei legitimã potestatem in regendo & corrigendo attribuere. Omnis anima potestatibus eminẽtibus subdita sit, inquit Apostolus; Ostendens quòd ista imperentur omnibus, & sacerdotibus, & monachis, non solùm secularibus, id quod statim in ipso exordio declarat, cùm dicit: Omnis anima potestatibus supereminentibus subdita sit. Etiam si Apostolus sis, si Euãgelista, siue Propheta, siue quisquis tandẽ fueris. Neq; enim pietatem subuertit ista subiectio. Caueantq; ne in errorem incidant Henricianorum aut Apostolicorum, qui Iuramenta nec licita probarũt, nec peierare dubitarunt. De qua hęresi Bernardus, Eò licentius quò latentius,

Rom. 13. Ibidem Chrysost. Ser. 23.

Super Cant. Ser. 65.

Iura, periura, secretum prodere noli.

Quod etiam de Priscillianistis tradidit Augustinus. Sed ne miremur ab hijs negari iuramentum principibus, cùm se ab omni seculari potestate immunes & liberos somnient. Sylvester, Nullus laicus audeat clerico crimen

C. 2. 9. 7.

men inferre. Vtinam etiam illud memoria repeterent quod ex Concilio Chalcedonensi ci-
Par. 2.c.16.q.3 tatur, Quosdam irregulares & effrenatos Monachos ad Ciuitatem Constantinop. excurrisse, & in ea perturbationes tranquillitati Ecclesiasticæ intulisse, & diuersorum domos corrupisse. Sed de istis plus satis.

Exhortatio, ad Anglos. Avgiae Romani stabulum fide qua debui, modestia qua potui, aliquantulum vobis aperui. Cùm enim Iesuitas suorum Præpositorum secreta retegere Iuramenti religio prohibeat:
Par. 2.q.7. c.2. „ Sententia enim Cham filij Noë damnantur, qui „ suorum doctorum vel præpositorum culpam „ produnt; & Patrum verenda monstrant: nolui ego vos hęc (clarissimi viri) celare: ne securitatem & otium meum, vel principis vitę, qua regnante omnia sũma & cœlestia adepti sumus, vel patrię saluti, quę omnes omnium charitates complectitur, antepositisse videar. Quod meum studium omnibus bonis Anglis, qui modò habent aliquid sapientiæ imò sanitatis, probatum iri confido. Aliorum Momorum si qui sunt, vel iniuriæ vel calumniæ deuorandæ sunt aut mussitandæ, duce Deo, comite patientia, suffragante mihi bona conscientia. Si vnquam, si vsquam, si alibi, si aliquando: certè nunc nunc loqui necessarium, silere turpissimum. Ostendi non omnibus nuncijs fidendum: Sunt boni
In Pythijs Hymno 4. quos Pindarus dixit τιμὴν μεγίσταν πράγμασι παντὶ φέρειν. id est, Honorem maximum omni rei afferre:

Sunt

Sunt curiosi qui se obtrudunt, antequam missi fuerint: & istos ostendi inuocatos huc venisse: sine causa os suum hîc offerre: impudenter ad nos conuolare: Clamauit perdix & quæ non peperit congregat, Hieremias. Perdix diabolus est, per hæreticos congregat, Hieronymus: Sunt nuncii bilingues & hypocritę, & legati sæpe aliud stantes aliud sedentes narrant, in legationis causa aperienda titubant & variant, aliud in ore, aliud in corde aut in literis gerunt; quos Achilles Homericus se dicit tanquam portas inferorum execrari. Aduentus causas ostendi veras & retrusiores: ostendi alias ab ipsis inuentas & allegatas. Verè huc omnia spectare videntur: vt omnia misceantur, res nouētur & mutētur, papatus reuocetur, populus in fraudem alliciatur, & contra Magistratū à Deo vnctum concitetur: qui Rom. Pontifices vt olim cōtra Hēricos, Ludouicos, Ottones, Fridericos, Ioannes, alienos, nostros, superioribus seculis: sic contra Henricum Octauum, Edouardum, Elizabetham nuperrimè multa tentarunt. Aliud quidem lingua eorum sonat, sed aliò digitus intendit, aliud manus molitur. Medea fugit, in via, fratris sui membra dissipat & dispergit: mens aliud egit: vt dum pater ossa colligeret, ejus in persequendo celeritatem retardaret, ipsa è manibus effugeret. Sparsum est à Pontificiis contentionis pomum: Legationis causæ aliæ atque aliæ confictæ sunt: vt

Cicer. pro Lege Man.

dū illis implicaremur & occuparemur: ipsi fœtore post se relicto fugiant, nos incendio fortasſis excitato conflagremus. Oſtēdi cauſas ab illis citatas & friuolas eſſe & impias: ſicut de eorum doctrina, confeſſione, Miraculis, Indulgentijs & aliis næniis & nugatoriis mercibus dictum eſt. Vos autē Angli ne in deteriorē partem inflectat vel Ieſuitiſmi nouitas, vel religionis larua, vel hominū perſona, vel opinionū probabilitas, vel ſectatorū multitudo, vel amicorū ſuaſio, vel cōſuetudinum deprauatio, vel vlla humanæ rationis ſubtilitas. Satan vt olim alia atq; alia ſpecie ſæpius apparuit: ita veſte monaſtica ſe non ſemel repræſentauit. Obijcit Albertus Pius Carporum comes per iocum Eraſmo aliquādo excidiſſe, ridiculam & quęſtionem & reſponſionem: Quid eſt charitas? Pallium monachorum: operit quippe multitudinem peccatorum. Equidem ſic cogitate, quod ille facetè dixit, ſeriò ab illis fieri. Cogitate Pontificis Romani aſſectatores in illa tali legatione nec pium, nec honeſtum, nec vtile ſibi præfixiſſe. Non eſt pietas Chriſtiana, fratres, non religio quam tradunt, ſed infinitum chaos ſuperſtitionum, quo vos inuoluere cupiunt. Vnus pater qui in cœlis eſt Deus: vna fides eſt vera quæ verbo continetur: Vna via in cœlum Chriſtus. Piè Chryſoſtomus, Niſi ambulauerit quis per viam, non poterit peruenire ad Patriam. Attēdite vobis ab aliis qui ſe Magiſtros, ſeminatores, Patres in terris nūcupāt, Patres ſunt prępoſteri & ἀσεβεῖς: vel

per

per inſcitiam vel per inuidentiã. Petitis enim vos panẽ, dant lapidẽ, petitis piſcẽ, dant anguẽ. Vlyſſes apud Homerũ Cyclopi vinũ poſtulanti dedit, ſed largius, hoc animo, vt illi madido & bene poto oculũ effoderet & perterebraret. Alia voce loquitur Pſittacus, alia coturnix, alia Luſcinia, alia cuculus: ſic aliter Chriſtus, aliter antichriſtus ſeruus diaboli: Chriſtus agnus eſt, humiliter balat, diabolus lupus eſt, vlulat, aut quia ſerpens eſt, ſibilat: ſed Chriſtus ſolus eſt vitæ dominus, ille mortis opifex & artifex. At reſpondebunt Ieſuitæ; & ſuam nobis doctrinã probabunt? Reſpohſuros veriſimile eſt; probaturos non poſſibile, nõ credibile. Loquax enim eſt peruerſitas & peruicacia, non ſequax. Verè Horatius, --*Centum adde catenas,*

Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteus.

Aliquã proculdubio inueniet rimã Satã ſophiſta, qua elabatur & perrũpat: vel cauillando vel colorãdo nubeculã offundet. Sed quid eſt cõtra veritatẽ incruſtatio & ſermonis calliditas aut elegãtia? In fictili poculo vinũ homines ſapiẽtes malũt bibere, quã veneũ in aureo. In paradoxis Cic. elegãtiſſimè, Capedines & vrnulas nõ minus deo gratas eſſe quã delicatas pateras. Qui cunq; ergo ſuaſu & impulſu iſtorũ timet ſe nobis adiũgere, cũ Nicodemo noctu accedat & periculũ faciat. Bene Bonauentura, Qui audit mel eſſe dulce, & nõ guſtat, nomẽ mellis ſcit, gratiã autẽ & ſaporẽ mellis ignorat. Guſtate & videte quã ſuauis ſit noſter domin⁹, quã ſana & ſapida

Ezia sunt romana ornamenta.

religio: cum illorum deliciæ melle sint perlitæ, sed plusculum aloes admixtum habeant. Nec pium est quicquid in principem aut in patriam fit impiè. fit autē, si cuniculos fodiant ac vineis agant, vt subuertant rempublicā. Nec honestū est quicquid est impiū: Inhonestū est principi fidem datam fallere. Cur autem Reginæ se subtrahāt, & adulterinę Ecclesiæ Romanæ subdāt, cùm illa nihil religiosius, nihil clementius, ista nihil superstitiosius, nihil immitius sit, equidē mirari possū, conijcere non possū: nisi quia omnes deteriores sumus licentia, omnes nouitatis ęquo & iusto auidiores. Vobis hæc hęc mutatio non erit vtilis. Videtis istos esse mensarum asseclas, aliena quadra viuere: hoc crumenæ vestræ erit onerosum. Et quod olim ex Vadisco de peregrinatione ad Romanū Petrum dictum est, id Iesuitarum & Papistarum disciplinæ conuenit; Tria Roma reportabitis, deprauatam conscientiam, corruptum stomachum, vacuos loculos. Gregorius iste est alter Hermes,

Romæ tria ornamenta.

Gaudet honorificabilitudinitatibus, Hermes
Consuetudinibus, sollicitudinibus.

Scopus Gregorianorum est Celsitudo, honorum apices & culmina: scala qua scandunt, medium quo adipiscuntur: argumenta quibus hoc extorserunt, non Scripturæ autoritate sed placita hominum: constitutiones, consuetudines; finis verò & extremum erit sollicitudo: ipsisq;

ipsisq; autoribus & omnibus eorum vocem audientibus corporis & animi vexatio.

Deus Pater Domini nostri Iesu Christi Satanam conterat sub pedibus nostris, quo vindicati ab omnibus inimicis nostris, & ex manu hostium liberati, ipsi intrepidè seruiamus, in iustitia & sanctitate ambulemus omnibus diebus vitæ nostræ, quò religionis puritate, patriæ tranquillitate, Principis Maiestate quam diutissimè fruamur. Amen.

SENTENTIÆ EX Sacris literis de obedientia Principibus & magistratibus præstanda, & contra inobedientiam.

Ecclesiastis cap. 10.

O Te beatam Regionem, cum Rex tuus Nobilis est. *Ibid.*

Ne in cogitatione quidem tua maledicito Regi, & in penetralibus cubiculi tui ne maledicito Diuiti: nam vel auis cœlorum efferet vocem illam, & volucris enuntiabit verbum.

Rom. 13.

Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit.

Qui autem restiterint, ipsi sibi condēnationem accersent.

Heb. 13.

Parete his qui præsunt vobis, & obsequimini, siquidem illi vigilant pro animabus vestris tanquam rationem reddituri, vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes: nam id est inutile vobis.

Prou. 24.

Time Dominum fili mi, & Regem, & cum seditiosis ne commisceare.

1. Pet. 2.

Omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum timete, Regem honorate.

Iude. 1. & 2. Pet. 2.

Nouit Dominus pios è tentatione erripere, iniuſtos autem in diem iudicii puniendos ſeruare: maximè verò illos qui carnem ſequentes, in obſcœnis cupiditatibus ambulant, dominatumque contemnũt, audaces, prefracti, qui Maieſtates non verentur conuitiis inceſſere.

PRECATIONES PRO REGIbus & omnibus dignitate præcellentibus.

Pſal. 20.

1 Exaudiat te Iehoua die anguſtiæ, euehat te nomen Dei Iacob.

2 Mittat tibi auxiſium ex ſanctuario: & ex Sione fulciat te.

3 Memor ſit omnium oblationum tuarum: & holocauſtum tuum in cinerem redigat.

4 Det tibi ſecundum cor tuum: & omne conſilium tuum impleat.

5 Exultabimus in ſalute tua, & in nomine Dei noſtri vexillum erigemus: impleat Dominus omnes petitiones tuas.

6 Iam noui quòd ſeruauerit Iehoua vnctum ſuum: exaudiet eum de cœlo ſancto ſuo, in robore dexteræ ipſius eſt ſalus.

7 Hi in equis ſperarunt: nos autem nomen Iehouę Domini noſtri memorabimus.

8 Illi incuruati ſunt & ceciderunt: nos autem ſurreximus & erecti ſumus.

9 Iehoſ-

9 Iehoua ſerua nos: Rex ille exaudiat nos, die quo inuocamus eum.

PRECATIO QVAM MILI-tes ſuos Conſtantinus Imperator docebat, ex Euſebio de vita Conſtant. lib. 4.

TE ſolum nouimus Deum, te Regem cognoſcimus, te adiutorem inuocamus, abs te victorias referimus, per te victores inimicorũ conſtituimur, tibi preſentium bonorum gratiam acceptam ferimus, & per te futura quoque ſperamus, tibi ſupplices ſumus omnes, Imperatorem noſtrum Conſtantinum & eo in longiſſima vita incolumem nobis ac victorem cuſtodire ſupplices oramus.

ELISABETH VIRGO, Regina & Regia Proles
EXCELLENS Linguis, Cognitione, Fide.

ELISABETH Dei Gratia adhuc regnans.

ANNO REGNI 24.

PROSOPOPOEIA
S. Reginæ Elisabethæ,
CONTRA BVLLAM

R. P. ejusq; pia exhortatio ad Patria Cives & ad omnes Christiani Orbis
PRINCIPES.

REGNAT *in excelsis Dominus qui regna gu-*
Ille vnus terris præsidet Altitonans. (bernat,
Ille Deus solus Regnorum temperat Axes,
Ille omnes toto volut in orbe rotat,
Ille suos sacro perfusos Chrismate Reges,
Atque Duces Sanctos muniet ille suos.
Ergo quid insanit Bullatus Episcopus in me? Regina contra Bullam.
Cur me deturbat plumbea Bulla throno?
Cur Pius extirpat summi plantaria Christi?
Destruit & delet quod Deus ipse struit?
Vnxit me Christus: clementer protegit vnctam,
Atque è Pontificum faucibus eripiet.
Hactenus illius me victrix Dextera iuuit,
Nec decurtabit Brachia longa Deus.
Si Deus est mecum: quid bruto fulmine terret?
Cur nouus iste Gigas culmina celsa petit?
Cur hic Nimrodus rursum debellat Olympum?
Quid contra Iouam bella nefanda gerit?
O Pie confracta est Petriana hæc Ancora Nauis,
O Pie, vana tua est spes, vana fides.

VOS

2. Reginæ ad Reges Exhortatio.

VOS quibus omnipotens Regales tradit habenas
Vos quorum populos subdidit Imperio:
Ne vos, ne populos servili Rege prematis,
Barbaricum vobis excutitote jugum.
Pellite qui pugnat pro sceptro, fasce, Corona:
Non hæc sors Papæ: Spartáve Pontificum.
Pontificum non est carnalibus vtier Armis,
Quid tot Regna vorat spiritualis homo?
Non est Pontificum furibundas condere Bullas,
Regnis infestas spargere vbique faces.
Quid gladius? verbum. Quid clauis? apertio verbi.
Hiis Christi Mysta pungere corda solent.
Tales Signiferos Christus protrusit in orbem,
Tales Ensiferos Clauigerósque dedit:

Psal. 2.

O Reges date sancta Dei Patris osculа GNATO,
Vnicus is Regum Rex, Capitumq́ CAPVT.
Huic qui nõ seruit, nõ regnat: Syphar & vmbra est.
Exemploq́ meo discite Regis opem.
Non deerit vobis: Fœmellam sepsit inermem,
Pontifices abeant: huic reserate fores:

Psal. 24.

Huic portas aperite, nouos excludite Reges:
Hic Rex justitiæ Maximus introeat.

3. Ad Anglos.

ANGLIA chara mihi, mea viscera, Filia, Mater:
Bulliferis istis ne moueare Piis.
Quid feci aut merui cur indignere Britanne?
An quia tu fœlix, hinc ego displiceo?
An quia tot Donis per me Deus ipse beauit,
Hinc ego, Dona, Deus, nausea facta tibi?
Cur Ægyptiacas redeat meus Anglus ad ollas?
Cur Sodomam spectet Lotha misella suam?

Dum

Dum soror Italici pendebat tota renutu, R. Mariæ
Et nutu: rerum scena dolenda fuit. Regnum.
Religio corrupta fuit: vitiatus & omnis
Cultus diuinus, commaculata fides.
Damna foris, pugnas intus mea Musa tacebit:
Ipsa ego vobiscum fellea pocla bibi.
Nunc nunc Manna datur: cœlestis pabula vitæ,
Pax & prosperitas, cuncta secunda fluunt.
Qui pascit cornos, mea florida LILIA *seruat,*
Et Capitis pilos & DIADEMA *meum.*
Est Leo Iudaicus nostrum tutela LEONVM.
Num Leo Romanus fit Leo terribilis?
Num formidatis, Mitrati insignia Papæ,
An Gladius, CLAVES, *clauæ nocere queant?*
Sint potius Christo grates, effundite vota,
Omnibus occurrat Dæmonis insidiis.
Congeminate preces Christo, vt bona vestra peren-
Ne Rhombus regnet, congeminate preces. (net:
Congeminate preces, vt sancta Ecclesia perstet:
Congeminate preces: viuat vt ELIZABETH.

PIVS QVINTVS
Regnans nusquam.

INBVLLAMPII
Quinti cum ipso autore iam Dei gratia iacentem & extinctam, Epitaphium.

PRodit Bulla Minax, audaci turgida fronte,
Bullatas nugas Bulla superba crepat.
Prodit Bulla ferox, triplici diademate cincta
Quid? capite abscisso sola corona manet?
Scilicet Eclipsin Romana Ecclesia passa est,
Non est, non regnat quod fuit ante caput,
Qui Petri claues, Qui Pauli iactat & ensem,
Clauditur hic tumulo, mortis & ense perit.
Qui Bullas sparsit, nunc est euanida bulla,
Surgit Bulla citò, Bulla cadit q3 citò.

Ser-

Seruorum seruus dum vult dominarier Anglis,
Dum transferre aliò regia sceptra cupit,
Dum plantat, vellit, dum mutat quadra rotundis,
Regnaq́ dum stultè destruit atque struit:
En miser ipse cadit cum Bulla sesquipedalis
Ventos efflauit, flatus & ipse fuit.
Bulla petulca quidem, petit ense, sed ense retuso:
Quid? Pauli gladius materialis erat?
Clauiger & Petrus Romana est Petra Cathedræ:
Hanc non fundauit cælica Petra Deus.
Ergo Bulla fugax, Anglos non terret, at armat,
Claues, Mitra, Ensis, Petra Piusq́ iacent.
At Regina Pii Bullis agitata remansit,
Hanc non Bulla ferit, fulmina nulla petunt.
O Deus, ô Regum rupes, tu protege nostram
Elisabeth, frenos inijce Gregoriis.
Vt Bullis vacui & bellis tibi voce canamus
Hymnos, tollentes nomen ad astra tuum.

FIAT. Amen.

PHARI-

PHARISAISMVS VETVS ET NOVVS: SIVE DE FERMENTO PHARISAEORVM ET IESVITARVM,

LAVRENTII HVMFREDI

CONCIO IN FESTO CINERVM, ANNO DOM. 1582. Februarij vltimo Apud Academicos Oxonienses:

Eidem nobilißimo Comiti Leiceſtrenſi Academiæ ſummo Cancellario dedicata.

Matth. 16.

Videte & cauete à fermento Phariſæorum & Sadducæorum.

LONDINI,

Excudebat H. Middletonus *impenſis Geor. Biſhop.*

ANNO DOM. 1582.

DE FERMENTO vitando, Laurentij *Humfredi, Concio.*

Matth. 16. Mar. 8. Luc. 12.

Iesus dixit illis (Discipulis) Videte & Cauete à fermento Phariſæorum & Sadducæorum.

SATIS iam ſatis (Auditores) Theatricis ſpectaculis aures & oculos oblectauimus: ſatis laruarum ac lemurum, vidimus, audiuimus: ſatis & riſui Comico, & luctui Tragico indulſimus: nunc hæc dies, hoc feſtum quaſi Cincritium, alios mores, aliam diætam, aliam perſonam ab vnoquoque noſtrûm poſtulat: vt quæ à tergo ſunt obliti, porrò pergamus, & quæ ante oculos, & quæ præ manibus ſunt, agamus ſedulò: vt à ludicris ad ſeria, à ſocco ad ſaccum, à Cothurno ad Cineres, à prophanis ad ſacra, à fabulis ad ipſam veritatis inueſtigationem & diſciplinam tranſeamus: quandoquidem omni quantumuis apparatiſſima ſcena noſtra veritatis imago eſt illuſtrior, & Græcorum Helena pulchrior & amabilior eſt Chriſtianorum veritas. Nam ſi, vt rectè placet Philoſophis veſtris, contraria ſe ita habent, vt noſſe alterum non poſſes, niſi

Comædiæ & Traged. Oxon. in fine Febr.

Veritas cognoſcenda.

Auguſtinus.

vtrumq; cognoueris : cùm iam per aliquot dies & noctes fabulis iucundis illis quidem & laudabiliter actis , fabulis tamen operam dederitis : multo certè maius ſtudium in veritatis cognitione & contemplatione ponendum: & ita ponendum,vt illas ſpectaſſe tantùm & intellexiſſe ſuffecerit: hanc amare & amplecti oporteat.Vt enim ignoti nulla cupido:ſic poſtquam nouimus, concupiſcendum , deſiderandum, amandum eſt. At non amat qui amat frigidè:non amat qui non feruet,qui non ardet , non deperit.In amore hęc ineſt vis,omniſq;zeli boni mali,conſiderati cæci,hæc eſt natura, hæc proprietas,vt niſi vehemens intenſus incenſus fuerit, omnium verè amatorum ſententia , amor gelidus aut omnino nullus eſſe iudicetur.Quod etiam in illis veſtris fabulis vidiſſe & animaduertiſſe vos arbitror: in quibus Amoris flamma ſic apparuit & erupit,vt non amor ſed amaror,non feruor ſed furor eſſe videretur. An non meminiſtis Euclionem ſic ollam ſuam,Antonium ſic Cleopatram,Alexandrũ ſic Bagoam ſuum Eunuchum,Philarchum ſic Phædram ſuam , Meleagrum ſuam Atalantam, & Menechmũ Plautinũ meretricem Erotium,Oedipũ etiam matrẽ Iocaſtam, Iulium Cæſarem ſic imperium deamaſſe , vt regni cauſa iuſiurandum imò omne ius violandũ cenſeat? Et nos amore Chriſtianæ veritatis non flagrabimus, cuius faciem , ac formã,ſi oculo mentis veſtræ pauliſper intueri libeat,

2. Veritas amanda.

3. ardenter.

Fabu. in Col. D. Ioannis, Chriſti, M. Magd.

libeat, mirabiles profectò amores sui excitabit?

Hanc autem veritatem, si non sponsam Iesu Christi, at amicam aut filiam non potestis amare, nisi simul Romanæ meretrici cerussatæ fortassis & fucatę sed rugosę iam anui & cadeuerosso scorto mittatis repudium. Nec potest quisquam veritatem, pietatem, religionẽ deamare; nisi qui vanitatem, impietatem, superstitiones omnes ex animo deleat & oderit. Non potestis simul duobus Dominis Deo & Mammonæ seruire, vni Domino adhærere, nisi contẽnatis alterũ. Nam sicut omnis virtus non dispersa sed collecta & vnita fortior est: sic amor Christianus vnio est, & mystica Ecclesię vni spõsoChristo agglutinatio & cõsociatio; &, teste Augustino, Religio vni Deo religatur, nõ pluribus. Nolite iugũ alienũ & impar trahere cũ infidelibus. Quod est enim iustitię cum iniustitia consortium? Quæ luci cum tenebris communitas? Quæ Christo cũ Belial cõcordia? aut quod fideli cum infideli commercium? Quæ Dei templo cum simulacris consensio? Qui zelus Christianorum contra gentes, gentium contra Christianos, Iudæorum contra vtrumq; populum fuerit, quid referam? Christianorũ zelus olim hic fuit, apud Tertullianũ de Spectaculis, Non sacrificamus, non parentamus, sed neq; de sacrificato & parẽtato edimus: quia non possumus Cœnam Dei edere & cœnam Dæmoniorum. Alibi zelus gentium hic fuit, O melior fides nationum in suam sectam, quæ nullam solemnitatum Chri-

4. Antithesis vana & mixta Religio.

Aug. de vera Religione.

2. Cor. 6.

Li. de Idol.

stianarum sibi vendicat, non Dominicum diem, non Pentecosten, etiamsi nossent, nobiscum nō communicassent: timerent enim ne Christiani viderentur. Zelus Iudeorum hic fuit, gentes pro canibus habere: suā legem, templū, Patres tanti facere, vt non Samaritanos vicinos, non Christi Apostolos, non Christū ipsū ferrent sed abhorrerēt. Christi amor est, nō modò zelo domus Dei inflammari & tantùm non deuorari, sed omnes boum & columbarū venditores, omnes spirituales siue latrones, siue mercatores flagello è funiculis confecto è templo eijcere: Pharisæis væ væ semel & sæpe detonare. Hoc zelo nūc concitatus docet suos discipulos, vt videant & CAVEANT A FERMENTO PHARISAEORVM ET SADDVCAEORVM. Non potest enim cordi & curæ esse vera religio, nisi fermentata doctrina odio sit & fastidio. Oues qui rectè curat & diligenter custodit pastor, arcet lupos. Qui tutò & securè nauigat gubernator, nauim non modò secundo vento & fauente cœlo regit & prouehit, sed aduersas tempestates prospicit, syrtes scopulos præcauet, ac ne intus ab insidiatoribus, foris à piratis & hostibus, vllum ei periculum creetur, summa diligētia & circumspectione prouidet. Omnem enim inscensorem vehere potest nauis præter fugitiuum, vt optimè Epiphanius, id est, vt hoc loco interpretatur Christus, præter Pharisæum. Quo autem vos hunc Piratam, Pharisæum, fugitiuum ijs nostris temporibus re-

Matth. 16.

Epiphanius.

ctius

ctius intelligatis, & propius aspiciatis, sic accipite: Bonos ministros, & malos magistros Christi Apostolos & pseudapostolos, Cęsaris amicos & Papæ coniuratos, Anglos Reginę Elisabethæ subditos & Anglos transfugas, Iesu seruos & Iesu socios obstinatos, vna hac Angliæ nauicula non posse ferri nec capi, sine cōmuni omnium naufragio. Isti enim sunt fugitiui & piratę, qui nauem hanc nostram conscēderunt: isti hanc hanc nostram Christo duce & προνοίᾳ & εὐπλοίᾳ comite hactenus satis tranquillam inuasērunt, & suo appulsu turbarunt.

Piratæ Iesuitæ.

Quare hoc thema explicandum in hoc tēpore apud vos, Oxonienses, suscepi: & cum Christo vos vos eius discipulos moneo ac hortor, Cauete à fermento Pharisęorum, cauete à fermento Iesuitarum: Nam Pharisaismus & Iesuitismus ita conueniunt, vt similia esse oua ouorum & apes apum pereleganter dixit Cicero.

Propositio de Pharisaismo & Iesuitismo.

Verùm vt sectę vtriusq; fermentum melius cernere & cauere possitis, primùm de doctrinę, tum de morum ac vitę istorum Pharisęorum & Iesuitarum, similitudine dicendum esse mihi videtur. Id dum paucis ac particulatim manifestum facio, ἁπλῶν τῆς ἀληθείας τὸ χρῆμα, vt Cyril. loquitur & simplicem hanc veritatis narrationē, audientia qua debetis, patiētia qua soletis, attēdite. *Precemur, &c.* Quanquam ego neque de vestra in iudicādo perspicacitate, neque de singulari in vera doctrina persequenda studio, neque de insigni in fermento fugiendo zelo quic-

Diuisio.

In Iesaiam.

Confirmationis pars prima, de doctrinæ fermento.

quam dubito, & vos bona bene amare, & mala bene odisse & posse & velle facilè credo, tamen quia hæc solemnitas est baccalaureorum hac Quadragesima initiantium & determinantium quasi proprium festum; patiamini, Patres & Fratres, sicut olim Socrates Athenienſis Academiæ alumnos suos, sic me Oxonienses nostros adolescentes ad hoc speculum, ad hanc legem libertatis, Iacobo interprete, vocare: quod minus fallax est, imò illo Socratico purius, pellucidius, verius: maximè quia vt olim Phariſæorum hypocritica doctrina multis imposuit: sic Iesuitismus iste noui nominis commendatione irrepens, & suorum dogmatum contagione ad nos vsque irrumpens credulis & incautis posset fucum facere.

De ingrat. fug. lib. 2.

Campanus in Academia Perusina quondam, vt apparet, professor, hoc quasi problema proponit: Cur infantes ignem non formidant, non serpentem, non cędes parentum, non incendia patriæ, non denique vlla rerum discrimina? Cur homines sæpè veneno conficiuntur? Vnam hanc putat esse rationem, quoniam videlicet non cognoscunt. Hæc est responsio Campani: Et sanè Campianum quondam nostrum, imò totum Iesuitismum, nostri homines magis vitarent, si qualis sit, magis callerent. Itaque, studiosi iuuenes, hoc doctrinæ fermentum primùm cognoscite, tum ex hac nostra collatione magis cauebitis. Cognoscetis autem, si primò intellexeritis fermenti nomen

Fermentum quid.

in

in Scripturis dupliciter, in bonam scilicet & in malam partem accipi, sicuti vos docet illa aurea Augustini regula: Quoniam multis modis res similes rebus apparent, non putemus esse præscriptum vt quod in aliquo loco res aliqua per similitudinem significauerit, hoc eam semper significare credamus. Nam & in vituperatione fermentum posuit Dominus cùm diceret, Cauete à fermento Pharisæorum: & in laude, cùm diceret, Simile est regnum cœlorum mulieri quę abscondit fermentū in tribus mensuris farinæ donec fermẽtaretur totū. Fermentū autẽ exponit Scriptura apud Matthęū esse doctrinā, apud Lucam esse hypocrisim; quod vtrumq; Pharisæorum & Iesuitarum, cùm docendi rationi, tum vivendi regulæ aptissimè competit. Doctrinæ autem corruptelam origo Doctorum non pessimè demonstrat, quorum sanè ortus fuit simillimus, vterque nimirum paulò antè Christum: Pharisæus sub Ioanne Hircano Simonis filio, Iesuita sub Paulo tertio à quodam milite glorioso Loiola: ille antequam Christus veniret in carne, iste tum cùm Christus iterum ad iudicium venturus expectaretur: ille in ipsa Iudaici regni & sacerdotij per Antiochum dissipatione, iste in ipsa Antichristiana perturbatione sanctitatis, probitatis, rerum omnium: vterque in fece ac fine (ac fortassis eodem annorum numero & curriculo) ejus seculi quod aduentum Christi precedit. Eandem doctrinæ inclinationem seu fermentum indicare videtur

Aug. de doctrina Christiana l. 3. c. 25.

1. Ortus Pharisęorum & Iesuitarum similis.

Ante Christum, an. 125.

videtur apud eos sectarũ diuisio. Apud Iudæos sectæ tum grassatæ sunt præcipuè tres, Essęorũ, Sadducęorũ, Pharisæorũ, & istorũ ordines septẽ ex Rabbinis colligunt, Sichimitas carnales, Impingentes, sanguinis effusores seu flagelliferos, quarto mortuariarios seu Cucullatos, quinto, glorioſos Thrasonesvel Quęstionistas, quid debeo facere & faciã? sexto amantes, septimo Timentes: omnes Pharisæi sunt, & diuisi, quibus nomen à diuisione inditum est, quia se ab alijs ritu & exactiori religionis formula segregarũt. Est ergo hæc quædam Iudęorum secta seu hęresis. Annon simile est apud nos Monachorum & Iesuitarum schisma, & illæ tot Iacobitarum, Augustinianorũ, Franciscanorũ, Dominicanorum factiones & fraternitates ab hominibus excogitatæ, religiones selectę & singulares? Nũ diuisus est Christus, aut à Christo Iesus, vt Christiani sine causa, sine verbo Dei tot distinctionibus & diuisionibus à se disiungerentur ac dilacerarentur? Deinde vt inter illos Iudęorum sectarios Phariſęi, inter Manichęos Electi, inter omnes hęreses quidã egregiè pręcellentes sunt, sic Iesuitæ inter monachos pręcipui, inter Papistas quasi Puritani habentur: Quibus tamẽ Pharisæis quantũuis electioribus Iesus & sæpius & seuerius cõminatur. Iam verò licet Iesuitæ ad nostrã religionem se ferè conformare, & propè accedere, & maiores suos obscurare velle videantur: extant tamen & eminent signa quędã, quibus discerni possunt veri & falsi Iesu discipulis

2. Sectarum diuisio similis.

Iesuitæ Papistarum Puritani.

puli: Vt aurum lapis Lydius, asinum cumanum prominentes auriculæ, leonem vngues, arborem fructus, sic Pharisæum & Iesuitã fermentũ doctrinæ ostendit.

Doctrinæ genus congruit. Ioannes Euangelista, tales doctores qui vndique circumuolant, qui doctrinæ suę venenũ spargũt, videtur locustis nec inscitè nec iniustè cõparare: nõ solũ propter multitudinem, quę infinita est, sed multò magis propter nocumentũ quod oresuo & prędicatione hominibus inferunt. Annõ hoc est ore impuro nocere, cùm docent Pharisęi artem Cabalisticã, ἄγραφα non minus quã ἔγγραφα, scripturam simul cum traditionibus, plurima opera supererogationis, cultus ascititios & voluntarios & sexcenta noua præcepta, vt in libro de Iudæorum prędceptis aientibus & negantibus apparet, quos etiam Christus perstrinxit: Quare vos transgredimini mandatum Domini propter traditionem vestram? Et iterum, Sinite eos, duces sunt cæci cæcorum. Idẽ confirmat Iosephus, quòd accuratiorem cęteris hominibus legis notitiam sibi arrogarent, & pręter alios pietatem quandã præ se ferrent, & fœminas diuinę religioni superstitiosè deseruire docerent. Chrysostomus etiam in Matthęũ, egregiè depinxit, vt qui longis orationibus, quasi magnis retibus viduarum facultates piscarentur. Idem confessũ & notum est de Iesuitis, qui dum pręter scripturas vrgent constitutiones à patribus traditas, dum sanctissimas Dei leges violant, ejus clarissima præcepta conculcant, & sua

3 Doctrinæ genus simile.

Scriptura & traditiones.

Matth. 15.

Antiq. Iudaic. l. 17. cap. 3.

De Bello Iudaic. l. 1. cap. 4.

Cap. 23.

&

& consilia & commenta introducunt, & decalogum nouum procudunt, annón hoc est Phariſaizare? Certè Hieronymus ait, Qui cauet à fermento Phariſæorum & Sadducæorum, legis ac literę prȩcepta non ſeruat, traditiones hominum negligit, vt ſeruet mandata Dei.

2. Senſus Scripturæ.

Quęſtio ventilatur inter nos & Ieſuitas de ſenſu Scripturæ, in quo tum à Phariſæis tum à Ieſuitis fœdiſſimè aberratum eſſe dicimus. Phariſæos reprehendit Chriſtus, Matth. 23. Væ vobis Scribæ & Phariſęi hypocritæ, qui hominibus regnum cœlorum prȩcluditis: reprehendit Chryſoſtomus tanquam malos clauiculariosquòd peruerſa interpretatione clauderent ianuam legis Prophetarum & veritatis: Matth. 5. reprehenduntur maximè quòd externam legis corticem intuerentur, & internum ac ſpiritualem ſenſum adulterarent, vt apud Matthæum illorum literalem commentarium Chriſtus aperuit. In Deuteronomio ſcriptum eſt, vt Dei Deut. cap. 6. mandata manibus alligarent, & oculis ſemper tanquam monumenta admouerent, vt ſcilicet legem memoriter tenerent, & imo pectore reponerent: illi ad literam interpretantes ſchedulas fronti & poſtibus affixerunt, in membranulis, in Totaphot, in Phylacterijs, in fimbrijs In Matth. 23. geſtarunt. Annon ſic Pſeudochriſtiani Euangelium Ioannis circumferebant, quod olim & vidit & notauit Chryſoſtomus, Dic, inquit, ſacerdos inſipiens, nonne quotidie Euangelium

in

in Eccleſia legitur & auditur ab hominibus? Cui ergo in auribus poſita Euangelia nihil proſunt, quomodo eum poterunt circa collum ſuſpenſa ſeruare? Deinde, vbi eſt virtus Euangelij in figuris literarum an in intellectu ſenſuum? Et Hieronymus docuit, non in corpore ſed in corde portanda. In hanc literam offendũt Ieſuitæ, & in toto Papatu impingunt, dum aquę, oleo, pani, ſali, Agnis Dei, Granis benedictis, aliiſque creaturis ſuo exorciſmo execrando cõſecratis, & Euangelio ſuo penſili nimium tribuunt, & ad opiniõnes ſuas propugnandas ſcripturæ literam ineptiſſimè detorquent. Hoc literę fermentum olim damnauit Hieronymus his verbis: Et nunc Ieſus multa patitur ab his qui rurſum ſibi crucifigunt filium Dei: & cùm ſeniores putentur in Eccleſia, & principes ſacerdotum, ſimplicem ſequentes literam occidunt filium Dei, qui totus ſentitur in ſpiritu. Hæc Ieſuitę conſiderent in ſua craſſa manducatione corporis Chriſti, qui non modò cum Apoſtolis à Phariſæis malè informatis fermentũ hoc loco & panes ad literam accipientibus, ſed etiam cum Capernaitis, veram Chriſti carnem comedendam ſomniantibus errarunt. Hac litera decepti Chriſtum agnum, Spiritum ſanctum columbam, Deum, Patrem ſeniculum nobis in templo finxerunt & pinxerunt.

Aqualuſtralis Alexan. Papę creatura.

In 16. Matth.

Realis præſentia.

Ex hac litera Papa & pontificij claues ſibi vſurparunt, de quibus & Phariſæi gloriati ſunt,

Claues

&

& non solùm de materiali claue Papæ iactitant, sed ea in Confessionibus suis, in Bullis, in alijs, regnũ cœlorũ quibus volunt claudunt & aperiunt, damnãt innocentes & noxios absoluunt, quod supercilium esse Pharisæorum dixit Hieronymus. Eodem modo, eodem sensu literæ in sacrificii ratione & interpretatione vtrinque peccatur, quoniam hodie vtrinque sacrificatur, nisi quòd magis sacrilegi videntur Iesuitæ quòd Pharisęi pecudes, Iesuitæ Christi corpus patri offerunt, Christi corpus eleuant, deuorant. Proinde vtrique audiant, Ad quid multitudo vestrorum sacrificiorum, dicit Dominus? Et, Quis requisiuit ista de manibus vestris? Et, Misericordiam volo non sacrificium. Non enim externas istas sed spirituales hostias, non corporum animantium, non corporis Christi, sed corporum & opum & rerũ nostrarum immolationem requirit. In vtrisq; & opus ipsum & operis finem taxat Chrysostomus, Magis enim cupiebant, inquit, vt lege manente in vsu essent sacrificia, quibus ipsi ditabantur non Deus, quàm lege cessante sacrificium iustitiæ in vsum veniret. Hoc iustitię sacrificium, quod Christi est, postulat Christus, quo Deus delectatur. In Missa autem non est sacrificium iustitiæ, sed quia seipsum Christus obtulit, illa Pharisaica cessare, & Iesuitæ suis oblationibus missaticis carere debent.

Missa.

Iesaiæ. 1.

Oseæ. 6.

3 Iustificatio.

De iustificatione summo fidei nostræ capi-

te & cardine inter nos & Iesuitas controuertitur, quam illi ex parte in operibus collocāt, sed Pharisaicum est. Sic argumentatur Hieronymus Torrēsis Iesuita, fides, opus in scripturis dicitur, quare si per fidem iustificamur, per opus iustificamur; quod nos fallaciam equiuocationis dicimus: non enim fidei opus, sed fidei obiectum Christus sola fide apprehensus iustificat. Dicimus, Nisi iustitia vestra excelluerit plus quàm Scribarum & Pharisæorum, in regnū cœlorum non intrabitis. Dicimus, non tales Pharisæos sed humiles Publicanos iustificatos è templo recedere.

In Augustiana confes. in mar.

Math. 5.

Luk. 18.

De libero arbitrio agitur inter nos: Iosephus monstrat esse Phariseorum stipulam his verbis: Et quidem vel agere, quę iusta sunt, vel negligere, secundū maiorem partem esse in hominibus profitentur. Quod & Sadducęi sentiunt, Electioni hominum vel bonum vel malum esse propositum, & secundum voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere.

De Bello Iudaic. l. 2. cap. 7.

4 Lib. Arb.

De Messię dominio & Primatu Christi contēditur: Historiis proditū est, & Sadducæos & Phariseos de rege politico & externo somniasse: & adhuc miseri ea spe & expectatione viuūt impendent; & primos accubitus, ac primæ sedis ambitum Christus Phariseis exprobrat.

5 Primatus.

Offerunt Iesuitæ non Deo soli sed Diuis aliis cultū, inuocationem; A Phariseis hausta est, qui defunctos coluerūt, sanctorum mortuorum sepulcra ornarunt, & memoriam celebrarunt,

6 Cultus diuorum.

&

& quorum superstitum sermones ipsorum patres ferre non poterant, eorum corpora omni suppliciorum immanitate diuexarunt. Romanistæ vt sibi omnes diuos placarent, nullum offenderent, offa quasi iniecta omnibus, omnium Sanctorum festum instituerunt, & Romę Pantheon Ethnicum in horum omnium memoriam verterunt: deterriti, credo, miserando Oenei regis Exemplo, qui cùm omnibus Diis sacra fecisset, Dianam solam præteriisset, neglecti officii pœnas dedit ipse, vxor, liberi, vt vobis Scena Tragicè representauit.

Sophoel.

De nuptiis & diuortio & aliis quid sentiant Pharisęi & Essęi, quomodo cum aduersariis cósentiant & conspirent: nihil est opus hoc loco, nec certè licet per temporis angustiam dicere. Nam istos sectarios tam Pharisæos quam Iesuitas ita depinxit Iosephus: Nuptias fastidiunt, alienos verò filios, dum molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt.

Ioseph. l. 2 de B. Iud. cap. 7. Coniugium.

Ex hijs optimi fratres, colligitis magnam esse in omnibus capitibus doctrinæ conuenientiam & syncretismum: esse eorum doctrinam hypocriticum fermentum. Quare cauete, &c. Atque hæc de priori hactenus.

Secunda pars tertię vitæ.

CVM iam de ipsorum doctorum ortu, nomine, diuisione & sectis, & de genere doctrinarum expositum sit, audiamus fermentum vi-

tę,

tæ, aliam hypocrisim, quę leprę quędam species est, intus sordescens omnibus vitiorum inquinamentis, foris tamen apparens sępe nitidius ac speciosius, vt Christus vocauit sepulcra dealbata & incrustata exterius pulchra, intus plena fœditate & nudis ossibus. Qui igitur Deum sibi benefactis demereri, qui operum præstantia & dignitate in cœlum viam sibi munire, qui reliquis omnibus sanctiores, iustiores, honestiores videri volunt; quænam obsecro præclara opera faciunt? quæ edunt facinora? Nec Deo placent, nec sibi prosunt; & aliis vniuersis & singulis perniciem ac pestem struunt. An enim sacrificare, missare, operari, in hiis meriti pondus, salutis suæ præsidium collocare, Deo gratum opus esse potest? aut mentam & anethum decimare, & grauiora legis, iudicium, misericordiam, fidem omittere, culicē colare & camelum deglutire? aut præcepta Dei de cultu Dei, de Sabbatho, Iuramento, in prima tabula, & in secunda de homicidio, de adulterio, de lege Talionis, de honore in parentes, de charitate in proximos & erga inimicos maledicta glossa corrumpere? Quibus nihil aliud quàm totum decalogum aut peruerterunt aut commutarunt, & exteriora calicis solummodo purgarunt, legique diuinæ aut nullo modo aut in speciem tantùm obedierunt? Nam mandatis hominum Pharisæos Deum coluisse, testis est

Matth. 23.

Opera Pharis. & Iesuit. tertia.

Opera Deo ingrata.

Matth. 5.

Ant. Iud. l. 13. c. 18.

Iosephus: Nunc inquit iudicandum est, quòd multas constitutionum à maioribus per manus acceptas Pharisæi tradiderint populo, quæ non sunt scriptæ inter Leges Mosaicas: & ideo Sadducæi his autoritatem abrogant, dicentes oportere eas tantùm seruari, quæ scripto continẽtur: atque hinc magna inter vtrosque exorta est controuersia. Quod Iesuitis quadrare, illorum Catechismi, Censuræ, Loci communes, Pij Quinti preces, Matutinæ, vespertinæ, Missale, alijque Pontificiorum libri clarissimè testantur. De quibus Pius Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam quàm magnificè prædicat? Cùm inter alia sacri Tridentini Concilii decreta nobis statuendum esset de sacris libris, Catechismo, Missali, & Breuiario edendis atque emendandis, &c. à sacrosancta Romana Ecclesia cæterarum Ecclesiarum matre & magistra, tradita vbique amplectantur omnes & obseruent, &c. huic Missali nostro nuper edito, nihil vnquam addendum, detrahendum, aut immutandum esse decernendo, sub indignationis nostræ pœna, ac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & ordinamus. An hijs operibus sine mandato Dei, sine fide, placere sé Deo existimant?

In Missal Rom. Præfat.

Sibi verò quomodo prosunt? Orant? sed in platæis battologizant: ieiunant? sed squalida, tetrica, & deformata facie, ostentationis causa:

Opera inutilia operantib.

dant

dant eleemosynam? sed tuba clangente; alia operantur? sed vt ab hominibus collaudentur, & inanem gloriolam aucupentur. Hyeronymus: Quicunque ita facit quodcunque, vt videatur ab hominibus, Scriba & Pharisæus est. Hic finis est meriti & vanæ gloriæ, vt in fumum & ventum abeant. Est & aliud ventosæ & vanissimæ gloriæ aucupium in nomine: Dum isti Rabbini magistri nostri volunt salutari, Patres: Pater Campianus, Pater Parsonus, omnes Iesuitæ superbo & singulari nomine. Nullus enim Iesuita dici potest, vnus Iesus & est, & dici nunc debet. Nam si à Christi nominibus aliquid mutuamur: vt quando à Christo Christiani vel magistratus Christi vocantur: id Scriptura meminit, & Christus probauit. Sicut ipse lumen Apostolis donauit, inquit Hieronymus, vt lumen mundi appellarentur; cæteráque ex Domino sortiti sunt vocabula; ita & Simoni, qui credebat in Petram Christum, Petri largitus est nomen. Cùm ergo Petrus sibi nec Petræ nec Christi nomẽ arrogauerit, multò minus ad Iesu nomen quod ipsi soli & sẽper conuenit, & verè peculiare & proprium est vsurpare voluisset. Quòd se Patres dicant: ex Palestinæ vsque hoc, & ex Aegypti monasterijs profectum est. Singularis etiam est & ambitiosa venditatio in vestibus: Pharisæorum, in Phylacteriis largis, togis laxis, fimbrijs longis: Iesuitarum in sua certa vestitus forma: quam tamen in Anglia

In Matth. c. 16.

Patres Iesuitæ.

Picturatus ornatus Iesuitarum in Anglia.

nunc gestare aut erubuerunt, aut ausi non sunt, ne canes forsan lupos ouilla veste tectos agnoscentes oblattarent. Siccine ad orbem conuertendum venerunt Iesuitæ, plumati, ornati, à capite ad calcem variegati, molliculi, elegantuli? Siccine processit Helias pilosus? siccine Ioan. Baptista? Sic Petrus sic Paulus mundum subegerunt? In domibus regum sunt, qui mollibus

Matth. 11.

vestiuntur. Propheta, dic quæso, tinctura colo-
" ratur? Propheta stibio pingitur? Propheta or-
" nandi studio deditus est? Sic enim de Monta-
" nistis & pseudoprophetis Apollonius. Itaque

Eccle, hist. l. 5. cap. 18.

eos omnes ambitiosos & gloriosos Christus aliunde præmium suum accepisse, à Domino nihil reportaturos pronuntiat: nec dum credo, à domino adepti sunt in vinea suæ operæ pretium, suum denarium.

At sunt publicum bonum, Ecclesiæ, alijs vtilitatem afferunt? Quibus? Num viduis? earū domos deuorant, ijs prætextu longarū precum, confessionū, exhortationū, aniles fabulas inanissimè & sophisticè insusurrant. Sic Pharisæi in Euangelio & Alexandra Regina ab illis sic infatuata, & Circeo quasi poculo dementata est, vt mirabilis imò monstrosa facta sit Metamorphosis fœminę: non sicut in Theatro audiuistis Oenei filias tres in aues transformatas, sed Regina in seruam & mancipium Pharisæorum commutata est: vt quæ alijs omnibus optimatibus imperauerat, Pharisęis morem gerere

Opera aliis pernicioſa.

Mulierculæ.

Ioseph. B. Iud. l. 1. cap. 4.

&

& famulari videretur.

Idem ait mulieribus charos, & imprimis Pheroræ, vxori gratos fuisse Pharisęos, vtpote qui illis beatum nescio quem suarum rerum statum & nouam conuersionem præsagirent. Antiq.17. cap.3.

Quibus ergo prosunt? Nouitijs? O Deum immortalem! Illúdne in Iesuitis erit laudabile, quod Christi ore in Pharisæis est execrabile? Væ vobis Scribę & Pharisęi Hypocritę, quia obitis mare & terram, vt faciatis vnum proselytum. Circuitus ille pestifer & exitialis est, erat & erit; Exitus alius quis esse potest, quàm vt filios gehennæ faciant, se duplo nequiores? O nostrę Academię labem, cladem non nisi vestro vestro, Oxonienses, studio, pietate, sedulitate expiandam. Nostros Martinos, Campianos, Bristoos, Copos proselytos fecerunt, captiuos abduxerunt, multos nobilium filios & nostros & alios in seditiosum suum seminarium compegerunt. An erit opus hoc meritorium? Certè sed mortis, quam quidam suo malo merito, pró pudor, pró dolor subierunt, qui alioqui longiore spatio, maiore eruditione, vberiore Dei gratia, amicis solatio, Principi subsidio, Ecclesiæ emolumento, Academię nostrę ornamento esse potuissent: alij si sapiunt Pharisaicum hoc fermentum fugiant, eius morsum venenatum & mortiferum caueant. Nouitii pueri. Matth.23.

At quibus tandem bono sunt? Nunquid prin-

Principes. cipibus? At qui possunt esse principum fautores, qui Papæ Paranymphi sunt? Non bene conuenit, nec in vna sede moratur, maiestatis & Papatus amor. Tota reclamitat Antiquitas, & diserte narrant historiæ, hoc seminarium Pharisaicum semper insidiosum, pernicioſum, infestum esse Regibus. Hieronymus narrat Phariseos licet Herodianis supparasitari viderẽtur, tamen hoc dogma populo Dei propinasse: non debere eum, qui decimas solueret, & primitias daret, & cætera quæ in lege scripta erant, faceret, humanis legibus subiacere. An non audistis hic in ore Pharisæorum Iesuitas & Papas & Papistas de clericorum immunitatibus, priuilegijs & libertatibus strepentes? Sed progrediamur. Ioſephus narrat sibi Pharisæos habuisse ex Dei colloquio quandam futurorum prænotionem, genus hominum esse arrogans, principibus inimicum, reliquos Cæsari iurasse, Pharisæos non iurasse, & ea apud populum gratia & autoritate polluisse, vt non veriti fuerint regibus obloqui, aulicos mulieribus corrupisse, illos adiutos à Bagoa quodam & Pheroræ coniuge impudenti muliercula conspirasse, dissidia in rep. seuisse, & de regni translatione prophetasse. Quicquid prætendant Iesuitæ, horum vestigia prementes, horum institutis edocti, horum stratagematis armati; Romani Pontificis solium in Anglia, Dei misericordia deiectum,

Antiq. l. 17. c. 3.

omni

omni cogitatione, mohtione, omni iure, iniuria erigendum & restituendum credunt, & ex decreto Curiæ constituunt. De hypocrita Hieronymus, Aliud est, aliud simulat, aliud opere agit, aliud voce prętendit. Aristoteles vester: Qui fingit se amicum & non est, peior est eo qui fingit falsam monetam. Eth. 9.

Scio inter Pharisæos fuisse Nicodemum, qui noctu ad Christum venit: & Gamalielem qui pro Apostolis dixit præclaram sententiam, quique in Concilio Christum defendit: quique post, vt refert Nicephorus, Stephanum protomartyrem sepulturæ honore decorauit. Nec dubito fore inter Iesuitas, qui relicto Iesuitismo Christianismum sequentur, quando Dominus suo tempore eorum prefractos animos aut frangere aut flectere dignabitur. Lib. 13. c. 9.

At quibus vtiles sunt? An Christianis & Euangelij professoribus? at fermentum eorum crudelitate refertum est, respersum ac maceratum sanguine. Nam Pharisæi omnibus Christi sectatoribus acerrimi hostes extiterunt: & Iesuitæ hodiè acerbissimi Inquisitores, hæreticæ prauitatis nominantur. Pharisæi Christum in Concilio de medio tollendum decreuerunt, & cùm non possent Christo verbum respondere, nec calumniando, nec disputando vincere, vltra non interrogant, inquit Hieronymus Christiani.

In Mat. 23. ronymus, sed apertissimè comprehensum Romanæ tradunt potestati. Ex quo intelligimus venena inuidiæ posse quidem superari, sed difficulter conquiescere. Exortus est iterum nouus Caiphas Pontifex Romanus, non illud solum proclamans: Vnus moriatur pro populo, sed in Concilio Tridentino exiit sanguinarium decretum: Pereat omnium Christianorum Protestantium vniuersitas. Hinc Pontificii auspicijs Papę multis modis & machinis, cum nos aggressi essent, nec successus votis hactenus responderet, Duplici nos iam oppugnarunt ariete, vt hîc in Anglia certamen offerrent, hîc lingua persequerentur, illic in Hibernia manu decertarent. Sed vt Deus exercituum illic profligauit: sic disputando hîc non proficiunt: nec immeritò. Non enim voto discendi sed studio cognoscendi, quid nos possemus respondere, nos in aciem prouocarunt: hoc dico cum Hieronymo, esse Pharisaicum, quia non quasi discipuli, sed quasi tentatores accedunt.

In Mat. 23.

Epilogus. Dixi: fermentum doctrinæ & morum patefeci: vtrumque vitandum, neutrum comedendum, vtrumque cauendum, neutrum vobis recipiendum est. Non apparebit fermentatum in omnibus terminis tuis: exterminate.

Deut. 16.

Omnis oblatio quæ offertur Domino, absque fermen-

Leuit. 2.

fermento erit: ne offerte, sed auferte. Fermentum inflat, inflando vanum facit, & corrumpit. Fermentum est pasta vetus & ex vetustate corrupta, & in acorem versa: expellite. Fermentum est, nolite gustare, latet sub melle venenum. Pascha nostrum Christus est; ergo in azymis veritatis & synceritatis non in fermento nequitiæ & malitiæ epulamini. Fermentum Aegyptii habeant; Iudæus in agni esu abiecit, abijcite. Ferus Moguntinus Ecclesiastes quantumuis ferus, tamen bene monuit, fermentum ad Aegyptios pertinet, synceritas ad Israëlitas: illis relinquite. Veritas defendenda est, defendite: vanitas oppugnanda; oppugnate, Patres & fratres, communibus copijs communem hostem propulsemus: Papæ verò Cathedram per se iam nutantem & ruinæ proximam nullis opibus nostris, nullis humeris nostris, nulla manu, nulla ratione, nulla oratione, nullo nutu, nullo modo fulciamus. Vos autem, chariſſimi Iuuenes, iterum hortor magnopere, & obteſtor, vt Sirenes in aurem cantillantes non audiatis: fermentum vos cauete: Paululum fermenti totam maſſam corrumpit: Cauete ne hoc ſeminario noſtro, illud ſeminarium Romanum compleatur: Cauete ne illa proſelytorum acceſſione amplietur. Vos doctrinę puritatem è fontibus Ieſu, non è lacunis Ieſuitarum haurite: eam puris ac probis

Bonauen. in ca. 12. Luc.

Idem in c. 13. Luc.

Ferus.

moribus exprimite: vt fermento expurgato noua sitis consperſio: lac, id eſt, ſermonem Dei ſimplicem, doſi neſcium tanquam initiati nunc Chriſto, tanquam nuper nati infantes recipite, in Chriſto renati in eo adoleſcite, creſcite, grandeſcite, viuite, moriamini, vt doctrina probati, moribus ornati, omni fermento vacui, tanquam Chriſti fideles ſerui, patriæ boni ciues, Principi morigeri Subditi, vobis, nobis omnibus vtiles, ſæpe viuatis & nunquã moriamini. Quod faxit Dominus Ieſus; cui cum Patre, & ſpiritu Sancto, vni & Trino Deo, ſit honor, Maieſtas, gloria & gratia, in omne ævum. Amen.